

Uit

NORGES
ARKTISKE
UNIVERSITET

Fakultetet for humaniora, samfunnsvitenskap og lærerutdanning

«Æ har fortsatt myredialækt! Æ snakke *ikkje* sånn så di i Tromsø!»

En språkvitenskapelig masteravhandling om språkvariasjon, dialekt og holdninger hos seks øksnesværingar i Tromsø by

Kristina Hansen Reinholdtsen

NOR-3982: Masteroppgave i nordisk språk ved lektorutdanningen – 40 stp. Mai 2018
Mai 2018

Innholdsfortegnelse

1	Innledning	1
1.1	Formål og motivasjon	1
1.2	Disposisjon	2
1.3	Øksnes og Tromsø	3
1.3.1	Kort om Øksnes	3
1.3.2	Kort om Tromsø.....	9
1.3.3	Sammenligning av målet i Øksnes og Tromsø	14
1.4	Bemerkninger	15
2	Teori.....	17
2.1	Språk som studieobjekt	17
2.1.1	Sosial variasjon og endring.....	18
2.1.2	Akkommodasjonsteori.....	19
2.1.3	Sosial nettverksteori	23
2.2	Tidligere lignende forskning	25
2.3	Språk, identitet og holdninger	27
2.3.1	Identitet.....	27
2.3.2	Holdninger	28
2.3.3	Kjønn, alder og andre sosiale variabler	30
3	Metode	32
3.1	Sosiolingvistiske metoder.....	32
3.2	Kvalitativ og kvantitativ metode.....	33
3.2.1	Det sosiolingvistiske intervjuet.....	33
3.3	Metodevalg og informantene mine.....	35
3.3.1	Transkripsjon og intervjuguide.....	37
3.3.2	Informantgruppa.....	38
3.3.3	Kravene til informantene	41

4	Resultat av intervjuene og analyse	42
4.1	Variablene.....	42
4.1.1	Valg av variabler.....	44
4.2	Språkvariablene – hva ser vi?.....	44
4.2.1	K1	45
4.2.2	K2	48
4.2.3	K3	52
4.2.4	M1	55
4.2.5	M2	57
4.2.6	M3	61
4.3	Språkholdninger.....	65
4.3.1	Spørsmål 5	65
4.3.2	Spørsmål 6	68
4.3.3	Spørsmål 7	70
4.3.4	Spørsmål 8	72
4.3.5	Spørsmål 9	74
4.3.6	Spørsmål 12	76
4.3.7	Spørsmål 14	78
4.3.8	Spørsmål 15	80
5	Diskusjon og konklusjon.....	85
5.1	Drøfting av informantenes språk og holdninger.....	85
5.1.1	K1	86
5.1.2	K2.....	88
5.1.3	K3	89
5.1.4	M1	90
5.1.5	M2	91
5.1.6	M3	93
5.2	Oppsummerende diskusjon	94

5.3	Avslutning	97
5.3.1	Konklusjon.....	97
	Referanseliste	100
	Internettkilder.....	104
	Figur og tabell.....	105
6	Vedlegg.....	106
6.1	Vedlegg 1: Informasjonsskriv	106
6.2	Vedlegg 2: Intervjuguide.....	109
6.3	Transkripsjonene.....	112
6.3.1	K1	112
6.3.2	K2	124
6.3.3	K3	139
6.3.4	M1	155
6.3.5	M2	168
6.3.6	M3	181

Tabelliste

Tabell 1 – Målmerker Øksnes og Tromsø	14
Tabell 2 – Oversikt over informantene og variablene etter analyse.....	86

Figurliste

Figur 1 – Kart over Øksnes kommune	5
--	---

Forord

Ensomt. Tungt. Frustrerende. Kanskje til og med litt psykisk utfordrende.

Slik vil jeg beskrive de siste månedene av studieløpet mitt ved UiT. Jeg vil også beskrive de siste månedene som kunnskapsrike, spennende og fulle av mestringsfølelse. Denne masteroppgaven ble til fordi jeg *elsker* språk, hjemlassen min Øksnes, og Tromsø. Det er en oppgave som symboliserer slutten på fem år ved UiT, og den markerer at jeg skal ut i arbeidslivet og i lektorrollen. Selv om oppgaven ikke er didaktisk anlagt, så er den fremdeles relevant i skolen fordi den handler om hvordan språk har en viktig rolle i hverdagene våre, og hvilke holdninger vi har til det. Avhandlingen er også aktuell fordi den går inn på hvor sentralt språk er i identifiseringen av oss selv som individer, og hvordan andre oppfatter oss. I tillegg er det en del av læreplanen i norsk å kunne gjøre rede for trekk ved ulike talemål og dialekter.

Dette kunne aldri blitt en realitet uten de seks informantene mine, og jeg vil si tusen takk for at jeg fikk ta et dypdykk inn i språket deres. Jeg håper ikke jeg gjør dere forlegne. Tusen takk til min veileder, Endre, for gode tilbakemeldinger, veiledning og lesing av oppgaven min.

Tusen takk til alle sammen som har lest og gitt meg tilbakemeldinger i den siste perioden – Mamma Vibeke, tante Karen, Thea, Martine, Maria, Anette – jeg er evig takknemlig. Takk til lillebror Vegard som holdt meg med selskap på lesesalen til tider, og for at du alltid får meg til å le. Tusen takk til mamma Vibeke og pappa Ronny, for den uendelige støtten dere gir meg, og for at dere er *dere*. Jeg hadde aldri kommet meg hit i dag, hadde det ikke vært for at dere lærte meg å verdsette kunnskap og utdanning. Det ble en master i nordisk språk denne gangen, og jeg hadde uansett blitt en forferdelig tannlege, pappa. Tenk å gå til en tannlege med *tannlegeskrekk!*

Sist, men ikke minst, tusen takk til Richard. Takk for at du alltid har en god klem på vent, og for at du er min nærmeste støttespiller. Uten deg og måten du motiverer meg på, hadde ikke denne masteravhandlingen blitt ferdig.

God lesning!

Kristina

Tromsø 15. mai 2018

1 Innledning

1.1 Formål og motivasjon

Emnet for denne avhandlingen er språk på flyttefot og språkholdninger hos en gruppe innflyttere i Tromsø som opprinnelig kommer fra Øksnes i Nordland. Tromsø har en særegen posisjon i Nord-Norge, og som metropol for utdanning, jobb og muligheter, trekkes flere og flere til byen. Som tilflyttet øksnesværing i Tromsø møter jeg stadig folk som av en eller annen grunn ofte vet hvor Øksnes ligger – ofte på grunn av tettstedet Myre og den utprega dialekten som medfølger. De fem siste årene som student i Tromsø har jeg også oppdaget forandringer i mitt eget språk, og jeg lurer på i hvor stor grad det skjer hos andre tilflyttede Øksnesværing. Jeg har utforsket dette tidligere hos en liten gruppe på tre studenter (jr. Reinholdtsen 2016), og det viste seg å være et svært interessant studieobjekt. Som utgangspunkt har jeg en overordnet hypotese om at språket til innflytterne enten blir tilpasset eller har endret seg, men hvilke endringer er det som har skjedd? Tromsø er en svær smeltedigel, slik Tove Bull skriver om ”Tromsø bymål” i *Nordnorske dialektar* (1996), og derfor er et av de første spørsmålene jeg stiller:

1. Påvirkes tilflyttere fra Øksnes i retning til eller fra et tromsømål?

I hvor stor grad er variasjonen eller endringene konvergens eller divergens til tromsømålet? Jeg ser på et utvalg språkvariabler som tradisjonelt sett er forskjellige for øksnesmålet og tromsømålet. Hvilke former står fast, og hvilke former skiftes ut? Samtidig vil jeg ta i betraktning de ulike sosioøkonomiske bakgrunnsfaktorene til informantene mine som alder, kjønn, utdanning, yrke og sivilstatus. Har yrkesbakgrunnen til informantene noe å si? Eller har sivilstatus og hvorvidt det er en kvinnelig eller mannlig informant noe å si? I tillegg til dette er en av de største motivasjonsfaktorene til denne studien *holdninger*. Hva tenker, mener og syns informantene i denne studien om sin egen talemåte, øksnesmålet og tromsømålet? Dermed ble mitt andre forskningsspørsmål det følgende:

2. Hvilke holdninger har innflytterne til sin egen talemåte, og til språk og dialekt?

Ved å snakke med informantene om språk og dialekt, vil jeg drøfte om tankene de har rundt

språk eventuelt kan ha noe å si for deres språklige atferd. I tillegg til holdninger til den angivelige basisdialekten (øksnesmålet), ligger det en interesse i å belyse mulige årsaker til hvorfor språkvarieteteten fra Øksnes – nærmere bestemt Myre – er så kjent som den er i den nordnorske landsdelen. Hva tror informantene er årsaken?

Disse to hovedspørsmålene er sentrale i denne avhandlingen. De skaper en ramme for undersøkelsen, og det er disse spørsmålene jeg skal forsøke å svare på. Teoriene om akkommodasjon og sosiale nettverk utgjør det teoretiske rammeverket for undersøkelsen, og sammen med diskusjonen om språk, identitet og holdninger bruker jeg dette for å komme fram til mulige forklaringer på hvordan informantenes språk kommer frem i intervjusituasjonen, og hvordan det eventuelt er utenfor en slik situasjon. Det er et totalt antall av seks informanter som har deltatt, alle i et intervju med meg.

I de følgende delkapitlene presenterer jeg en disposisjon av oppgaven, og deretter gir jeg en kort demografi av de to samfunnene Øksnes og Tromsø. Jeg gir også en skildring av språket i de to kommunene, og avslutningsvis for dette delkapittelet har jeg satt sammen en tabell for å sammenligne de to ulike talemålene.

1.2 Disposisjon

I delkapittel 1.3 snakker jeg mer om Øksnes og Tromsø, og jeg presenterer noen sentrale målmerker ved dialektene på de to ulike stedene. Avslutningsvis har jeg satt sammen en tabell som sammenligner de to dialektene på bakgrunn av en del av de mest sentrale målmerkene. I del 1.4 kommer jeg med noen viktige forklaringer og bemerkninger før resten av avhandlingen blir presentert.

I kapittel 2 tar jeg for meg det teoretiske grunnlaget for denne studien. Jeg går grundigere inn på ulike teorier og hvilke perspektiver som ligger til grunn for arbeidet med oppgaven. I tillegg nevnes tidligere lignende forskningsarbeid innenfor norsk sosiolingvistik de siste tiårene. Begreper som status, prestisje og solidaritet, samt identitet, holdninger, kjønn, alder og utdanning blir skildret som teoretiske begrep i denne avhandlingen.

Kapittel 3 tar for seg metodologi i sosiolingvistiske undersøkelser, og jeg trekker frem hva kvalitativ og kvantitativ forskningsmetode går ut på. Deretter kommer en drøfting av faktiske metodevalg for denne avhandlingen, samt en del om transkripsjon, og en presentasjon av informantgruppa. Jeg begrunner også kravene som måtte oppfylles for å være informant i denne studien.

Kapittel 4 er analysekapittelet. Først presenteres variablene, og det begrunnes hvorfor disse variablene ble valgt ut. Deretter legger jeg frem resultatene fra transkripsjonsanalysen av hvert intervju, i rekkefølge av variablene. Informantene analyseres også i kronologisk rekkefølge etter alder og kjønn. Får å få frem hva informantene har sagt i intervjuene, er det mye gjengivelse av transkripsjon i disse delene. Avslutningsvis i kapittel 4 legges det frem hva informantene svarte på de ulike holdningsspørsmålene, og hvilke interessante meninger som ble registrert i intervjuet.

Kapittel 5 er diskusjonskapittelet. Her kommer mulige forklaringer på informantenes språkbruk, drøfting av forklaringsmodellene i forhold til funnene jeg har gjort, og til slutt en konklusjon. Jeg forsøker også å svare på de tre forskningsspørsmålene nevnt ovenfor, og helt til slutt foreslås hvilke veier man kan gå videre med en studie som dette, og resultatene av den. Helt til slutt kommer referanselisten, etterfulgt av kapittel 6 hvor jeg har lagt ved informasjonsskriv, intervjuguide og alle de seks intervjutranskripsjonene.

1.3 Øksnes og Tromsø

1.3.1 Kort om Øksnes

Øksnes kommune ligger i Nordland fylke. Kommunen tilhører regionen Vesterålen, som grenser opp mot Troms fylke. Vesterålen består av fem kommuner: Hadsel, Bø, Sortland, Andøy og Øksnes. Tettstedet Myre er kommunesenteret i Øksnes, og per fjerde kvartal av 2017 var det registrert 4541 innbyggere i kommunen totalt (SSB 2017). Andre små tettsteder som Alsvåg, Strengelvåg og Stø ligger i periferien av Myre, og en av informantene kommer blant annet fra Stø. Som en av de største fiskerikommunene i landet, bærer Øksnes på en lang tradisjon av å livnære seg av sjøen og naturen. Alf Ragnar Nielssen (1997:3) skriver om hvordan fiskeri har vært drevet med helt siden steinalderen i Øksnes, men da for overlevelse.

Utover 1700- og 1800-tallet ble tørrfisken en viktig handelsvare, og steder som Øksnes på Skogsøya og Nyksund på yttersida av Langøya, ble noen av de viktigste og mest folkerike fiskeværerne.

Som en del av et større internasjonalt handelssystem, introdusert av de hanseatiske kjøpmennene allerede på 1200-tallet, byttet de lokale fiskerbøndene i Øksnes tørrfisk for korn og melvarer (ibid.). I sin tid var fiskeværerne nesten som større byer langs kysten, og et yrende liv utspilte seg langs utkantstrøkene. Etter andre verdenskrig skjedde det derimot en sentralisering, og det nokså betydningsløse fiskeværet Myre, ble sentrum (1997:7) i Øksnes. I dag er fiskerinæringen i Øksnes en millionindustri, og en stor stolthet blant lokalbefolkningen i Øksnes. Sesongfisken skrei feires hvert år med en egen festival – Skreifestivalen – og kjente personligheter og media bidrar med å skape omtale av festen for det tradisjonsrike og historiske «havgullet».

Myre som kommunesenter, har i dag grunnskole og et begrenset videregående skoletilbud (Sortland videregående skole avdeling Øksnes). I desember 2017 vedtok Fylkestinget oppstart av VG2 Fiske og Fangst fra høsten 2018. Dette vedtaket førte til stor begeistring i lokalsamfunnet. I tillegg markedsfører kommunen naturen og de majestetiske omgivelsene for å trekke turister til området, og mindre tettsteder som Stø og Nyksund tilbyr hvalsafari og andre fritidsaktiviteter som involverer havet og naturen. Myre har også vekket oppsikt i media for den særegne rånekulturen som er i lokalmiljøet, og hvordan unge bruker enorme mengder tid og penger på bil. NRK publiserte en videoartikkel i august i 2015 hvor de testet en gruppe rånere og deres politiske kunnskap i sammenheng med kommunestyre- og fylkestingsvalget som skulle foregå den samme høsten, og resultatet viste seg å være nokså fascinerende, men det satte nok ikke myreværingen i noe positivt lys (jf. Jensen et. al. 2015). Det har lenge vært en stereotypi av «myreværingen» både i Vesterålen, men også i resten av landsdelen. Det er vanskelig å si hvor myten om lokalbefolkningen på Myre kommer fra. Noen har pekt på trålmiljøet og hvordan unge fiskere har en tendens til å tjene mye penger. Således kan man spekulere i om nedsnakkingen en form for sjalusi. Beskrivelsen av myreværingen som rånere med spesiallagde biler, rappkjeftete fiskere med mye penger, og jenter som er lette på tråden, er uønskede identitetsstereotyper av befolkningen i Øksnes og på Myre, og den har markert seg langt utover regionens grenser. Har informantene kjent på dette etter å ha forlatt hjemkommunen, og hva tenker de selv om Myre og Øksnes?

Øksnes har slitt med fraflytting de siste tiårene. I 2016 flyttet 191 personer *fra* kommunen, men hele 236 personer flyttet *til* kommunen i løpet av det samme året (SSB 2017a&b). Man kan anta at de som flytter fra Øksnes, trekkes i retning av andre tettsteder i Vesterålen, eller de større byene i Nord-Norge – Tromsø, Harstad, Narvik eller Bodø. Årsakene er som regel utdanning og jobb, men også familiære forhold. Det som derimot trekker folk til Øksnes kan man tro handler om fiskerinæringen, og at sesongene trekker arbeidslystne fra både innland og utland. Statistikken viser også at en stor andel kommer fra land som Litauen (SSB 2017), og en god del av disse jobber i fiskerinæringen. Det er interessant å spørre informantene hvorvidt de kommer til å vende tilbake til Øksnes, og hvilke faktorer som styrer hvorvidt de har tenkt å dra hjem, eller om de blir værende i Tromsø. Det er ikke til å utelukke at en del av de som flytter tilbake også er øksnesværinger som for eksempel har utdannet seg, eller som flytter hjem for å gjenforenes med familie etter et lengre opphold et annet sted. Nettoflyttingen for hele 2017 var fremdeles -48 personer, og befolkningsveksten per siste kvartal av 2017 var -14 personer (ibid.). På kartet nedenfor ser vi grensene for Øksnes kommune.

Figur 1 – Kart over Øksnes kommune (Google 2018)

1.3.1.1 Øksnesmålet

Målet i Øksnes kommune ligger i et overgangsområde mellom Nordland og Troms. Øksnesmålet samsvarer stort sett med de målmerkene som beskriver nordlig nordlandsk i Lofoten og Vesterålen, men det er fremdeles noen skilnader innad i Vesterålen. Målet i Sør-Vesterålen for eksempel (jf. Skare 1994 om Hadselmålet) har klare likhetstrekk med lofotmålene som sterk apokope, og det personlige pronomenet *e/eg* kan forekomme. Eskil Hanssen, som skriver om dialektene i Nordland, sier at Langøya i Vesterålen – spesifikt Øksnes kommune – har flere trekk felles med Lofoten, og på grunn av mye apokope kan det regnes som et av lofotmåla (1996:131). Hvorvidt lokale vil karakterisere målet i Øksnes som et lofotmål, er lite sannsynlig. Hanssens begrunnelse for karakteristikken er at det er vanskelig å trekke grenser i området som følger av overgangen nordover mot tromsmål, men jeg vil påstå at målet i Øksnes er nærmere de trekkene vi ser nordover som blant annet *e/a*-mål i infinitiv, og svake femininum med variasjon i mengde apokope, personlig pronomen *æ/æg* og nektingsadverbet [*iççe*] (ikkje).

Det er også verdt å nevne at omtalen av målene i Vesterålen hos Hanssen ikke er mer enn et avsnitt langt, og dette er noe jeg opplever som normalt. Det er svært lite litteratur om målene i Vesterålen – hvert fall om Øksnes – og for så vidt har det vært en vanlig tradisjon i språkvitenskapen at målene i nord ender opp bakerst i rekken. Det skal derimot sies at dette har endret seg drastisk de siste tiårene, og nordnorsk har for alvor blitt tatt opp i språkvitenskapen, også med spesielt fokus på hvordan Nord-Norge er preget av flerspråklighet med samisk og kvensk.

Øksnesmålet har altså en del apokope. Apokopen får utslag i verb i infinitiv, og med det som kalles for en nullending: [*å væ:r*], [*å spreng*], [*å bi:t*]. Det som derimot gjør øksnesmålet til et *e/a*-mål er kombinasjonen av *e*-endinger i infinitiv og at svake hunkjønnsord i ubestemt form singular får *a*-ending. Derfor blir det ofte [*å knu:se ei flaska*] (Mæhlum & Røyneland 2015:107). *E*-endinger er vanligere i Troms, og i Øksnes blir ofte infinitiven apokopert: [*å kn:us ei flaska*]. Vangsnes & Iosad (2008a) beskriver i talemålsmaterialet samla inn gjennom ScanDiaSyn, at det er hovedsakelig en tendens til *a*-ending i sør (Nordland), og *e*-ending i nord (nord for Senja), men at det er svært mye variasjon mellom ending og apokope.

I tillegg kan svake e-verb i presens og preteritum apokoperes: [*spi:s*] (pres. av *å spise*), [*gjo:r*] (pret. av *å gjøre*). Dette er såkalt *fri* apokope som i motsetning til hvordan apokope er grammatiske betinget i enkelte områder og fullstendig gjennomført, ikke forekommer i statisk form. Fri apokope betinges derimot med setningsrytmiske regler og hvorvidt de står i trykksvake eller trykksterke posisjoner. Et ord mister ofte endevokalen hvis det står i trykklett posisjon i setninga, men kan også holde på vokalen i andre posisjoner (Jahr & Skare 1996:26). Kjerneområdet for statisk apokope ligger i Salten-området i Nordland, og jo lenger vekk man kommer fra dette området, jo mer redusert blir tilfellene av apokope. I kjerneområdet kan apokopen også gjelde i andre bøyningsskategorier av verbet, og andre ordklasser som bøyde adjektiv, pronomener, svake hankjønnsord og adverb (ibid.), men det er hovedsakelig i infinitiv og presens av svake verb at det forekommer i Øksnes.

I nordre deler av Vesterålen kan det fremdeles oppstå apokope i for eksempel preteritum av verb, men det er ikke i noe signifikant mengde i forhold til formålet med denne studien. Jeg vil derimot påstå at frekvensen av apokope i Øksnes er særdeles høy i infinitiv. Hvor den nordre grensen for apokope egentlig går er vanskelig å fastslå, men et mulig skille går mellom Alsvåg og Andøya hvor Gavlfjorden skiller Øksnes fra Andøy. Skal vi se det ut i fra Jahr & Skares kart over apokope i Nordland (1996:27), går skillet rett nord for kommunene Hadsel, Bø og inkluderer sørlige deler av Sortland.

Det er også høy frekvens av apokope i svake e-verb i presens. De kan også ha ending i presens: [*tænka*], [*snakka*], [*heite*]. Det er mye variasjon mellom apokope og endinger i presens i øksnesmålet, og svake a-verb kan også apokoperes, men de har veldig ofte ending: [*husska*], [*passa*], [*flotte – fløtt*].

Andre målmerker ved øksnesmålet er det fonologiske fenomenet palatalisering av de historiske dentalene *l* og *n* etter kort vokal: mann [*mann*], ball [*baʌʌ*], alle [*aʌʌə*]. Palatalisering kan også forekomme ved lang *t* og *d* [*slutt*], [*trudde*], men det er for det meste *l* og *n* som palataliseres. Palatalisering er et fenomen som er så å si gjennomført i store deler av Nord-Norge, men i løpet av de siste tiårene har det foregått en avpalataliseringsprosess (jf. Nesse og Sollid 2010, Mæhlum og Røyneland 2015). Hoveddragene i denne prosessen er at dette har hovedsakelig skjedd i urbane områder, og det har blitt diskutert om grunnen til avpalataliseringsprosessen er fordi at lydene oppleves som upassende i et bymål, og rett og

slett litt for «bondske» (Elstad 1982:76). I Øksnes er palataliseringen så å si fullstendig gjennomført.

En bemerkelsesverdig fonologisk trekk er den alveolare approximanten [ɹ]. I stedet for tradisjonell rulle-r (alveolar vibrant) her de fleste nordnorske dialekter har – er lyd kvaliteten i Vesterålen, og deler av Lofoten, det som uformelt kan beskrives som «slappere». Tungespissen rører så vidt gommene (hvor tennene møter ganen) og r-lyden blir ikke rullende slik som hvis du uttaler [*praksis*] på østlandsk eller trøndsk vis. Den oppleves som det man på folkemunne kalle for «brei». Det har også vært en tradisjon i det lokale Øksnesmiljøet å sammenligne denne særegne lyd kvaliteten med det som tilsvarer en amerikansk uttalelse av [r] - hvorvidt dette stemmer overens vil vi ikke gå inn på her.

Et annet fenomen som må avklares, er hvordan lokale språkbrukere i Øksnes ofte omtaler [ɹ] som «breie» r-er, og [l] som «tjukke/breie» l-er. En tjukk l slik myreværingene omtaler det, samsvarer med den palatale realiseringen av gammelnorsk l – og ikke målmerket tjukk l (retrofleks) av gammelnorsk l eller rð som man i all hovedsak finner i østnorsk, trøndsk og sørlige deler av Nordland og Salten (jf. Mæhlum & Røyneland 2015). Men det er en vanlig oppfatning av l-lyd i Øksnes at den er «breiere», og jeg kan avsløre at nesten alle informantene mine omtalte de såkalte «breie ærran å ællan». Men vi skal heller ikke utelukke at l-lyden kun handler om en palatal uttale, men at det muligens finnes en uttale som slekter på en retroflekerende [l] i Øksnes. I Tromsø varierer de mellom palatal og dental uttale av [l].

Andre viktige særtrekk ved målet i Øksnes er det gammelnorske tidsadverbet [*n̥:*] og senkning av korte fremre vokaler (i>e, e>æ, y>ø). Lyd kvaliteten i de norrøne ordene [*he:r*] (*hér*) og [*ve:r*] (*veðr*) er også særegne for Øksnes i forhold til målet i Tromsø, og endring av disse vokallydene vil ofte anses som svært tilgjort og «forfina». I [*he:r*] er det en bevaring av vokalkvaliteten [e], og i [*ve:r*] er det en forlenging av vokalen trolig på grunn av bortfall av ð. I tillegg er diftongering i øksnesmålet vanlig – spesielt på diftongen [*ei*]: [*heime*], [*mein*], [*sein*].

Nordisk dialektkorpus (Vangsnes & Iosad 2008) er ei dialektsamling med målprøver fra hele landet, og deriblant materialet fra Myre i Øksnes. Beskrivelsen av språket i Øksnes ovenfor er basert på den beskrivelsen som kommer frem i dette korpuset – og ut fra hva jeg er kjent

med, er dette en av de eneste detaljerte beskrivelsene av målet i Øksnes. Det er materiale fra fire informanter, og det er to yngre og to eldre talere. De samsvarer med de tradisjonelle målmerkene som kommer av at målet i området preges av grensestrøket nordover mot Troms og sørover mot Lofoten og Salten (e-/a-mål med veksling mellom e-ending i infinitiv og apokope, a-presens i svake e-verb med noen unntak som *prate* og *kåsste*, endingene -e/-en i hunkjønn ubest. og best. form pluralis som *granbusske* - *granbussken*, palatalisering av gammelnorsk *l* og *n* og nektingsadverbet *ikkje*). Det er ikke stor forskjell på de yngre og eldre talerne ifølge Vangsnes & Iosad, men det virker blant annet som de yngre apokoperer mer enn de eldre. De yngre har også en utpreget mørkere uttale av *l*, og en mer frikativ uttale av *r*-lyden enn de eldre.

1.3.2 Kort om Tromsø

Tromsø kommune ligger i Troms fylke, og er en av de største byene i Nord-Norge. I begynnelsen var Tromsø kun et lite handelssted som fikk kjøpstadsrettigheter i 1794, og utover de to følgende århundrene vokste ikke antallet innbyggere i Tromsø særlig raskt (Elstad 1982:77). Fra 1830 til 1906 hadde folketallet i Tromsø gått fra ca. 1200 til 7100 (Bull 1996:175), og ikke før i etterkant av andre verdenskrig så man en betydelig tilstrømming av folk til byen. I 1964 ble Tromsø en storkommune, og flere av områdene rundt – Tromsdalen, Kvaløysletta, Kroken og Hamna blant annet – vokste seg frem til å bli bydeler – også kalt drabantbyer (jf. blant annet Fiva 2016).

Da storkommunen Tromsø ble danna i 1964, var det 32 664 innbyggere her. Fra da av og fram til 1994 flytta 72 441 personer inn og 65045 ut av Tromsø. Når vi holder det sammen med at 46 % av befolkninga i tromsøområdet som helhet var født utenfor grensene for den nye storkommunen, er det klart at det i dag ikke kan være så mange igjen av ei opphavelig bofast tromsøbefolkning (Tjelmeland 1996:577).

Tjelmeland sier at Tromsø gjennom hele sin eksistens har vært en innflytterby (ibid.), og i moderne tid viser tall fra SSB at folketallet i Tromsø kommune har nådd hele 75 638 innbyggere (SSB 2017c). I dag er Tromsø en yrende studentby med en stor arena for utdanning, kultur, sport, politikk og næringsliv. Tromsø blir ofte sett på som «hovedstaden» i Nord-Norge, men andre nordnorske byer som Bodø jakter også på denne tittelen. Lenge har

det vært rivalisering mellom de to storbyene i nord – spesielt i media – og Nesse & Sollid (2010:142) spør hvorvidt dette kan ha noen innvirkning på det språklige miljøet i byene. Språklig påvirkning skjer jo i kontakt mellom mennesker, men Nesse & Sollid spekulerer om det kan ha litt å si.

Det er kjent og kjært at folk flytter på seg mye mer nå enn før, og oftest på grunn av jobb, utdanning og familiære forhold. I 1972 åpnet universitetet i Tromsø, og det har de siste 50 årene bidratt til at landsdelen stiller veldig høyt når det kommer til utdanningstilbud for unge. UiT ble omtalt som et distriktspolitisk eksperiment i sine første levedager, og med mål om å gi nordnorsk ungdom bedre tilgang på utdanning, og å sikre rekruttering av fagfolk i landsdelen til universitetet ble Tromsø en attraktiv by i den nordnorske landsdelen (Nordmo 2017). Universitetet trekker i dag ikke bare til seg ungdom fra Nord-Norge, men også unge fra resten av landet og utlandet. UiT er en av faktorene som spiller en rolle i denne undersøkelsen, siden alle informantene mine har studert ved UiT på et eller annet tidspunkt. Som en fellesnevner for gruppen viser det seg at universitetet er hovedårsaken til at flere av dem flyttet til Tromsø.

1.3.2.1 Tromsø bymål

Som en konsekvens av det voksende befolkningstallet og tilstrømmingen av folk fra forskjellige deler av både landet vårt og verden ellers, har Tromsø et stort register av ulike språk og dialekter som lever parallelt med bymålet. Men skal man karakterisere selve *bymålet* i Tromsø, kan man med en gang si at det målgeografisk representerer e-/a-målet i Troms ganske så til punkt og prikke. Dialekten har e-/a-mål hvor infinitiv ender på -e (*å kaste, å være, å danse*), og svake hunkjønnord i ubest. form sg. som ender på -a (*ei jenta, ei flaska, ei bøtta*). Selv om de fleste hunkjønnorda ender på -a, er det ofte større variasjon å finne mellom -a og -e-ending på disse ordene i bymålet enn i rurale deler av Troms (Bull 1996:176). Når det kommer til presens av svake verb er Tromsø i et e-målsområde. Jahr og Skare (1996:60) beskriver ei *presenslinje* som kan trekkes på tvers av Sør-Troms rundt Tranøy, Dyrøy og Salangen, og nord for denne grensa er det mest vanlig med e-ending i presens av svake *a-verb*. Jahr & Skare nevner også at selv om for eksempel Harstad befinner seg i et område hvor det er a-presens for a-verbene, er det e-ending som er i bruk blant yngre talere: «A-endinga er vanleg frå Tranøy og sørover, men det ser likevel ut som at e-endinga er

på rask framrykking sørover» (ibid.). Ut i fra Nesse & Sollid (2010:149) er det også vanlig med e-ending for presens av svake *e-verb* i Tromsø, og det virker som at presens av både svake a- og e-verb får e-ending i Troms.

Et særtrekk ved bymålet i Tromsø er det som helt klart i varierende mengde fremstår som bokmålsnære former (jf. Elstad 1982, Bull 1996, Nesse & Sollid 2010, Mæhlum & Røyneland 2015). De vanligste formene er: [h jæmm], [h jæmme] (heime), [ba:re] (bære), [vi:te] (veit), [he:te] (heite), [ve:t] (veit), [fikk] (fekkk), [jikk] (jekk), [me:r] (meir), [vite] (vette) og [å si:] (å sei). Det skal sies at den fonetiske lydskriften i klammer ikke er fullstendig siden ikke alle lydnyansene i ordene nødvendigvis kommer frem, men de bidrar til en forståelse av hvordan ordene i første omgang høres ut.

I tillegg i tromsømålet, varieres det både inter- og intraindividuell på frekvente tradisjonsvarianter som [iççe] (ikkje), [çæmm] (kjæm), [vorre], [kæm], [ka:] og [kor] med de nyere [ikke], [kåmmer], [vætt] (vært), [væmm], [va:] og [vorr] (Mæhlum & Røyneland 2015:118). De bokmålsnære formene omtales av Bull som typiske byformer i Tromsø, og for en innflytter fra Øksnes er det svært drastiske endringer å bruke disse bokmålsformene.

Tove Bull sier at det en gang i tiden var snakk om to bymålsvarianter på bakgrunn av et sosialt skille mellom nord og sør i byen: «Folk flest ville nok tidligare seie at dei snakka «finare» i sørbyen enn i nordbyen. I nordbyen snakka dei derimot «folkelig», somme ville seie meir «vulgært» eller meir «gatespråk» (1996:176). Dette er ikke et språksyn som henger særlig igjen i Tromsø i dag, men det er noe jeg har opplevd at eldre kan presisere. Den såkalte høystatusvarianten normerte seg etter bokmålsstandard, men med en nordnorsk intonasjon og setningsmelodien (Bull 1996:176). Før i tiden var det også stor forskjell på om du var «bygut» eller «bone» (ibid). Selv om slike oppfatninger i 2018 er utdaterte, er forskjellene i Tromsø i dag større på bakgrunn av sosioøkonomiske faktorer, enn hvor på øya man bor. Jeg tror det handler om de ulike lagene i befolkningen, og at yrkes- og utdanningsbakgrunn har noe å si. Selv om nord vs. sør-prinsippet *ikke* representerer den språklige virkeligheten i Tromsø i dag, har kjente begreper som «høystatusmål» og «lavstatusmål» vært knyttet til den klassiske todelingen i flere andre byer i Norge (f.eks i Oslo – vestkant og østkant). Disse begrepene fremstår derimot problematiske siden det kan virke forstyrrende i sosiolingvistiske undersøkelser: Hvis språklig endring skjer på bakgrunn av et lavstatusmål – har det lav status

da? (Nesse & Sollid 2010:140). Det skal belyses at det bymålet i Tromsø som skildres her på bakgrunn av Elstad 1982, Bull 1996, Nesse & Sollid 2010 og Mæhlum og Røyneland (2015), er – som Bull selv presiserer – ikke det som historisk sett har vært karakterisert som høystatusmål, men den tradisjonelle bymålsformen i Tromsø (1996:176).

Palatalisering er et fenomen som tradisjonelt sett har vært gjennomført i Tromsø, men som tidligere nevnt har det foregått en avpalataliseringsprosess hvor den palatale uttalen erstattes med en dental eller apikal uttale som ifølge Nesse & Sollid (2010:138) kan tolkes som et sosiolingvistisk kompromiss. Tendensen er fremtredende hos de yngre talerne, og i stedet for en overgang til dental *l* og *n* uttale, som blir svært tilgjort, blir apikal uttale et kompromiss (Elstad 1982:76/Nesse & Sollid 2010:138). Kompromisset innebærer en endring som ikke blir for drastisk i forhold til tradisjonen, men en mellomting, og i Tromsø skjer variasjonen i all hovedsak mellom palatal og dental realisering. I denne studien er informantenes basisdialekt en varietet som palataliserer i svært høy grad, men det er interessant å analysere om de varierer mellom palatal og dental for å se om de har blitt påvirket av den avpalataliseringen som har foregått i Tromsø de siste tiårene – i hvert fall hos de som har bodd her lengst.

Andre viktige trekk ved bymålet i Tromsø er selvfølgelig de personlige pronomenene *æ*, *mæ*, *dæ*, *sæ* og 3. person pronomenet *dæm*. Det ubestemte pronomenet «*noko*» brukes som *nåkka* for alle kjønn, uansett om det tradisjonelt vil være *nåkken* for hankjønn, og *nåkka* for hunkjønn og intetkjønn (Bull 1996b:178) – noe som også stemmer overens med øksnesmålet. I lydverket er det langt mindre senkning enn det er i øksnesmålet, og Bull (1996b:177) sier at senkning er et sikkert tegn på at språkbrukeren snakker «bonat» eller det vi tidligere har omtalt som «bondsk». Det foregår derimot senkning av *y* til *ø* siden det regnes som mer akseptabelt – *frøkteli*, *støkke* (ibid.). Diftongering er heller ikke like vanlig i Tromsø bymål, og det bli heller monoftongering: *heile*>*hele*, *meine*>*mene*.

Selv om målet i Troms ikke har apokope i like stor grad som målet i Nordland, er det fremdeles noen steder i Sør-Troms som har en tendens til å apokopere noen infinitiv og svake hunkjønnsord i presens ifølge Bull (1996a:172). Dette er en tendens som nok engang kommer av at det er et dialektalt grenseområde mellom Nordland og Troms. I Tromsø bymål derimot finnes det tradisjonelt sett ikke tendenser til apokopering.

1.3.3 Sammenligning av målet i Øksnes og Tromsø

Nedenfor har jeg satt sammen en oversikt over de to talemålene, og de ulike variablene som skiller de to dialektene til en viss grad. Det er ut i fra disse standardene jeg opererer i denne avhandlingen, men merk at jeg her nevner noen variabler som ikke blir tatt med i analysen: spørreord kv- eller h-, og 3. person pronomen. Tabellen er satt sammen på bakgrunn av de skildringene jeg har gjort ovenfor:

Dialekttrekk/Sted	Øksnes	Tromsø
3. pers. pron.	<i>di</i>	<i>dæm</i>
Inf. og svake fem. ubest. form singular	Variasjon: apokope og e-/a-mål	e-/a-mål
Pres. av svake e-verb	Variasjon: -e/a og apokope	-e
Pres. av svake a-verb	Variasjon: -a og apokope	-e
Palatalisering av gml.no <i>l</i> og <i>n</i>	palatal	Variasjon palatal – dental/apikal
Nektingsadverb	<i>ikkje</i>	Variasjon <i>ikke/ikkje</i>
Senkning av korte fremre vokaler <i>y>ø, i>e</i>	Senkning: <i>fløtte</i> <i>fesk</i>	Lite senkning <i>flytte</i> <i>fisk</i>
Adverb	<i>mykkje</i>	<i>mye</i>
Spørreord (hv-ord)	<i>kv-/k-</i>	Variasjon <i>kv-/k- og v-</i>
Diftong/monoftong i høyfrekvente ord	<i>heite, veit,</i> <i>meir, fleire</i>	<i>hete, vet</i> <i>mer, flere</i>

Tabell 1 – Målmerker Øksnes og Tromsø

1.4 Bemerkninger

Jeg bruker *øksnesmål* og *myredialekt* for å omtale det språket vi finner i Øksnes. For det meste omtaler jeg det som *øksnesmål*, siden *myredialekt* knyttes opp mot kun ett sted i kommunen. Siden noen av informantene ikke kommer fra Myre, men andre steder i Øksnes, blir det også mer passende å bruke *øksnesmål*. Det er ingen bemerkelsesverdige morfologiske eller fonologiske forskjeller på et *øksnesmål* og en *myredialekt* – i og for seg blir de synonyme i denne avhandlingen med mindre jeg presiserer noe annet.

Når det gjelder språket i Tromsø, er det mange begreper som kan være i sving. For det meste benytter jeg meg av *tromsømål* og *bymålet* i Tromsø. Disse to brukes synonymt, og referer til den dialekten jeg skildret ovenfor (jr. pkt. 1.1.2.1). Man kan også diskutere hvorvidt *lokalt riksmål* er relevant i beskrivelsen av målet i byen slik Nesse & Sollid (2010:140) er inne på, men Fiva (2016:3) sier at denne definisjonen fort kan assosieres med et talt bokmål, og derfor kan det være komplisert i undersøkelsen av språk i Tromsø, eller i en sammenligning til det. Jeg unngår derfor bruken av dette komplekse begrepet, og anvender i all hovedsak *bymål* eller *tromsømål* om varieteten i Tromsø.

Det man prøver å finne ut av i en sosiolingvistisk undersøkelse, er ofte om bruken av språklige *varianter* varierer i samsvar med noen sosiale, utenom-språklige faktorer (Sandøy 1996:99). I tromsømålet varieres det mellom *variantene* [*ikke*] og [*ikkje*], og *variabelen* blir dermed nektingsadverbet *ikke*. Variabler har ofte flere varianter, slik som variabelen 1. person entall i subjektsform blant annet kan bli realisert som variantene *æ* eller *eg*. Et tredje begrep – *varietet* – blir brukt som et mer teknisk begrep om språk, og betegner et helhetlig språklig system som skiller seg fra andre systemer. «Når ein bestemt variant av éin variabel går saman med ein bestemt variant av ein annen variabel, og tredje variabel osv., seier vi at desse samhörandre variantane utgjør ein *varietet*» (ibid.). Når jeg snakker om *varietet* er det oftest *øksnesmål* eller *tromsømål* jeg sikter til, og *variabel* brukes om de leksikalske, morfologiske eller fonologiske trekkene jeg analyserer hos informantene.

Igjennom deler av avhandlingen bruker jeg klammeparentes: [x]. Klammene har jeg hovedsakelig brukt for å markere eksempler fra transkripsjonene, og ordene i klammer er ofte skrevet i en fri talemålsnær ortografi (jf. pkt. 3.3.1 om transkripsjon).

Jeg bruker begrepene *informantene* og *språkbrukerne* synonymt om innflytterne som har deltatt i denne studien. Dette gjør jeg for å ikke gjenta meg selv for mye, og for å skape flyt i språket. I tillegg har alle informantene blitt tildelt en informantkode: for eksempel K1 eller M3. K står for kvinne, og tallet 1 viser hvor i aldersrekken informanten ligger. Det vil si at K1 er den yngste kvinnelige informanten, mens M3 er den eldste mannlige informanten. I arbeidet med transkripsjon og analyse, har jeg benyttet meg av de følgende transkripsjonskonvensjonene:

1)	[...]	utelatt tekst
2)	[navn[sted]	anonymisering[merknad
3)	- - -	avbrytelse[kutt i opptak
4)	<u>fet skrift</u>	variablene

2 Teori

2.1 Språk som studieobjekt

I den sociolingvistiske tradisjonen har det vært store diskusjoner om *hva* som skal studeres, *hvordan* det skal studeres, og *hvorfor* vi skal studere de ulike fenomenene. Som fagdisiplin definerer professor Janet Holmes sociolingvistikken slik:

Sociolinguists study the relationship between language and society. They are interested in explaining why we speak differently in different social contexts, and they are concerned with identifying the social functions of language and the ways it is used to convey social meaning (Holmes 2013:1).

Sociolingvistikkenes hovedformål er altså å undersøke hvordan språk korrelerer med samfunnet og individene i det. Dette blir i motsetning til hvordan tradisjonell dialektologi i stor grad kun fokuserer på å beskrive det «ekte» talemålet ved et geografisk sted, og ofte ved hjelp av såkalte NORMS dvs. Non-mobile, Older, Rural, Male (Hårstad, Lohndal & Mæhlum 2017:162). Definisjonen til Holmes er uansett ganske åpen og gaper over det som har blitt et stort område av språkvitenskapelig forskning. I Norden og Norge er det ikke til å legge skjul på at vi i flere hundre år har vært opptatt av å granske talemål rundt omkring i det landstrakte landet vårt. “Studiet av dialekter har fram til våre dager stort sett vært konsentrert om talemålet til folk som var født og oppvokst på ett bestemt sted – bygd eller by – og som helst også hadde foreldre fra samme stedet” (Omdal 1994:11). Men på 1970-tallet gjorde sociolingvistikken seg bemerkta i Norge, og interessen for enkeltindividets språkpersonlighet og språkmønster ble større.

Ifølge Gunnstein Akselberg (2014) finnes det tre hovedkategorier innenfor sociolingvistisk forskning i Norge. Den første kategorien handler om talemålsvariasjon innenfor et geografisk eller sosialt avgrenset område. Å skildre den språklige variasjonen i et avgrenset samfunn er sentralt, og det skjer uten sammenligning med andre språksamfunn eller uten at mulig påvirkning som kommer utenfra det avgrensede samfunnet, tas med i studien. Denne kategorien er representativ for den klassiske labovske forskningstradisjonen og fokuset i slike studier kan ofte være på ulike språkvarieteter som kan omtales som høystatusmål og lavstatusmål i ett og

samme bysamfunn. I Norge har slike studier blitt utført i flere byer, og den største var granskingen av Oslo-målet (*TAUS*) gjennomført på begynnelsen av 70-tallet (Skjekkeland 2009:19). I etterkant fulgte en rekke lignende studier i både store og små byer. Blant annet i Vesterålen av talemålet i Hadsel (Skare 1994).

En annen kategori ser på talemålet når talemålet selv er på flyttefot, og hvordan påvirkning utenfra kan ha effekt på et avgrenset språksamfunn (Akselberg 2014:146). Dette er ofte studium av hvordan et bymål kan påvirke et bygdesamfunn i nær omkrets av bygrensene, og forklaringsmodeller som urban regional diffusjon og bølgemodellen brukes i slike studier.

Den siste kategorien er *talemålsvariasjon hvor talemålsbrukeren er på flyttefot*. Fokuset ligger på språkbrukere som befinner seg i andre språksamfunn enn deres opphavelige geografiske språksamfunn. En kjent hypotese for studier av språkbrukere på flyttefot er at en eller annen form for tilpassing skjer – også kalt akkommodering. En språkbruker kan tilpasse seg både i retning *av* eller *mot* språkbrukere av den andre varieteten (dialekten), og dette omtales som henholdsvis *konvergens* og *divergens* (jf. 2.1.1). Det er innenfor denne kategorien denne avhandlingen hører til.

2.1.1 Sosial variasjon og endring

I enhver sosial situasjon er språket vårt et viktig instrument for å konstatere hvem vi er, hvem vi vil fremstå som og hvordan vi høres ut. Men det styres ofte av ubevisste sosiale normer og regler. I et samfunn inngår hvert individ i ulike sosiale grupperinger hvor hver gruppe vil ha et sett med regler – det vi kan kalle for språknormer – for hvordan språklig kommunikasjon skjer dem i mellom. Med gruppe er det snakk om den kretsen av mennesker som står i nærmere relasjon til hverandre enn til mennesker utenfor gruppa (jf. pkt. 2.1.3). Reglene er ikke nedskrevne, men et skjult normsett som – bevisst eller ubevisst – styrer språket i gruppa. Det er gjennom *sosialiseringprosessen* (Sandøy 1996:101) at vi lærer oss fra vi er små, hvilke konsekvenser ulik atferd kan ha, og hva som er akseptert i samfunnet vi lever i. Etter hvert oppnår man et innøvd atferdsmønster som også styrer den språklige atferden.

Sosial variasjon – som er kjernen av sosiolingvistikken – kan skje på bakgrunn av holdninger,

ulike sosiale interaksjoner (formelle eller uformelle), ulike sosiale nettverk, og variasjonen kan komme av alder, kjønn, yrke og personlighet. Språkvariasjon er også det som på lang sikt fører til språkendring. For at språkendring skal oppstå, har det på et tidspunkt vært variasjon.

Når en sosial situasjon endrer seg, må vi ofte tilpasse språket vårt. Vi veksler ofte mellom såkalte *register* (Akselberg 2014:135). Det varierer fra person til person hvor mange register man har, og hvor mye man varierer mellom dem. Registervariasjonen reguleres veldig ofte etter graden av formalitet i kommunikasjonssituasjonen taleren befinner seg i. Hvorvidt man er i et møte på jobb, i selskap med venner eller man er på besøk hos bestemor, så varierer vi svært på hvordan vi uttrykker oss selv. I løpet av de siste 30 årene derimot, har ulike granskinger av ungdommer i bymiljø vist at de varierer språket sitt mindre mellom sosiale situasjoner enn tidligere: «Registersetta er vorte sterkt forenkla hjå dei unge, og såleis er det ofte aldersgruppene som viser størst registervariasjon i dag, og ikkje kjønnsgruppene, slik det kunne vera tidlegare» (Akselberg 2014:138). Det som derimot fremdeles ansees som sentralt, er hvordan man ofte «snakker pent» i seriøse situasjoner, og dermed legger bort språkformer som sees på som mindre fine (ibid.). Den sosiale konteksten har mye å si for hvordan man ordlegger seg, og det å snakke «pent» blir ofte koblet opp mot det å snakke «korrekt». Det handler om hvordan man tar til seg språkets funksjon og estetikk gjennom å være presis og tydelig, slik at man ikke misforstås (ibid.).

I neste del vil vi gå nærmere inn på noen teorier om sosial variasjon og hvordan det kan forekomme hos informanter som har flyttet seg fra et samfunn til et annet.

2.1.2 Akkommodasjonsteori

Sosialpsykologen Howard Giles, en av de første selvutnevnte *sosiolingvistene*, er en av flere som skapte *akkommodasjonsteorien* – også kjent som tilpasningsteorien. Giles strevde allerede som videregåendelev med å forstå hvorfor han opplevde endringer i språket sitt ut fra hvem han snakket med og hvor:

[...] I had noted, when in high school, that my distinctive Cardiff accent [...] would shift to a more South Welsh brogue when talking with other spectators at a rugby game, and then to more Standard English with my peers at college who hailed from

the south of England. I wondered, in fact, whether I was a mere “linguistic chameleon,” later discovering that I was decidedly not on my own! (Giles 2016:1).

Dette ble grunnlaget for dannelsen av CAT (*communication accommodation theory*) – også kalt SAT (*speech accommodation theory*). Med en forankring i sosialpsykologiske ideologier om menneskelig interaksjon er det viktigste formålet med denne teorien å forklare hvorfor språkbrukere modifierer språket sitt i den grad de gjør det, og hvordan de gjør det i et språksamfunn. Med mål om å forklare mulige årsaker til språklig variasjon, handler det altså om en forståelse av talerens sosialpsykologiske forutsetninger, sett i sammenheng med språksamfunnet han eller hun befinner seg i. Det er to motstående hovedstrategier i akkommodasjonsteorien – konvergens og divergens. Giles definerer konvergens som en tilnæringsstrategi:

«Convergence» has been defined as a strategy whereby individuals adapt to each other’s communicative behaviours in terms of a wide range of linguistic-prosodic-nonverbal features including speech rate, smiling, gaze and so on (1991:7).

Konvergerende språkbruk er altså hvordan en språkbruker i ulike situasjoner kan forandre språket, fysisk holdning, tone og språkvalg for å tilpasse seg de andre i kommunikasjonssituasjonen. Det kan skje i løpet av en samtale – noe som kanskje er den kommunikasjonssituasjonen hvor dette er mest vanlig – eller over lengre perioder hvor det da kan resultere i mer varig eller permanent språkendring. Helge Omdal (1994) sier at det er i de lengre tidsrommene folk som flytter, befinner seg i. Den korte tilpasningen kalles for short-term-accommodation, mens long-term-accommodation er en tilpasning de som flytter, ofte foretar seg.

Det motsatte av konvergens er divergens. “Divergence” [...] refer[s] to the way in which speakers accentuate speech and nonverbal differences between themselves and others” (Giles 2016:8). Et individ som divergerer, fremhever forskjellene mellom seg selv og andre, og dette kan fremstå både negativt og positivt. Strategien kan blant annet være fruktbar hvis man vil markere sin rolle i en gruppe eller medlemskap til en gruppe. Det er også slik at divergens kan oppstå i situasjoner hvor språkbrukeren føler at identiteten eller gruppetilhørigheten på en måte er truet (Røyneland 1994:86).

Det primære ved akkommodasjonsteorien er altså *konvergens* og *divergens*, og Mæhlum (1984), Omdal (1994) og Røyneland (1994) (jf. pkt. 2.2), som hver for seg har studert språk på flyttefot, tar for seg noen av de viktigste prinsippene når det kommer til akkommodasjonsteorien: *the similarity-attraction process*, *social exchange process* og *causal attribution process*.

Det første prinsippet *similarity attraction process* – likhetstiltrekkende prosess – handler om at konvergerende språklig atferd kan oppfattes som et ønske om å vise likhet:

Teorien – som ikke er begrensa til språklig atferd, men [...] gjelder andre områder – innebærer at dersom en ønsker å bli positivt vurdert av andre, kan en tilpasse atferda si slik at den blir mer lik atferda til den eller de som en kommuniserer med, og som en ønsker å identifisere seg med eller å bli sosialt godkjent av (Omdal 1994:45).

Ut i fra dette teoretiske prinsippet, kan vi se språk som en form for *sosial respons* eller *refleks*. Omdal poengterer at teorien ikke bare er begrenset til språklig atferd, og dermed antageligvis kan anvendes i analyse av sosial atferd og identitet. I den grad vi ønsker å identifisere oss med noen, skjer det ofte i sammenheng med prestisje eller sosial status, og “convergence may be best considered as a reflection of an individual’s desire for social approval” (Giles sitert etter Omdal 1994:46). Det er derimot ikke alltid dette oppfattes som positivt, og dersom konvergens tolkes som en jakt etter å oppnå høyere sosial status eller prestisje, vil motparten tolke det som uekte (*causal attribution*). Slik sett er det relevant å ta opp diskusjonen vedrørende *språk* og *identitet* (jf. pkt. 2.3) ut i fra hvor vi som individer vil identifisere oss selv i et språksamfunn eller nettverk, og hvordan det kan være med på å regulere de språklige valgene man tar.

Det andre prinsippet er *social exchange process*. Dette vektlegger hvordan språkbrukeren kan maksimere sjansene for et positivt resultat i en kommunikasjonssituasjon. Språkbrukeren vurderer hvor stor gevinst en eventuell konvergerende strategi kan utløse, men også kostnadene. Kostnadene kan være tap av identitet, gruppetilhørighet eller integritet. Målet til språkbrukeren er å maksimere utbyttet, men samtidig uten for stort tap eller utbytte som vil virke negativt på språkbrukeren selv.

Det tredje og siste prinsippet er *causal attribution process*. Denne delen av teorien handler om hvordan den eventuelle konvergensen forstås av motparten. Om en person enten konvergerer av eget ønske, eller om det oppstår under et eller annet tilfelle av press, kan det oppfattes på svært forskjellige måter: ”[We] understand a person’s behaviour and hence evaluate the person himself in terms of the motives and intentions that we attribute as the cause of his actions (Thakerar, Giles, Chesire & Coupland sitert etter Omdal 1994:46).

Disse ulike prinsippene ved akkommodasjonsteorien kan spille en rolle i forståelsen av de ulike språkstrategiene et menneske foretar seg, og i denne studien hvor språklig variasjon, endring og språkholdninger står sentralt, vil det kunne være fruktbart å se resultatene i lys av denne teorien. Men teorien, som har sitt opphav i sosialpsykologien, har ikke alltid vært like fruktbar for sosiolingvistisk forskning. Sosiolingvistikken har heller ikke kommet med en egen teori for språklig tilpasning, men *status*, *prestisje* og *solidaritet* er noen forklaringsmodeller som har vært til stede i sosiolingvistiske undersøkelser (Omdal 1994:47). Det er ikke ukjent at ulike språk og språkvarieteter har ulik status. Derav kan man diskutere hvorvidt ulike sentrale varieteter i et og samme samfunn kan ha høy status eller lav status, slik som det før i tiden var stor forskjell på f.eks. bymålet i Tromsø og målene utenfor bygrensene, som ble sett på som «bonat» eller «bondsk» (jf. pkt. 1.1.2.1). Innflytterne i denne studien befinner seg på et vis i en gruppe som representerer deres opphav fra et annet språksamfunn, og i enkelte tilfeller kan en sosial gruppe motså endringer:

Til tross for sterk sosial stigmatisering og utpreget lav prestisje hos varietetene, har de bevart sin ikke-standardiserte form – og følgelig stått imot presset fra mer prestisjefylte, normaliserte språkarter. Innenfor en slik konflikt mellom konkurrerende språklige normer kan altså gruppeidentiteten bli tillagt større verdi enn aspirering etter sosial prestisje (Mæhlum 1984:289).

Det er når det gjelder solidaritetsbegrepet, at vi ser en parallell til akkommodasjonsteorien (divergens) – og siden sosiolingvistikkens primære studieobjekt er språklig variasjon hos medlemmer av et avgrenset samfunn eller en gruppe, har flere studier ifølge Mæhlum (1984:289) demonstrert hvordan den sosiokulturelle gruppesolidariteten kan ha en avgjørende funksjon når det gjelder å opprettholde ikke-standardiserte språkvarieteter. Her er det viktig å poengtere at vi ikke skal begi oss inn på diskusjonen om standardtalemål, men dette er

eksempler hvor det ofte er en dialekt og en standardvarietet som er de to motstående språkvarietetene. Når det kommer til gruppen av informanter her, er det heller snakk om normerte språkformer i Tromsø by som de eventuelt støter fra seg (f. eks. de bokmålsnære formene jf. pkt. 1.3.2.1). Disse formene kan være påvirkende på bakgrunn av en mulig høyere status og det presset som variabelen eventuelt har på den motstående variabelen. Det handler også mye om frekvens og mengde språkbrukerne blir utsatt for de nye språkformene. I Tromsø kan man anta at variasjonen av nektingsadverbet *ikke/ikkje* (jf. Nesse & Sollid 2010, Fiva 2016) utgjør et press på innflytterne som for eksempel kommer fra Øksnes siden de hovedsakelig bruker *ikkje*. Informantene mine er ganske unge (25 – 35-årsalderen), men det viser seg at det er de yngre generasjonene i Tromsø som har en tendens til å si *ikke*.

Det er fremdeles ikke gitt at verken akkommodasjonsteorien, slik den er presentert ovenfor, eller status, prestisje og solidaritet kan gi oss en fasit på analysen av språk. Det er for det første vanskelig å registrere faktorer som holdninger og meninger, og for det andre er det grunn til å tro at opposisjonen mellom sosial status og gruppeidentitet vil bli påvirket av ulike sosiale variabler (kjønn, alder, yrke etc.) (Mæhlum 1984:290). Disse teoriene vil heller fungere som forklaringsmodeller, og de vil bidra til en forståelse av hva informantene mine har opplevd tidligere og hvordan de opplever sitt språk i dag.

2.1.3 Sosial nettverksteori

En annen teori om språklig variasjon er den *sosiale nettverksteorien*. Ved å se på enkeltindividets nettverk av såkalte “sosialiseringsagenter” (Mæhlum 2014b:116) – altså kommunikasjonspartnerne – handler det om å finne de normsettende språkfaktorene som styrer et nettverks språkmønster. Ved å se på dette som mulig bakgrunn for språklig variasjon hos et enkeltindivid, kan det avdekkes hvorvidt individets kjønn, alder, yrke, sosiale gruppe, sosioøkonomiske bakgrunn og/eller andre instanser kan være påvirkende faktorer i en eventuell språkvariasjon.

Lesley Milroys studie i Belfast (1980) er en av de mest kjente studiene som har tatt for seg sosiale nettverk. Et av hovedmålene med undersøkelsen var å avdekke om ulike variabler eventuelt kunne bli regulert av den sosiale grupperingen man identifiserer seg med:

[E]ven when variables of age, sex and local class are held constant, the closer an individual's network ties are with his local community, the closer his language approximates to localized vernacular norms (1980:175).

Milroys formål var altså å finne ut om relativt tette nettverk hadde en normskapende funksjon for individene i det. Det er her snakk om to typer nettverk: et tett eller et åpent nettverk. Det er ofte forskjell på hvilken type nettverk man finner i bygdesamfunn og bysamfunn, og på bygda gjelder «alle-kjenner-alle-prinsippet», og det som sees på som tette og multiplekse nettverk, mens i bysamfunn er nettverkene mer åpne og uniplekse (Røyneland 1994:81). I et tett nettverk hvor det er *multiplekse* relasjoner står individet nærmere de andre i nettverket, og det er ofte at flere har ulike sosiale roller – en kollega kan fort være en nabo, slektning eller venn. Det blir motsatt i et åpent nettverk hvor relasjonene blir *uniplekse*: en kollega vil bare ha den sosiale rollen som kollega, eller en nabo bare vil ha rollen som nabo.

[Det] tette og multiplekse nettverket har vært karakteristisk for rurale samfunn, men også for tradisjonelle arbeidsklassestrøk i storbyer. Det åpne og uniplekse nettverket er derimot et sentralt kjennetegn ved det vi gjerne betrakter som moderne, urbane og mobile samfunn» (Mæhlum 2014b:117).

Nettverkene fungerer som sosiale kommunikasjonsfellesskap, og et tett og multiplekst nettverk vil derfor kunne fungere som sosial normerings- og kontrollinstans (ibid.) Milroy avdekket at i de ulike miljøene i Belfast – som alle var av lav sosioøkonomisk klasse – hadde de tette og multiplekse nettverkene en påvirkende rolle i mengden ikke-standardiserte former individene brukte. Det indikerer at det Milroy forsøkte å avdekke (gjengitt ovenfor) til dels stemmer, og at et tettere nettverk kan motstå press utenfra av standardiserte former.

Språket til individene i de to ulike typene av nettverk kan derfor ha store forskjeller, og i en overgang fra et tett nettverk til et mer åpent nettverk kan språkbrukerne oppleve utfordringer. Det er nemlig det som ofte skjer når noen flytter på seg, og spesielt for informantene slik som i denne studien. De flyttet fra bygd til by, og de måtte på et vis starte på nytt med et nytt nettverk. Røyneland sier at nettverksmodellen ofte vil handle om effekten av stimuli fra de andre i nettverket slik at et individ bli motivert til å identifisere seg med, eller distansere seg fra sosiale grupperinger (1994:82). Informantene har mest sannsynlig gått gjennom en prosess fra tette nettverk, til åpne og deretter tette nettverk igjen som følger av å integrere seg i det

nye samfunnet. De har måttet finne sin plass blant sosiale grupperinger i løpet av de årene de har bodd i Tromsø.

2.2 Tidligere lignende forskning

Noen få bymålsstudier så dagslys på 1990-tallet, og det skjedde et skifte ifølge Skjekkeland (2009) i hva som er interessant for sosiolingvistene på dette tidspunktet. Ved å gå mer og mer vekk fra den labovianske forskningen hvor de *uavhengige* variablene – f. eks sosioøkonomisk klasse, alder – og kvantitative metoder var foretrukket, ble interessen for å studere enkeltindividens språkstrategier og språkendring mer attraktivt (Skjekkeland 2009:20). De uavhengige variablene er fremdeles i med i regnestykket, men det som også skilte seg ut var at de sosialpsykologiske faktorene (meninger og holdninger) kom mer inn i bildet. De ble regnet som mulige årsaker til språkbrukernes atferd og valg.

Brit Mæhlum er en av pionerne når det kommer til sosiolingvistisk forskning i Norge. I 1984 skrev hun sin hovedoppgave med tittelen *Språklige variasjonsmønstre hos innflyttere i Oslo*. I studien studerer hun fire informanter opprinnelig fra Nordre Land kommune i Oppland – hvor Mæhlum selv kommer fra – som har flyttet til Oslo. Mæhlums studium er en undersøkelse av interferensfenomener mellom to språkssystemer – en dialektvarietet og en standardvarietet. I studien presenterer Mæhlum blant annet tilpassingsteori, nettverksteori og identitetsbegrepet som mulige forklaringsmodeller, og derav kommer litt av inspirasjonen til det teoretiske grunnlaget i min undersøkelse. For å kunne studere informantene både på mikro- og makronivå ble det utført to intervjuer med hver hvor én intervjuer snakket standardvarietet og den andre dialektvarietet. Resultatene viste at de fire informantene hadde svært forskjellige tilpasningsstrategier, og at mengden modifisering var varierende dem i mellom.

Med motivasjon fra fenomenet urbanisme og en interesse for de sosiale relasjonsmønstrene hos individene, mener Mæhlum at migrasjonen fra et ruralt til et urbant samfunn medbringer ikke bare den fysiske endringa av geografisk sted, men at endringa blant annet kan påvirke individets sosiale primærgrupper (1984:5). Ved primærgrupper mener Mæhlum den sosiale omgangskretsen til et menneske som ofte består av de samme sosiale gruppene – familie, slekt, venner, naboer og kollegaer. Etter flyttinga kan altså disse primærgruppene oppløses eller endres. Mæhlum peker også på at flytting kan sann sett påvirke de språklige

variasjonsmønstrene til et individ ut i fra hvilke nye primærgrupper som oppstår i det nye samfunnet.

Helge Omdal, som jeg tidligere har referert til, skrev sin doktoravhandling om språk på flyttefot i 1994. Med fokus på språkvariasjon og språkstrategier blant setesdøler i Kristiansand utførte han en omfattende studie med til sammen 24 informanter. Som en del av et større forskningsprosjekt – *Urbanisering og språkförändring i Norden* – inngikk avhandlingen i et prosjekt for å undersøke de språklige konsekvensene av urbaniseringa i Danmark, Finland, Norge og Sverige (Omdal 1994:11). Gjennom å se etter språkvariasjon og språkstrategier blant setesdøler i Kristiansand, utførte Omdal flere runder med intervju – et hovedintervju med intervjuer og informant, samt et oppfølgende telefonintervju seks måneder i etterkant. Hovedintervjuet ble utført hjemme hos informanten av to kristiansandere, og telefonintervjuet ble utført av en intervjuer med utpreget setesdølsmål. Omdal avdekket at de kvinnelige informantene hadde høyest endringsprosent i hovedintervjuet hvor de ble intervjuet av to kristiansandere, mens det var motsatt i telefonintervjuet. Kvinner har nemlig tidligere vist seg å være mer mottakelig for et språk og/eller språkformer med status eller prestisje, og Omdal tror den høye prosenten kan samsvare med dette (op.cit:226).

Det viser seg at det varierer hvor stor endringsprosent de ulike informantene også har på bakgrunn av hjemkommune, og i tillegg grupperer Omdal dem etter *lite, mye og fast* og *mye og situasjonell* endring. Han diskuterer også de sosiale variablene utdanning, kjønn, alder, utdanning og yrke som mulige forklaringer. Omdal har et fokus på informantenes språkholdninger, selv om det kan være vanskelig å se sammenhenger mellom faktisk språkbruk og oppgitte språkholdninger. Det som Omdal blant annet konkluderer med, er at de 24 informantene fremstår som 24 individer med «hver med sitt språk, sin språklige strategi, sine erfaringer og sine holdninger og synspunkt» (op.cit:235).

Unn Røyneland skrev også en hovedoppgave i 1994 om når bygdemål møter bymål. I en individentsentrert studie av fire sunnmøringer i Oslo, har Røyneland studert den språklige tilpassinga igjennom to testsituasjoner. Med to intervjuere med ulik talemålsbakgrunn, og med en hypotese om at språket til informantene vil variere mellom de to testsituasjonene, brukte Røyneland akkommodasjonsteori, nettverksteori og teori om høflighetsstrategier som forklaringsmodeller (1994:2). Det som skiller disse tre studiene fra min, er først og fremst

omfanget. I tillegg har Mæhlum, Omdal og Røyneland to testrunder, hvor jeg har kun én. I tillegg er den morfologiske og fonologiske avstanden større mellom de to varietetene hver av dem undersøker. I tillegg bruker de eksterne intervjuere, fremfor å utføre dem selv, slik jeg har gjort. Til tross for noen ulikheter, har de tre avhandlingene har vært til mye inspirasjon, og de har vært metodiske og teoretiske forbilder i undersøkelsen min. Andre studier som også er verdt å nevne er Paul Kerswills (1985) studie av rurale innflyttere i Bergen, og Martin Skjekkellands studie fra 2009 om språk og samfunn i endring.

2.3 Språk, identitet og holdninger

2.3.1 Identitet

Det er ikke til å legge skjul på at vi i mange tilfeller anser språket vårt som en essensiell og definerende del av hvem vi er. Som rykende fersk student i Tromsø by for fem år siden møtte jeg et mylder av språk. Mens venner og jevngamle ble igjen på bygda eller dro andre steder, ble jeg tvunget ut i det sosiale livet som Tromsø hadde å by på – helt alene. Følelsen av stå alene på første skoledag blant hundrevis av andre håpefulle og karrierelystne studenter, gjorde at den sosiale angsten tok hardere tak enn før. I møte med et nytt miljø, hvor jeg etter hvert fikk et nettverk av studievenner, ble jeg tidlig tillagt tittelen “Myreværingen”, og dialekten min ble tidvis gjort til humorinnslag i gjengen. Men ofte følte jeg det ble en karikatur av hvem jeg egentlig var, og hvordan jeg ville fremstå. Brit Mæhlum skriver at:

[E]n dialekttalende person i en rekke sammenhenger vil kunne risikere å bli tillagt en uønsket identitet. Det vil mao. si at individet mer eller mindre eksplisitt opplever at hun av kommunikasjonspartnerne blir tillagt bestemte karaktertrekk som ikke korresponderer med egne selvoppfatning og integritet (Mæhlum 1984:32).

Nå er det ikke her snakk om forholdet mellom dialekt og mulig *standardvarietet* som i Mæhlums studie (1984), men her mellom bygdemål og bymål. Selv om det ikke er enorme lingvistiske forskjeller på Tromsø bymål og målet i Øksnes – i motsetning til for eksempel Oslo bymål og dialekt fra Dokka – så er det noen særtrekk ved begge som skiller dem nokså distinkt fra hverandre. Og i en situasjon hvor en taler befinner seg i et nytt miljø, kan vi i aller høyeste grad anta at det skjer en prosess av ulike tilpasninger og strategier.

Til spørsmålet om hvorvidt språk er en del av identiteten vår, sier Helge Sandøy at språket har en *identifiseringsfunksjon* (1991:115), og at det forteller noe om hvem vi er. Det er et skille mellom *virkelig identitet* og *ønsket identitet* hvor den virkelige identiteten er den som binder oss til den sosiale gruppen vi er sosialisert inn i, men så kan man samtidig ha et ønske om å være en del av en annen sosial gruppe. Mæhlum sier også at den eksterne identifisering som andre foretar – slik som «myreværingen» om meg – vil ha betydning for egen identifisering (2014:111). Men hvorfor følte jeg at det ble en «falsk» fremstilling av hvem jeg egentlig er? Språket er nemlig en avgjørende faktor i en kontekst hvor man sosialiseres inn i et nytt samfunn, også i et sosialt nettverk. Det er gjennom interaksjon med andre at vi blir i stand til å oppdage den identiteten som vi blir tillagt, og deretter betrakter vi oss selv ut fra de andres reaksjon: «Vi bruker de andre som et speil, og i dette speilet «ser» vi oss selv» (ibid). Dette skjer både ubevisst og bevisst, og det skjer gjennom en type forhandlinger som går frem og tilbake mellom subjektet og de andre i nettverket. Blir man tillagt en såkalt uønsket identitet, er løsningen ofte en endring av atferd – derav språklig atferd – som en metode for å endre de andres oppfatning av deg.

2.3.2 Holdninger

Spørsmål om hvordan språkbrukernes meninger om dialekt og variabler kan påvirke språket deres og andres, samt spørsmål om hvilke holdninger som fins på tvers av ulike samfunn, har blitt mer sentrale i sosiolingvistisk forskning. Det er et fenomen som er svært vanskelig å kartlegge, og «trass i at språkholdninger blir sett på som viktige og nødvendige å studere i sammenheng med språk og språkbruk [...] må vi innrømme at de mekanismene som styrer språkholdningene, er svært kompliserte» (Omdal 1994:173). Et av de vanligste holdningsmønstrene vi kjenner til i Norge i dag, er hvordan «[A]ustkantmålet i Oslo [...] blir brukt for å markere det ein nedvurderer eller tar avstand frå, i motsetning til vestkantmålet, som ligg standardspråket «moderat bokmål» nær» (Røyneland 1996:118). Omdal nevner også hvordan det i litteraturen og teater – i dag kan vi vel føye inn media og tv – ofte har vært kriminelle karakterer (skurker, røvere) som snakker «austkantmålet», og komiske karakterer som ofte har en bygdedialekt. Dette har lenge bygget opp under en holdning om bygdedialekter, og hvordan de nedvurderes til å være mindre prestisjefylte, mindre statuspregede eller av lavere klasse. Dette perspektivet er interessant – spesielt når det

kommer til informantenes mening om bymålet i Tromsø og basisdialekten i Øksnes. Ser de på talemålet i Øksnes som mindre prestisjefylt, og er bymålet i Tromsø noe bedre?

Å se på språkholdninger som en årsak til språkendring kan være komplisert. Omdal har en holdningsdel i studien sin, og sier følgende om korrelasjonen mellom språkendring og språkholdninger: «[D]et er grunn til å anta at mulighetene for å finne samsvar mellom språkbruk og holdninger varierer sterkt, avhengig av hva slags holdninger det er tale om» (1994:232). Det ble blant annet stilt spørsmål til informantene om holdninger til setesdalsmål (basisdialekten) og kristiansandsmål (den nye språkvarieteten). På bakgrunn av informantenes holdningssvar og registrerte språk, viste det seg at setesdalsmålsentusiasme (positiv holdning til basisdialekten), og sterk språkendring hadde en viss sammenheng. Omdal viser til Festingers teori om kognitiv dissonans som en mulig forklaring:

En må anta at folk forsøker å oppnå en balansert og harmonisk tilstand når det gjelder egne holdninger, normer, atferd, forskjellige personlige egenskaper osv. Festingers teori går ut på at når tanker, holdninger og atferd ikke stemmer overens hos en person, må minst én av faktorene endres eller justeres for at «harmonien» skal kunne gjenopprettes (1994:53).

I konklusjonen kommer Omdal også frem til det følgende:

[D]e som har endra talemålet bort fra setesdalsmålet, [...] tenderer til å redusere eller endre de positive holdningene til setesdalsmålet, gjerne til fordel for kristiansandsmålet. Dette fører til en svakere setesdalsentusiasme sammen med en sterk grad av språkendring, med andre ord bedre balanse mellom holdninger og atferd (1994:232)

Årsaken til at jeg ser på holdninger i denne undersøkelsen, er fordi det allerede finnes en del holdninger til Øksnesmålet som ofte kan karakteriseres som negative. Selv om det er nokså narraktige holdninger til det, er det ofte sett på som lavtstående og nokså «bondsk». Når jeg sier «bondsk», sikter jeg til hvordan det forbindes med lavere sosiale klasser, og med individer av lavere utdanning, lavtlønnede yrker og dårligere sosioøkonomiske forutsetninger. Har noen av informantene lignende holdninger, eller har de helt andre perspektiver på øksnesmålet?

Når vi snakker om holdninger til språk, er det raskt at ordet «stereotypi» melder seg. Mæhlum

sier at sosiale stereotypier ofte kan være «sterkt overdrevet og nærmest karikert, og den fungerer vanligvis slik at samtlige medlemmer av den aktuelle gruppen blir tillagt et gitt sett av egenskaper» (2014:95). Egenskapene som blir karikert kan omfatte personlighet, intelligens, interesser og evner ifølge Mæhlum. I en studie Mæhlum omtaler utført av Svein Arne Stømsodd i 1979, ble oslofolk bedt om å beskrive talemålet i flatlandsbygdene i Hedmark og Oppland som ligger nord for Oslo:

[...] «bondsk», «litt døl», «artig», «vulgær», «enkel og troverdig», «litt dum, men varm og feminin». Som vi ser, er det stereotype forestillinger om *dialektbrukerne* disse beskrivelsene gir uttrykk for, mer enn at de er forsøk på å karakterisere selve dialekten (Mæhlum 2014:96-97).

Videre sier Mæhlum at man må se dette i sammenheng med lange tradisjonen for hvordan opplands- og hedmarksdialekter har blitt utsatt for mye latterliggjøring, og vi er nok en gang inne på det Omdal nevnte om litteratur og teater – og hvordan latterliggjøringen generelt sett skjer i underholdningsbransjen. Sånn sett kan vi se relevans i denne holdningstypen når det kommer til dialekter i utkantsstrøkene langs Vesterålen og Senja. Snur vi det derimot rundt, og prøver å avdekke holdninger om *oslomål* er det ofte snakk om en klar stereotypi:

[I] mange norske språkbrukeres bevissthet er det et delvis eller fullstendig sammenfall mellom oslomål på den ene siden og et standardtalemål på den andre. [...] I praksis betyr det at vi gjerne oppfatter et bokmålsnært, sentraløstnorsk talemål som en overregional, allmennorsk og på sett og vis geografisk nøytral språkkode. [...] Dermed kan det oppstå forestillinger som at folk fra Oslo snakker «pent», «dannet», «korrekt» – i motsetning til de aller fleste andre grupper av dialektbrukere (Mæhlum 2014x:97)

Holdningene våre er ofte basert på egne erfaringer og kunnskap vi innehar, men ofte blir holdninger mer eller mindre ureflektert overtatt fra familie, venner eller andre grupperinger vi identifiserer oss med (Mæhlum 2014:95). Hvilke typer har informantene i denne studien, og kan vi se noen stereotypier?

2.3.3 Kjønn, alder og andre sosiale variabler

Det er kjent i sosiolingvistisk tradisjon at det er kvinnelige talere som ofte er «synderne» og endrer talemålet sitt mest mot standardvarieteteter. Menn er ofte de som er mest lojale til sin

opprinnelige dialekt, og de snakker ofte enda mer utpreget og «breiere» enn det kvinner gjør. Men det viser seg i andre studier at kvinner er mer innovative når det kommer til å bruke nye former som trosser standarden (Mæhlum 2014b:120). Diskusjonen rundt hvorvidt det derimot er gitt at skillet skal gå på tvers *mellom* jenter og gutter, er noe som flere har tatt opp. Mæhlum (2014) omtaler doktoravhandlingen til Unn Røyneland hvor hun studerte dialektnivellering blant unge på Tynset og Røros, og om hvordan det viste seg at kjønn ikke hadde like mye å si som man kanskje kunne forventet. Røyneland sier selv om det: «Granskinga viser også at det først og fremst er *gutar* som er både dei mest og dei minst tradisjonelle språkbrukarane. Hovudskiljet går med andre ord ikkje mellom jentene og gutane, men internt mellom gutane» (2005:22). Har kjønn noe å si i denne studien? Konvergerer jentene mer eller mindre, og konvergerer eller divergerer guttene?

Alder har også vært en viktig faktor i all språkforskning. Som nevnt, har NORMS vært sentrale i tradisjonell dialektologi, og i sosiolingvistiske studier har informanter i alle aldre vært sentrale. Mæhlum (1992) utførte blant annet en studie på Svalbard av barn og ungdom for å avdekke språklige strategier, og Fiva (2016) spurte 13-, 14- og 15-åringer i Tromsø om de sier *ikkje* eller *ikke*. Omdal (1994) hadde derimot mer voksne informanter, og i min studie var målet å oppdrive en gruppe informanter som var litt eldre. Martine Skjekkeland sier grunnen til bruken av «alder-variabelen er som oftast at dei eldste informantane representerer eit eldre språksteg enn dei yngre informantane, og at dei unge normalt ikkje endrar språket sitt vesentleg gjennom livet, etter at det har festa seg i løpet av tenåra» (2009:24-25). En forklaring på dette sier han er «mangelfull overføring av dialektal kompetanse» (ibid.), men det er ikke denne rollen alder-variabelen spiller her. Grunnen til at jeg ville finne eldre informanter, er fordi det mest sannsynlig kan være mer variasjon å avdekke i og med at de har bodd lengre i Tromsø.

I tillegg til alder og kjønn, kan utdanning og yrkestilhørighet også ha noe å si om den språklige atferden til informantene. Mæhlum sier at i tillegg til alle de øvrige variablene, kan personens alder ved flyttingen være relevant:

[F]orhold som en persons alder ved flyttingen [ha noe å si] – det kan bl.a. tenkes at denne faktoren til en viss grad vil kunne influere på selve evnen til å ta i bruk nye språkformer. Varigheten av oppholdet i det

nye samfunnet vil òg antagelig ha en bestemt innvirkning – ikke minst på hvor integrert og automatisert eventuelle former fra sekundærspråket har rukket å bli (1984:56).

3 Metode

I denne studien hvor innflyttere i Tromsø er i fokus, og språket og holdningene deres er studieobjektene, er det relevant å se på de metodologiske hovedtendensene vi ofte ser, og tidligere har sett i sosiolingvistisk forskning. I tillegg er det relevant å belyse kompleksiteten rundt valg av metode, og en drøfting av hvilke hensyn man må ta. Under nevner jeg litt generelt om sosiolingvistiske metoder, og metodevalg i denne undersøkelsen.

3.1 Sosiolingvistiske metoder

Å presentere en samlet oversikt av alle sosiolingvistiske metoder er et komplekst oppdrag, og det lar seg nok ikke gjøre her. I og med at vi befinner oss i den delen av sosiolingvistikken som ser på *språkvariasjon* og *språkendring* når det kommer til *flytting* – og samtidig *språkholdninger* – har vi et prakteksemplar på hvordan ulike metoder raskt kan overlappe hverandre i den sosiolingvistiske disiplinen. Denne avhandlingen viser også til røttene sosiolingvistikken har i blant annet sosiologi, sosialantropologi og etnografi på grunn av at de sosiokulturelle bakgrunnsfaktorene ved informantene (alder, utdanning, yrke, kjønn) tas med som faktorer i analysen, og i de psykososiologiske teoriene om akkommodasjon og nettverk i det sosiale samfunnet informantene lever i.

Mens *metodologi* er den vitenskapsfilosofiske refleksjonen til grunn for de metodevalgene forskeren imøtekommer, er *metode* ”[...] the specific practical measures and tools employed to access and create data through different forms of interaction with those we are studying” (Barbour 2008:15). Metode er altså den fremgangsmåten og veien man systematisk går for å samle inn, kartlegge og utforske et fenomen eller et forhold. Dette bidrar til forståelse og kunnskap, og det skjer i tråd med grunnleggende teorier eller ideologier. Når det kommer til mulige fremgangsmåter for hvordan man kan samle inn data til et sosiolingvistisk forskningsarbeid, er det flere metoder som stiller sterkt i sammenheng med studieobjektet mitt.

3.2 Kvalitativ og kvantitativ metode

Å velge metodisk framgangsmåte for en studie handler veldig mye om å forstå hva man er ute etter å kartlegge eller forklare. Siden jeg var ute etter å finne ut av mulige språkendringer som følger av å ha flyttet fra et samfunn til et annet – men samtidig finne ut av informantenes meninger, tanker og holdninger rundt dialekt og språk – krever det en balanse av både *kvalitativ* og *kvantitativ* metode.

I en *kvalitativ* studie innenfor sosiolingvistikk ser man gjerne på språket hos en mindre gruppe mennesker, og ofte gjennom *intervju* søker man etter en dypere forståelse av individets språkbruk, språkpersonlighet og tanker om den språklige virkeligheten omkring (Akselberg & Mæhlum 2014:78). En *kvantitativ* studie vil derimot ofte ta for seg et større felt og flere informanter, og det utføres ofte gjennom større spørreundersøkelser hvor det er flere titalls – om så hundretalls – informanter. Dette er ofte utgangspunktet for å forsøke å forklare språklige tendenser som kan være statistisk målbare for et større antall språkbrukere eller et helt samfunn. Det som derimot gjør min studie både kvantitativ og kvalitativ, er kombinasjonen av 1) analysen av språklige variabler og 2) dybdeintervjuet. Ved å se på en bestemt gruppe språklige variabler (jf. del 4.1) – altså språklige fenomen som *kan* variere hos informantene – blir dette en kvantitativ side ved oppgaven siden en er ute etter å telle kvantitativ og regnet ut prosentvis graden av variasjon.

Jeg vil kort nevne det som omtales som *registrert* språkbruk og *rapportert* språkbruk. Et skriftlig spørreskjema vil ofte inneholde det som kalles for *rapportert* språkbruk – altså hvordan informantene mener de uttrykker seg – mens et intervju vil *registrere* den faktiske språkbruken. I denne studien har det ikke vært brukt spørreskjema, men hos en av informantene er dette særdeles fascinerende. Tidligere studier har vist at det ikke nødvendigvis er et samsvar mellom det informanten sier om sitt eget språk, og det som faktisk utøves (Akselberg & Mæhlum 2014:84). Dette kommer vi nærmere inn på i pkt. 4.3.5.

3.2.1 Det sosiolingvistiske intervjuet

I sosiolingvistikken har *intervjuet* vært en herskende metode i studiet av språk, og det har blitt «the ‘gold standard’ of qualitative research» (Barbour 2008:113). I begynnelsen av den

sosiolingvistiske disiplinens inntog, var William Labov en forkjemper for at kun *ekte og naturlig tale* – såkalt vernacular – kunne regnes som empirisk nok i jakten på det «ekte» språket til en språkbruker. I en studie han gjennomførte i New York City på begynnelsen av 70-tallet av postvokalisk [r]: «I den tradisjonelle New York-dialekten vert *r* utelaten i ord som *car* i postvokalisk posisjon, men i det moderne talemålet i N.Y. har uttale med *r* fått status» (Akselberg 2014:130). Labov utgav seg for å være en kunde i tre ulike varehus. Sånn manipulerte han ekspeditørene ved å spørre om veien til noe han visste lå i «*fourth floor*» (Labov 2006:45). Labov sine studier var kvantitative i og med at mikrovariasjon (analysen av individuelle språkvariabler) sto i fokus, og han sammenlignet språklig variasjon mellom ulike sosiale grupper (Akselberg 2014:130). Det viste seg at den tradisjonelle bortfallet av r-en ble realisert i de varehusene som ble sett på som mindre fine, mens den nye prestisjefulle postvokaliske r-en ble realisert i de fine varehusene (ibid.).

Ekspeditørene visste ingenting om at de ble studert av Labov, og i senere tid har slike fremgangsmetoder hvor formålet tilsløres, blitt ansett som svært forskningsetisk problematisk, men samtidig er det en viss enighet om at for klar tydeliggjørelse av formålet kan føre til en form for selvkorrigerende hos informantene (Hårstad, Lohndal & Mæhlum 2017:166). Labovs intervju metode er også svært ensidig i form av at hovedinteressen ligger i selve språkmaterialet som intervjuet produserer, og ikke selve *intervjusituasjonen* og *innholdet* i det. Røyneland (1994:55) poengterer at det blant annet er en ulempe at ikke selve prosessen (altså intervjusituasjonen) tas med inn i analysen av et sosiolingvistisk intervju utført etter Labovs tradisjon, og dette siden man ofte kan diskutere *intervjuerens* rolle og eventuell påvirkning han[hun] kan forårsake.

Labov var klar over hvordan intervjueren kunne påvirke en informant, og han mente selv at metoden i studien av postvokalisk [r] i New York representere løsningen på det vel så kjente «observer's paradox» (sitert etter Røyneland 1994:58). Som en språkvitenskapelig versjon av det samfunnsvitenskapelige fenomenet Hawthorne-effekten, handler det om hvordan den eller de som blir studert, *kan* endre atferd fordi de nettopp blir studert (Hårstad et al. 2017:137). Dette fenomenet er noe enhver språkforsker som utfører intervju støter på, og det er noe som kan påvirke resultatet av intervjuet. Det er en høy risiko spesielt i denne sammenhengen siden intervjueren (jeg), også kommer fra det opprinnelige språksamfunnet til informantene og kan dermed påvirke informantene slik at språkvariasjon eller endring kan falle bort. Andre

problemer kan være at intervjueren påvirker informanten enten i retning til (konvergerende) eller fra (divergerende) henne selv – og siden intervjueren selv har bodd i Tromsø i 5 år, vil det i tillegg kunne kartlegges hvorvidt hun varierer mellom de ulike språkvariablene. Hvis det viser seg at intervjueren viser sterke tegn til en tilnærming av den «nye» varieteten (Tromsø bymål), vil dette også være en faktor som kan fremkalle enda mer variasjon hos informanten. Intervjueren kan også vise solidaritet ved å tilnærme seg informanten, og intervjusituasjonens preg av formalitet kan påvirke begge i form av et situasjonsbetinget språk som ikke nødvendigvis representerer informantens virkelige språkbruk i det hele tatt. Dette er sentrale problemstillinger i vurderingen av intervju som metode, og dette vil vi komme inn på i diskusjonen.

De fleste som undersøker språk i samme fagdisiplin som meg, tyr ofte til en halvstrukturert intervjumetode hvor en intervjuer til en viss grad styrer intervjuet, men også lar informanten lede an. Gjennom en intervjuguide med spørsmål opptrer intervjueren og informanten(e) i en samtale, og dette skjer under opptak. «På den eine sida inneheld det kvalitative intervjuet informasjon om korleis informanten opplever sosial røyndom, og på den andre sida den språkelege forma til informanten» (Røyneland 1994:57). I denne undersøkelsen er begge sidene ved intervjuet – språkføringen og innholdet – like viktig.

3.3 Metodevalg og informantene mine

På grunn av det begrensede antallet med informanter på seks, samt at intervjuene er individbasert med en-på-en-situasjon mellom informant og intervjuer, gjør det til en kvalitativ undersøkelse. Det regnes også som kvalitativt siden de holdningene og meningene om språk som informantene ytrer, er studieobjekter, og ikke kun det språket de utøver. Målet er å registrere langt mer detaljert informasjon om informantene og språkbruken deres.

Spørsmålene jeg stiller, krever også en kvalitativ tilnærming og et det vi kaller for et dybdeintervju. Hva mener informantene om språkbruken sin, og hva tenker de om talemålet der de bor? Hvilke holdninger har de til språk, og til endring av språk? Dette er spørsmål som ikke ville kommet godt fram i en ensidig kvantitativ studie og for eksempel i et spørreskjema.

Jeg opererer også med kvantifiserbare elementer i denne avhandlingen. Det som gjør metodikken *kvantitativ* er registreringen av mulig språkvariasjon for de språkvariablene jeg

har valgt, slik vi var inne på tidligere. Ved å se på de utvalgte variablene ved rett og slett registrere tilfeller av variasjon er dette et klassisk tilfelle av labovsk forskningstradisjon med fokus på mikrovariasjon. Det innebærer at man teller tilfellene av de utvalgte språkvariablene, som deretter blir satt opp mot et sammenlignbart materiale, og regnes ut prosentvis. Jeg teller variabler til en viss grad, og prosentregning forekommer til en viss grad. Grunnen til at jeg gjør dette er fordi det kan gi en pekepinn eller et inntrykk av den frekvensen språkvariasjon man eventuelt ser hos informantene, og det kan vise til hvor mye informantene varierer på en variabel. Siden informantantallet i denne undersøkelsen er lavt, er det lite sannsynlig at de resultatene som kommer av analysen her, vil være representative for alle øksnesværingene som har flyttet til Tromsø.

Akselberg & Mæhlum (2014:78) poengterer at i praksis er det ofte at kvalitative og kvantitative metoder flyter over i hverandre – slik som i denne undersøkelsen. Intervjumetoden valgte jeg på bakgrunn av tidligere erfaring med denne måten å samle inn data på. I en semesteroppgave (jf. Reinholdtsen 2016) – som kan regnes som starten på denne masteroppgaven – utførte jeg tre intervju med tre informanter som opprinnelig kom fra Øksnes. Formålet lignet det som vi finner i denne undersøkelsen, og motivasjonen lå i mine egne opplevelser av språkendring, og de sosiale holdningene til dialekt og språk i universitetsmiljøet i Tromsø. Ved å intervju de tre ulike informantene med fokus på deres ulike institutt ved universitetet – jus, medisin og fiskeri – fikk jeg et interessant innblikk hvor det viste seg at det var store forskjeller. Jusstudenten opplevde jeg som svært mottakelig for språklig variasjon og endring, og av de tre var det hun som hadde størst språklig avvik fra øksnesmålet. Andre uavhengige sosiale variabler som ble tatt med i undersøkelsen, var kjønn og alder. Det var to kvinnelige informanter og en mannlig informant. Den kvinnelige informanten som varierte mye, ble konkludert med at hun konvergente mye mot de andre i sitt sosiale miljø på bakgrunn av prestisje og profesjonalitet, og hun hadde mye mer kontakt med lokale talere. Akkommodasjonsteorien og den sosiale nettverksteorien (jf. 2.1.1.-2.1.2) ble brukt som forklaringsmodeller siden det viste seg at informantene hadde svært forskjellige nettverk: to av tre hadde nettverk med stor tetthet av talere med basisdialekten (øksnesmål), og det viste seg at de hadde langt mindre variasjon enn forventet.

Det som derimot må avklares, er hvordan verken de nevnte teoriene, eller metodevalgene jeg har foretatt både i innsamlingen av dataene og i analysedelen, isolert sett ikke vil kunne gi en

fullstendig karakteristik av den språklige variasjonen som eventuelt blir registrert. Man kan fremdeles kartlegge variasjon, men for å oppnå en dypere forklaring kreves det ofte et innblikk i de språkholdningene og identitetsskapende faktorene som kommer fra informantene. Dette er noen Mæhlum poengterer blant annet i sin avhandling (1984:77-78), på bakgrunn av diskusjonen rundt kvantitativ vs. kvalitativ forskning innad sosiolingvistikken, men også T. Skutnabb-Kangas mener at en kombinasjon av ulike metoder ville kunne resultere i de mest mulig fullstendige resultatene (op.cit:78). Helge Omdal skriver også om hvordan det i sosiolingvistikken fremfor annen lingvistikk er mest rom for metodediskusjon, og hvordan språklig variasjon kan utforskes i både stor og små skala (1994:221). Omdal trekker også frem det jeg har vært inne på om overlapping av både kvalitativ og kvantitativ metode, og at metoden utført i studien hans også kan sees på som et blandingsprodukt:

[J]eg forsøker å benytte opptelling og statistikk så langt det er forsvarlig, og bruker i det vesentlige kvantitativ metode. Men i tillegg forsøker jeg å beskrive enkeltpersonens språklige og sosiale situasjon, og å sette de mange detaljene inn i en individsammenheng med sikte på å få mest mulig innsikt i hver enkelt informants totale situasjon (op.cit:223).

3.3.1 Transkripsjon og intervjuguide

Å transkribere kan defineres som en overføring av muntlig materiale til skriftlig form (Røyneland 1994:119). Intervjuene i denne avhandlingen er ikke transkribert med fullstendig lydskrift, men der det er fonologiske variabler som krever et mer presist uttrykk i tekstform, benytter jeg meg av lydskrift i selve oppgaveteksten. De fonetiske tegnene jeg bruker, kommer fra en tilpassing av IPA (Det internasjonale lydskriftsystemet) til norske språklyder (Skarbø 2002). Grunnen til at transkripsjonene ikke er en fullverdig fonetisk transkripsjon, er at det er ikke språkets lydbilde i sin helhet som er interessant i denne avhandlingen, men deler (variabler) av det. I tillegg er mengden data (tekst) fra intervjuene stor, og en fullstendig fonetisk transkripsjon ville vært et enormt arbeid, og det ville krevd et helt annet formål. Derfor har jeg sett nytte i det som Omdal (1994:73) kaller fri talespråksnær ortografi. Skriftspråket i transkripsjonene er et ganske justert skriftspråk, og med utgangspunkt i talemåten blir ortografien langt fra tradisjonell bokmålsortografi. På sett og vis gjør jeg det som på folkemunne kalles for å skrive på «dialekt». Dette kalles også for grovtranskripsjon. Å

gjennomføre transkripsjon er svært krevende arbeid, og man bruker mye tid på det i en undersøkelse som dette.

Alle intervjuene varte på et sted mellom 20 og 30 minutter. Måten jeg har gått frem på i transkripsjonsarbeidet, har vært å høre gjennom intervjuene en runde hvor jeg har skrevet ned hele intervjuet gjennom grovtranskripsjon. Grovtranskripsjonen ble justert ved en ekstra gjennomhøring, før jeg deretter gikk gjennom opptakene to til tre ganger for å kartlegge mulig variasjon. Årsaken til at jeg ikke gikk flere ganger gjennom, handler om hvordan tolkningene jeg foretar meg kan bli svært subjektive, og ikke-representative for de faktiske forholdene ved for mange gjennomganger. Ved å holde dataene på en viss avstand, og å ha et begrenset antall gjennomhøringer, tror jeg validiteten og reliabiliteten i undersøkelsen forblir sterkere enn hvis jeg hørte gjennom utallige ganger, og analyserte dataene utallige ganger.

Intervjuguiden som ble utarbeidet i forkant av intervjuene, bestod av 16 spørsmål som fordelte seg på spørsmål om informantenes liv, og om holdninger og identitet. I etterkant av det første intervjuet, som var med K1, ble det registrert at noen av spørsmålene var problematiske. For å unngå ja/nei-svar fra informanten, justerte jeg spørsmålene til de neste intervjuene. Et spørsmål som informantene enten misforsto eller ikke hadde noe svar på, var spørsmål 15: *«Tenk over om det er noen dialekter du synes er ”penere” enn andre eller ”styggere” enn andre. Nevn et par av hver hvis du kan»*. Flere av informantene hadde vanskeligheter med å svare på dette eller oppgi noen dialekter, og ordet «penere» ble blant annet av K1 forbundet med sosial status og prestisje. I et forsøk på å justere spørsmålet som opprinnelig spurte om de kunne «peke på noen dialekter», prøvde jeg med å be dem om å «tenke over» det. Spørsmålets tema viste seg fremdeles å være problematisk for informantene å svare på. Jeg har en mistanke om at noen av informantene hadde en oppfatning av at jeg jaktet på «korrekte» svar, eller at de ga meg svar de trodde jeg ville høre. Dette er et vanskelig problem å unngå i intervjusituasjonen. Dette kommer vi tilbake til i pkt. 4.3.

3.3.2 Informantgruppa

Ved å snakke med venner og bekjente fikk jeg flere tips om mulige tilflytta øksnesværingar som holder til i Tromsø. Jeg kontaktet de mulige informantene via e-post, og forklarte hvorfor jeg oppsøkte dem, og om kravene som de måtte oppfylle for å kunne delta hvis de ønsket det

(se vedlegg 6.2). Sånn sett er utvelgelsen av informanter nokså vilkårlig. Gjennom e-post-kommunikasjon avtalte jeg møtetidspunkt og sted med informantene, og av praktiske årsaker bestemte jeg meg for å la informantene foreslå sted for intervjuet. For noen ble det på arbeidsplassen, og for andre ble det hjemme hos dem. Hvorvidt avgjørelsen om å la informantene foreslå sted (fremfor at jeg ba dem komme til et bestemt lokale) har noe å si for utfallet av intervjuet, er vanskelig å si. Det å gi informantene mulighet til å styre den første delen av prosessen, kan ha gjort den tryggere i situasjonen. Å gjennomføre intervjuene i deres hverdagslige og kjente omgivelser, kan ha hatt en positiv effekt, og det kan dermed ha ført til at det språket jeg fikk på opptak, er mer naturlig enn hvis jeg hadde innkalt til intervju ved for eksempel universitetet. Under kommer en kort presentasjon av hver informant.

K1 er den yngste kvinnelige informanten i denne undersøkelsen på 27 år. Hun kommer fra Myre, og flyttet til Tromsø i 2010. Før hun flyttet, fullførte hun videregående skole på Sortland (ca. 4,5 mil fra Myre). I Tromsø startet hun på sykepleierutdanning ved UiT, og i dag jobber hun som sykepleier i turnus. K1s hverdag er svært variert med pasienter som kommer og går jevnlig, og forskjellige jobbskift med forskjellige kollegaer. Hun er gift, og har et barn i småbarnsalder. K1 bor sentralt i Tromsø sammen med ektefellen, som også kommer fra Myre (M1).

K2 er 32 år, født og oppvokst på Myre, og hun har vært bosatt i Tromsø i 12 år. Før hun flyttet, fullførte hun også videregående skole på Sortland. Hun tok en 6-årig utdanning i medisin ved UiT, og hun jobber i dag som lege med fokus på å spesialisere seg i barnepsykiatri. K2 er gift og har tre barn i småbarnsalder (2–6 år), og ektefellen kommer fra et annet tettsted i nordre Nordland. K2 var aktiv i sportsmiljøet i Tromsø, og spilte volleyball på elitenivå gjennom hele studietiden sin på begynnelsen av 2000-tallet. I Tromsø ville K2 fortsette med idretten, og hun var med på å starte et av studentlagene i Tromsø, og hun drev på med trening på daglig basis i løpet av alle de seks studieårene.

K3 er en av de seks informantene som har bodd i Tromsø lengst – 17 år. K3 er gift, og har to barn som er i barneskolealder. Hun flyttet til Tromsø som 17-åring for å bli lærling i kokkefaget, og bodde til tider på Kvaløya, mens hun tok opp videregående fag for å få studiekompetanse. I senere tid utførte hun årstudium i nordisk ved UiT, og praktisk-pedagogisk utdanning for å bli lærer. I dag jobber hun som norsklærer og matfagslærer ved en

videregående skole, og hun underviser jevnlig i det lokale fengslet i Tromsø. Før hun gikk inn i lærerjobben, var hun selger i et kommersielt selskap innenfor salg av matprodukter.

Ektefellen hennes kommer fra en kommune i Nord-Troms, og K3 kommer fra et lite tettsted helt nord i Øksnes kommune kalt Stø. Det er et fiskevær som ligger helt nord på Langøya og ca. 1,5 mil fra tettstedet Myre.

M1 er 27 år og er gift med K1. De har en jente i småbarnsalder, og M1 flyttet til Tromsø i 2011 etter å ha vært ett år i militæret i Harstad. Han kommer også fra tettstedet Myre. Nå holder M1 på med en masterutdanning for å bli musikk-, engelsk- og religionslærer for 5.-10. trinn. Han er aktiv i et pilotprosjekt som handler om å rekonstruere og forbedre lærerutdanningen ved UiT, og har en lederrolle i studentarbeidet med dette prosjektet. Samtidig som han er aktiv i studentmiljøet, har M1 en fulltidsjobb i handels- og servicebransjen, mens han jobber med å fullføre utdanningen.

M2 kommer fra også fra Myre, og er 30 år. Han har bodd i Tromsø de siste 10-11 årene, og studerte ved lektorutdanningen 8-13. trinn ved UiT. I dag jobber M2 som lektor på ungdomstrinnet ved en av skolene utenfor Tromsøya, og i det tidsrommet jeg intervjuet M2, hadde han praksiselever fra UiT, og en svært travel uke. M2 er singel, og har ikke barn. På fritiden sier M2 at dataspill og teknologi er noe som opptar mye av hans tid, og han er fotballtrener for et lag han selv spiller på. M2 ytrer også en interesse for mat og matlaging.

M3 er den eldste av de mannlige informantene, og eldst i hele gruppen. Han er 37 år, gift og han er broren til K2. M3 flyttet til Tromsø i 2000 i en alder av 20, og har dermed bodd her i 18 år. Før han flyttet, fullførte han også videregående skolegang på Sortland i likhet med flere av de andre informantene. M3 startet på allmennlærerutdanning for 5-7. trinn i 2000, og har i ettertid jobbet som lærer på den samme barneskolen i 14 år. Før han startet på utdanningen var han i militæret i Bergen. Etter å ha flyttet til Tromsø pendlet M3 nesten hver helg i to år, fram og tilbake til Øksnes, på grunn av en svært aktivt rolle som fotballspiller på det lokale laget i Øksnes. I dag går mye av tiden hans til familien, som består av to barn, og en kone som opprinnelig kommer fra et annet sted i Vesterålen.

3.3.3 Kravene til informantene

I en sosiolingvistisk undersøkelse setter man vanligvis ulike krav til typen informant man er ute etter, alt etter hva formålet i undersøkelsen er. Veldig ofte er informantutvalget en balanse mellom yngre og eldre talere, og mellom kjønn. Å finne informanter yngre enn 25 år hadde ikke vært noe problem, men hos de yngre informantene er det mindre sannsynlighet for å avdekke variasjon i like stor grad som hos de litt eldre informantene. I en tidligere semesteroppgave hvor jeg undersøkte en gruppe unge studenter som hadde bodd i Tromsø i kun 3-4 år. I denne avhandlingen derimot ville jeg spesifikt se på språket til noen eldre informanter fra Øksnes som har bodd lengre i Tromsø. Det var vanskelig å finne personer noe eldre enn 40-50 år, og til slutt ble aldersspennet 27 – 37 år. Kravet mitt var opprinnelig 25 – 35 år, men dette fungerte kun som en ramme for den aldersgruppen jeg ville undersøke. I og med at det var et begrenset utvalg av informanter for denne studiens formål, satte jeg de følgende opprinnelige kravene:

- 1) Han/hun må være mellom 25-35 år
- 2) Være oppvokst i Øksnes kommune i Nordland fylke
- 3) Må ha vært bosatt i Tromsø mer enn 5 år

Uansett om aldersspennet ikke er så stort mellom den yngste og eldste informanten, kan det fremdeles være store forskjeller mellom en informant som har bodd i Tromsø i 7-8 år, og en som har bodd her i 17-18 år.

Jeg hadde også et krav om at informantene helst ikke skulle ha vært bosatt andre steder enn Øksnes og Tromsø i mer enn 5 år. Dette handler om hvorvidt det språksamfunnet de eventuelt har bodd i kan ha hatt innvirkning på språket deres, og at dialekten deres ikke lenger er representativ i en undersøkelse som dette. Dette ble utfordret av en av de mannlige informantene. Han unnlot å fortelle meg før intervju situasjonen at han hadde bodd seks år i Trøndelag i barndommen. Dette kommer vi nærmere inn på pkt. 5.1.5.

4 Resultat av intervjuene og analyse

4.1 Variablene

Før jeg går inn på analysen, har jeg presentert variablene nedenfor og hvorfor disse variablene ble valgt ut. Vi har vært inne på dem tidligere i skildringene av øksnesmålet og bymålet i Tromsø, men her står det kortfattet om hver variabel og hva som er vanlig i Øksnes i motsetning til Tromsø. I del 4.2 presenterer jeg funnene jeg har gjort gjennom analyse, og i del 4.3 tar jeg for meg hva informantene svarte på spørsmål om dialekt og holdninger.

1. INF/FEM

Nordlig nordlandsk har en blanding av *apokope* og *e-/a-mål* når det kommer til verb i infinitiv og svake hunkjønnsord i ubestemt form singular. Ifølge ScanDiaSyn (2009) er det e-infinitiv og apokope som regjerer i Vesterålen og Lofoten-området, og i Tromsø er det *e-/a-mål* – altså e-infinitiv og a-femininum – og ingen apokope. Svake hunkjønnsord i ubest. form singular får som regel a-ending, men dette kan også variere.

2. PRES

Nordnorske dialekter mangler den grammatiske *-r* i presens, og det varierer over hele landsdelen om det er sammenfall mellom a- og e-verb slik at begge får *-e*-ending [*kaste*, *kjøpe*], eller om a-verb ender på *-a* og e-verb på *-e* (Vangsnes & Iosad 200a).

Svake a-verb får ofte a-presens i Øksnesmålet [*kasta*, *huska*, *bruka*, *kåsta*, *prata*], og når det gjelder e-verb, er det stort sett apokopering eller e-ending. I Tromsø er det forventet sammenfall av e-ending for svake a-verb, og forekomster av variasjon er sjelden. I klassifiseringen av svake e-verb eller a-verb har jeg hovedsakelig brukt ordboka til Språkrådet på nett (2018), og forankret det i nynorsk skriftmålsform siden det er den skriftformen som er nærmest talemålet. Språkfølelsen min og kjennskapet til varietetene i undersøkelsen har også bidratt i hvordan jeg har klassifisert dem, men hovedsakelig har det blitt klassifisert gjennom ordbok. I tillegg skiller jeg mellom svake e-verb og a-verb, mest for å gjøre det enklere å kartlegge variasjon.

3. PAL

Palatalisering av gammelnorsk lang *l* og *n* er et trekk som er så å si fullstendig gjennomført i

øksnesmålet. Tromsø-målet varierer når det kommer til palatalisering, og slik vi har vært inne på (jf. pkt. 1.1.2.1), Når det kommer til palatalisering av gammelnorsk lang *l* og *n* – [baʎʎ] [majn] – er det kanskje et av de trekkene som forsvinner raskest hos tilflyttere som modifierer hvis det finnes en tendens i det nye samfunnet hvor palatalisering sees på som «bondsk» eller «bygdespråk» og dermed mindre fint.

4. NEKT/ADV

Et svært interessant fenomen ved Tromsø bymål er nektingsadverb. Den tradisjonelle formen sies å være *ikkje*, men i nyere tid har den mulige regionaliserte formen *ikke* fått en fremtredende tendens i språkbildet – særlig hos yngre talere. I Tromsø har det vært stor intra- og interindividuell variasjon, og forskning viser at de yngre talerne opererer mer med *ikke* enn tidligere (jf. Fiva 2016). I Øksnes er det definitivt formen *ikkje* som er basisformen, og det er lite som tyder på en endring mot *ikke*. En eventuelt overgang vil virke svært tilgjort og fremmed. Adverbet *mye* og *mykkje* er også en variabel jeg vil se etter. I Øksnes er det den palatale formen *mykkje* som er standarden, mens i Tromsø forekommer den bokmålsnære varianten *mye*.

5. SENK/DIFT

Det er en stor grad av senkning av vokallyder i øksnesmålet, men det er ikke like utpreget i tromsø-målet. En endring av de mest særegne senkningene ville være svært oppsiktsvekkende for en innflytter, og det vil sees på som en drastisk endring i talemålet.

Språkvariablene hvor jeg ser etter bortfall av diftongering er merkbar sammenligningen av et bymål fra Tromsø og et bygdemål fra Øksnes. Øksnesværingene har høy frekvens av diftongen [ei] i ord som forekommer ofte: [heile], [heite], [fleire], [meir] og [seinar].

6. TIDSADV

Tidsadverbialet [nɯ:] eller [no:]. [Nɯ:] er den vanligste formen i Vesterålen og Lofoten, mens i Ofoten-området er det [no:]. Lengre nordover mot Harstad, Kvæfjord og den sørlige delen av Senja finner vi [nɯ:], mens i Tromsø har tradisjonen vært [no:]. Jahr & Skare sier at [no:] er mest brukt i Tromsø, men det ser ut til at yngre talere bruker [nu:] mer og mer (1996:62).

4.1.1 Valg av variabler

Det er kanskje noen som vil mene at det må være lite formålstjenlig å undersøke to talemål som ved første lytt kanskje ikke høres så forskjellige ut. Røyneland (1994), som studerte fire sunnmøringer i Oslo, eller Omdal (1994), som studerte 24 setesdøler i Kristiansand, la vekt på at variablene skulle kunne fremstå som opponerende for de to språkvarietetene, og med talemål med så klare motsetninger er det ikke vanskelig å avdekke variasjon eller endring. Språkvarietetene i deres undersøkelser – oslomål og sunnmørsk, kristiansandsk og setesdalsk – har store forskjeller, men er det slik for øksnesmålet og tromsømålet?

I den tidligere erfaringen jeg hadde med å se nærmere på øksnesmålet i Tromsø, innså jeg at det er flere distinktive forskjeller. Jeg har basert mitt utvalg av variabler på min tidligere semesteroppgave, og jeg har basert det på hovedtrekkene i de to ulike målene som muligens kan vise til mest variasjon. Jeg har også valgt ut variabler jeg selv føler jeg har opplevd variasjon i etter innflytting til Tromsø, og det er variabler jeg har god kjennskap til når det gjelder de to ulike språkvarietetene – spesielt når det gjelder øksnesmålet i og med at det er basisdialekten min. Det er selvsagt variabler hvor variasjon vil være mulig, og jeg har basert utvalget til dels på beskrivelsen av myredialekt fra ScanDiaSyn (Vangnes & Iosad 2008), og de skildringene av tromsømålet som Elstad (1982), Bull (1996a&b), Nesse & Sollid (2010) og Mæhlum & Røyneland (2015) gir. Jeg har dermed valgt ut variabler i fra de samme prinsippene som Røyneland og Omdal, og jeg har valgt de variablene som trolig gir meg størst sjanse i å avdekke variasjon.

4.2 Språkvariablene – hva ser vi?

Under presenterer jeg funnene jeg har gjort i analysen av transkripsjonene. Informantene er presentert kronologisk etter alder og kjønn, og jeg tar for meg hver variabel, etterfulgt av en kort oppsummering av hver informants språk.

4.2.1 K1

4.2.1.1 INF/FEM

Av infinitiv er det klart flertall av e-endinger og noen få tilfeller av apokope. De tilfellene jeg avdekket, viser at K1 har 14 tilfeller av infinitiv med e-ender som utgjør 82,4 %: [*starte*], [*tælle*], [*være*], [*besøke*], [*fortsætte*], [*prate*], [*gjøre*], [*passé*], [*førrfine*], [*studere*], [*jåbbe*] og [*behålle*]. 17,6 % utgjør apokoperte infinitiv: [*start*], [*snakk*], [*gjør*]. Hun varierer mellom apokope og e-ending i verbet *å gjøre*:

- 1) K1: På en måte ja – kainn ikkje **gjøre** de æ vill når æ vill
- 2) K1: Åh – næi de e så masse å væll i meilla så æ veit ikkje – æ – æ veit æ har løst **å gjør** nåkka meir men æ veit ikkje om æ har kapasitet te **å gjøre** nåkka meir

Det var ingen tilfeller av svake hunkjønnsord i ubestemt form singular i intervjuet med K1.

4.2.1.2 PRES

For de svake e-verbene er det en hovedtendens at de får e-ending: 50,0 % [*variére*], [*høre*], [*tænke*], [*reise*], [*heite*]. Det er kun ett tilfelle av a-ending av de svake e-verbene [*bruka*] som utgjør 8,4 %, mens det er 41,6 % apokope [*kjeinn*], [*føl*], [*mein*] av de svake e-verbene. Når det kommer til presens av det svake a-verbet *å jobbe*, er K1 konsekvent med e-ending: [*jåbbe*], og det forekommer 9 ganger. Det som ville vært tradisjonelt i en øksnesdialekt, ville være en a-ending i presens: [*jåbba*], og infinitiv med -e: [*å jåbbe*].

Ut i fra de 18 tilfellene av svake a-verb i presens, viser K1 klar overvekt av e-ender for begge verbklassene. I tilfellene av svake a-verb utgjorde 72,2 % e-ender [*jåbbe*, *snakke*, *prate*, *fløtte*, *håpe*], mens 27,7 % utgjør verb med a-ending [*passa*], [*husska*], [*lika*].

4.2.1.3 NEKT/ADV

Når det gjelder NEKT/ADV holder K1 seg til de tradisjonelle formene for Øksnesmålet: *ikkje* og *mykkje*. I alt av 22 tilfeller av bruken av nektingsadverbet, er det [*ikkje*] som brukes. Her er noen eksempler:

- 1) K1: På en måte ja – kain **ikkje** gjøre de æ vill når æ vill
- 2) K1: Æ e de – æ bruka som regel å sei at æ e i fra Myre i Væsteråln – å **ikkje** gjør de sånn generelt bære «Væsteråln»
- 3) K1: Næi **ikkje** så vældi **mykkje**

4.2.1.4 PAL

Palatalisering av de gammelnorske lange dentalene *l* og *n* hos K1 er ganske tilstedeværende. Hun er derimot ikke fullstendig i palataliseringen av *n*, og for eksempel det ubestemte pronomenet [*man*] er ikke palatalisert. Av alle 45 tilfellene med palatalisering av *l*, utgjør palatalisering 97,7 %. Det er høyfrekvente ord som palataliseres [*anndre*], [*kjenn*], [*dejn*], [*kann*], [*enn*], [*ennu*], [*ijn*] og [*anna*], men også [*norlann*] og [*fjynnmark*]. I eksempelet under ser vi dental uttale av pronomenet *man*, og palatal uttale av *den*:

- 1) K1: Ja på en måte – førr de en måte å **behållø** – på **dejn mann** e å dær **mann** kåmmer fra

Ser vi kun på palatalisering av *l* så palataliseres 77,7 % av tilfellene: [*aλλə*], [*viλλ*], [*eλλer*], [*aλλdern*], [*aλλt*]. 22,2 % palataliseres ikke – [*eller*], [*behålle*], [*mella*] og [*alle*]. Uansett om det er mest vanlig med palatalisering av *l* og *n*, forekommer det også palatalisering på den andre gamle norrøne alveolaren *d*. K1 palataliserer verbet *å bry* i preteritum:

- 1) K1: Ja – æ syns at de har – æ syns de e vældi bra – hêr sættes jo opp – æ syns åsså de har utvekkla sæg – de va jo en go del både – når æ kom hit så **bryje** æ mæ om konsærta, men

4.2.1.5 SENK/DIFT

K1 har senkning av korte fremre vokaler i språket sitt, og viser ingen trekk som nødvendigvis er en endring fra øksnesmålet og til tromsømål. Hun viser senkning på det som er forventet – *y>ø* og *e>æ*. Hun har derimot ikke senkning i substantivet *middag*. I Øksnes vil man ofte høre [*meddag*]. Det forekommer ikke flere ord hvor senkning for *i* ville vært mulig. I Tromsø er det tildels senkning av korte fremre vokaler, men det er mindre senkning for *i>e* og *e>æ* slik vi var inne på (jf. pkt 1.1.2.1). Under ser vi eksempler av senkning for *y* og *e* hos K1:

- 1) K1: Vi **fløtte** heim i august
- 2) K1: Eeh – æ **mærka** de ikkje i startn, men når æ prata me førreildran mine **ætte** æ **flotta** hit så
- 3) K1: Næi æ bi sekkert å **fortsætte** me de

Av diftonger har K1 21 tilfeller av diftongen [ei]. Hun viser ikke noe til monoftongering, og diftong er beholdt i høyfrekvente ord som [veit], [meir], [fleir/fleire], [heite], [mein], [heim]:

- 1) K1: Åh – næi de e så masse å væll i meilla så æ **veit** ikkje – æ – æ **veit** æ har løst å gjør nåkka **meir** men æ **veit** ikkje om æ har kapasitet te å gjøre nåkka **meir** – før plan' e jo åsså å få **fleir** onga – åsså trur æ at vi bor i Væsteråln

4.2.1.6 TIDSADV

K1 bruker tidsadverbet i samsvar med øksnesmålet, men har kun ett tilfelle av det:

- 1) K1: [latter] Eeh vældi lite ætter vi fikk onge – menne bidd meir sosial me å fær på besøk – besøke aindre med onga – å fådd litt nytt av et nættverk via de – eeh – åsså e de **nu** å være ilamme vænna – som e di æ jåbbe me

4.2.1.7 Oppsummering av K1

K1 har helt klart mest e-infinitiv, og færre forekomster av apokope. Hun har e-ending for svake a-verb, og de svake e-verbene forekommer oftest med e-ending, men fremdeles apokoperes 41,6 %. K1 bruker nektingsadverbet [ikkje], adverbet [mykkje] og hun har en høy palataliseringsprosent. Hun bruker tidsadverbet [næ:] kun en gang. Hun senker de korte fremre vokalene, og hun viser lite til noen endring.

4.2.2 K2

4.2.2.1 INF/FEM

Infinitivskategorien hos K2 samsvarer med det som er tradisjon i øksnesmålet: e-ending eller apokope. I tilfellene som ble registrert, hadde to tredjedeler e-ending, og en tredjedel apokope. Her er noen eksempler:

- 1) K2: Så det va – tida då va – jikk med på å studere – å spælle vällibaill
- 2) K2: Han – eeh – e siviløkonom – økonomisk rådgiver på – i kommun' då – jobba på rådhus – så han tænke æ jo e litt sånn flæksibel førr at æ kjeinn jo litt på å flott heim faktisk!
- 3) K2: Eh ja, men me at det va – hadde træning kvær dag så måtte mainn jo disiplinér sæ såpass at
- 4) K2: Ja, det å, å åsså bære kom sæ ut – møt nån ainner, eller gjør nåkka ainna

K2 varierer altså mellom apokopering og e-ending for infinitiv [*studere*], [*spælle*], [*disiplinér*], [*være*], men det er et flertall av e-endinger: [*fræmstille*], [*reise*], [*oppleve*], [*husske*], [*assosiere*]. Hun varierer blant annet mellom apokope for verbet *å være*: [*å væ:r*], men det er tre andre tilfeller hvor hun har e-ending på sistnevnte:

- 1) K2: Me bæsteførreltra å det å være nærmare mine førreltra
- 2) K2: [...] allså det å være penere i språket e jo mer sånn Oslo – å men, men i Oslodialekta så e det jo på en måte vestkant, fra Bærum dissan man førbinn «prater veldig pent» [imiterer] eeh – mens det e litt sånn breiar slæng i Oslo – sjhh shøtt ikkje saint – eeh – med det e vel det æ førrbinn med å være pen i språket

Det ble ikke registrert noen tilfeller av svake hunkjønnsord i ubestemt form singular i intervjuet med K2.

4.2.2.2 PRES

K2 har i all hovedsak a-ending i presens av svake a-verb som [*jåbba*], [*mærška*], [*peila*] og [*prata*]. Hun har ett tilfelle hvor hun derimot sier [*jåbbe*]. På den andre siden når det er snakk om svake e-verb, har hun stor variasjon mellom apokope, og e- eller a-ending. 35,0 % blir apokopert: [*priorité:r*], [*træng*], [*variér*], [*kræv*], [*mein*]. 35,0 % har e-ending: [*hænvisé*],

[*spælle*], [*føle*], og 30,0 % har a-ending: [*lura*], [*prøva*], [*svara*] og [*benytta*]. Når det gjelder det svake e-verbet *tenke*, varierer K2 både med e-ending og a-ending:

- 1) [...] av å te så kainn æ (uklart) når æ **tænka** og e bevisst så sei æ bære sånn «ka vi ska ha te meddag?»
før å lægg om, men æ har jo skifta nån ord
- 2) [...] eeh – det e det som æ **tænke** nu ja – [...]
- 3) [...] – men æ trur ikkje di **tænke** at deinn e stygg [...]

4.2.2.3 NEKT/ADV

For NEKT/ADV holder K2 seg til de tradisjonelle formene for Øksnesmålet: [*ikkje*] og [*mykkje*]. Nektingsadverbet [*ikkje*] brukes 59 ganger. Hun poengterer også på et tidspunkt i intervjuet at det ville vært svært bemerkelsesverdig for henne å bruke [*ikke*]:

- 1) K1: Det trudde æ **ikkje** – eeh – eller det tænkte æ ikkje på nå' æ va ong [latter] – eh øngre – vi jikk på vidregåene å sånn så så æ **ikkje** det før mæ – så at det e **ikkje** kãm te å skje – så e det nåkka som skjer når man får onga – og ja
- 2) K1: Næi, det trur æ ha sotte langt inne – ja det e vældi unaturli før mæ å sku sei det – ja. Næi, «ikke» e – blir vældi rart

Hun har samme utslaget for adverbet [*mykkje*] i fem av fem tilfeller. Her er noen eksempler:

- 1) K1: Ja [latter] ja det ska **mykkje** tell – ja
- 2) K1: Men det bygges jo **mykkje** hêr nu då

4.2.2.4 PAL

Når det gjelder PAL hos K2, er det svært vanskelig å konstatere om hun palataliserer i noe slags form for mønster. Øksnesmålet har så å si fullstendig gjennomført palatalisering på gammelnorsk lang *l* og *n*, men K2 viser tegn til at dette er noe avvikende. Det jeg oppdaget, var mye variasjon, og først så det ut til å være et mønster av palatalisering kun på gammelnorsk *n*, og mye mindre på *l*. Av alle tilfellene hvor *n* kunne palataliseres, utgjorde

58,2 % palatal uttale. Under er noen av de mest hyppige formene:

1) [majn], [kajn], [g:ujn], [dejn], [ajna], [ijn], [følibijn], [ajne.]

41,8 % av tilfellene hvor *n* kunne palataliseres, hadde dental uttale. Av de dentale tilfellene, utgjorde 85,3 % det ubestemte pronomenet *man*, og andre former som [kann], [andre], [hannball] og [opprinnelie] ble ikke palatalisert.

På den andre siden palataliseres *l* totalt i 38,3 % av tilfellene. Det er derimot i 44,6 % av tilfellene hvor *l* ikke palataliseres. Det er også 17,1 % til overs som består av 8 forekomster av ordet [baʌʌ] som ikke lar seg definere helt enkelt. Det oppleves som vanskelig å karakterisere uttalen som palatal *l*. Nesse og Sollid sier at på bakgrunn av deres kjennskap til talemålet i Tromsø, så er det hovedsakelig både inter- og intraindividuell variasjon mellom dental og palatal uttale som følger av avpalataliseringsprosessen som foregår i Tromsø og har foregått i andre byer i Nord-Norge (2010:150). Hos K2 er det klar palatal uttalelse: [majn] (mann), [aʌʌ] (alle) i noen tilfeller. Men noen andre tilfeller virker ikke like utpreget palatal, og dermed kanskje dental. Uttalen ligner mer på det Nesse og Sollid (2010) skildrer som dental: [baʌʌ] > [ball].

2) K2: Ja, han e førsteklasing – så det e jo åsså nytt kapittel med plutseli lækse å føll opp på **deinn** måtn å – han spælle **fotball** å æg e assisteranes **fotball**træner veit du åsså – ja [latter]

I: Spællte du **fotbaiʌʌ** sjøl **eʌʌer**?

K2: Ja, æ spællte liksom det vi hadde på Myre – **fotball, hainnball** å **vålliball**

I: Du spælte **hainnbaiʌʌ aʌʌså**?

I passasjen hvor K2 nevner de tre sportsformene etter hverandre, er det svakere palatalisering på det siste ordet *vålliball*. I de andre tilfellene hvor hun nevner dette ordet, er det vanskelig å stadfeste palataliseringen. Det er derimot ikke en retrofleks uttale hun bruker – [ba] – men det fremstår som en svak palatalisering. I eksempel 2) ser vi også hvordan intervjueren palataliserer lang *l*, men hvordan K2 ikke palataliserer.

4.2.2.5 SENK/DIFT

Når det gjelder senkning hos K2, så er det lite som tyder på at de korte fremre vokalene ikke er senka. Hun har senkning for y>ø, i>e og e>æ. Men det er litt variasjon: [fekk] og [fikk]. Diftonger er noe K2 også har i språket sitt, og det varierer ikke noe i intervju situasjonen. De mest vanlige ordene er [heime], [heile], [heite], [veit], [fleire], [rein] og [heilt]. Dette samsvarer med at det forventes diftonger i øksnesmålet, og diftongen [ei] er den vanligste og mest hyppige diftongen.

4.2.2.6 TIDSADV

K2 bruker tidsadverbet [n#:] 15 ganger i løpet av intervjuet. Under ser vi tilfeller hvor hun brukte [n#:]:

- 1) K2: Sånn så nu har æ vakt åsså pipe det – [...]
- 2) K2: Jaa, vi har jo vorr ilag i sida .. nu i snart ni år [...]

De eneste gangene hun brukte [no:] er det ikke som adverb, men som determinativene *noko* eller *noe*: [no sånt].

4.2.2.7 Oppsummering av K2

K2 har et språk som tilsvarer de forventningene man kan ha til en øksnesværing som har bodd i Tromsø i 11-12 år. Hun viser mye intraindividuell variasjon når det gjelder flere av variablene. Hun har e-endinger og apokope i infinitiv, men det er et klart vekt tall av e-endinger. I svake e-verb har K2 fremdeles apokope, men e-infinitivene og e- og a-endingene stiller jevnt med apokoperingen. Vi ser at det er en lav prosent for palatalisering av *l* (38,3 %), og at hun i større grad (58,2 %) palataliserer *n*. Hun bruker tidsadverbet [n#:], hun har senka korte fremre vokaler og diftongen [ei] forekommer ofte i språket hennes.

4.2.3 K3

4.2.3.1 INF/FEM

Av infinitivene som ble registrert, er det nesten 50/50 av apokoperte infinitiver og e-infinitiver. K3 har en altså en høy apokoperingsfrekvens, og i alt 19 tilfeller hvor infinitiv apokoperes. Hun har 20 tilfeller hvor infinitiv har e-ending.

- 1) K3: Ja æ bodde på Kvaløya då – så æ fant ut at då va æ vant te å ha lite pænga **å rutt** med så de va høvelig å bære **fortsætt** rætt på skole då ætter lærlingtida då
- 2) K3: Næi de e jo åtte te fire – eeh – men sællfølgeli nå heilt ainna einn ka **å vær** kåkk – de e de – står mykkje meir friar tell **å styre** min egen arbeidsdag når mainn ikkje har uinnervisning – ja – så hêr jåbbe vi me en del sånne aindre rekrutteringsprosjækt ut'n om dær vi fær ut te ongdømsskolan **å fronte** linja – ja – åsså e æ aktivt med i kåkkeløuge å – ja har litt aindre ting å mainn **styre** med

Av svake hunkjønnord i ubestemt form singular var det (som forventet) a-ending, men det var bare ett eksempel: [*ei uka*].

4.2.3.2 PRES

For svake e-verb er det et høyt antall apokope i likhet med INF. I 68,4 % av tilfellene har de blitt apokopert, og det er former som [*tænk*] og [*hør*] som blant annet går igjen. Andre e-verb som apokoperes er, [*lær*], [*træng*], [*møt*], [*hjælp*], [*glis*] og [*slit*]. 21,1 % av de svake e-verbene har e-ending; [*styre*], [*bytte*], [*tænke*], [*kjeinne*], og 10,5 % har a-ending: [*ønska*], [*flira*].

Av svake a-verb har flertallet på 66,6 % tradisjonen tro a-ending: [*jåbba*], [*bruka*], [*sponsa*], [*husska*], [*skjønna*] er noen av dem. Resten, som tilsvarer den siste tredjedelen, har e-ending: [*jåbbe*], [*fronte*], [*bemærke*], [*mærkse*] og [*førrandre*]. Vi ser blant annet her at hun veksler mellom a- og e-ending for [*jåbbe*], og det er ikke noen overvekt av den ene eller andre endingsvokalen.

4.2.3.3 NEKT/ADV

K3 har 38 steder hvor hun bruker nektingsadverbet [*ikkje*], og viser ingen overgang til [*ikke*]. Det samme gjelder 8 tilfeller av adverbet [*mykkje*]. Under er noen eksempler, og vi ser hvor

konsekvent hun er i bruken av [*ikkje*]:

- 1) K3: Næi de e jo átte te fire – eeh – men sællfølgeli nå heilt ainna einn ka å vær kákk – de e de – stár **mykkje** meir friar tell å styre min egen arbeidsdag når mainn **ikkje** har uinnervisning –
- 2) K3: Næi, **ikkje** ainna einn sánn at de blir sánn – eeh – assá at nán kódda med den **ikkje** saint [...] men æ tar de **ikkje** tell mæ –

4.2.3.4 PAL

K3 har fullstendig gjennomført palatalisering av de gammelnorske lange *l* og *n*. Av alle tilfellene i intervjuet, telte jeg hele 175 tilfeller av enten palatalisering av *n* eller *l*. Under ser vi hvordan palataliseringen er sterkt til stede i språket hennes:

- 1) K3: Ja – i **væfaʎʎ** i Øksnes så trur æ de – æ trur hadd **maipp** ikkje vorre stáilt a **deipp** så hadd **maipp** skjult ho litt meir å de e vældi mange som e fraflóttá som **eippu** æ syns **háiʎʎ** gådt på dialækta si – ja
- 2) K3: Næi, æ e – æ e kjæmpeglá i **deipp** – á **eippu** husska æ nu nå æ **bypnte** som lærling hêr så bei æ jo krafti mábba på kjókkene før at æ **blainpt ainna** sei «kjylling» og «pudding» [palatalisering på ll og dd] [latter] menne de va kanskje **maipp** min egentli så mábba mæ mæst – men æ sei de **eippu** á æ sei de at – ja æ bytte ikkje de

I eksempelet ovenfor ser en også hvordan hun selv rapporterer palatalisering på lang *d* i ordet [*pudding*], noe som viser hvor gjennomført palataliseringen hos henne er.

4.2.3.5 SENK/DIFT

K3 har høyere frekvens av senkning enn de andre informantene. Hun viser flere tilfeller av senkning av *i>e*, men hun varierer også mellom de to vokalene:

- 1) K3: Næi – de e vanskli å sei – æ har ikkje nákka pærsonli i mot Bodø, men Tromsø sto høger på **lesta**
- 2) K3: Ja Smak stár øverst på **lista** – har vi vorr to gång

Andre ord er: [*fresta*], [*verkeli*], [*sekkert*], [*freskt*]. Jevnt over er det senkning av *y>ø*, og ord

som [fløtte], [fløtta] og [løst] går igjen.

K3 har diftong i en rekke høyfrekvente ord som [heite], [meire/meir], [heilt/heile], [mein], [fleire], [heim/heime] og [veit]. Hun viser ingen variasjon mellom diftong eller monoftongering i disse ordene. Når det gjelder diftongen [ei] hos K3, er bruken av verbet *å reise* i preteritum og presens perfektum. Hun monoftongerer:

- 1) K2: Næh – førr mæ va de litt spesiellt førr æ **reste** opp hit aleina [...]
- 2) K2: Æ har **rest** en del ja, de har æ

Denne bøyninga er ikke uvanlig derimot. Monoftongering skjer foran en konsonantgruppe for å unngå overleng staving. Når verbet er i infinitiv eller det står som substantivet *ei reisa* har det derimot fremdeles [ei].

4.2.3.6 TIDSADV

Tidasdverbialet [n#:] forekommer veldig ofte i språket til K3, og til sammen er det 26 tilfeller av adverbet. Det forekommer ingen tilfeller av adverbet som [no:]. Her er noen eksempler på hvordan hun bruker tidsadverbet:

- 1) K2: Æ har bodd hêr ei stuinn – søttn [17] år **nu** – ja
- 2) K2: Ja, absolutt! Æ ska jo heim **nu** te Skreifæstivaln [...]
- 3) [...] æ flira **nu** bære åsså – ja vi har **nu** aille vårres dialæktbemærkninge [...]

4.2.3.7 Oppsummering av K3

K3 er den eldste av de kvinnelige informantene mine, og hun har bodd i Tromsø lengst. Men av alle informantene kan det være at hun «holder» best på sin opprinnelige dialekt. Hun har apokoperingsprosent på 68,4 % for svake e-verb i presens, og hun holder seg mest til a-ending for svake a-verb i presens. Hun har fullstendig gjennomført palatalisering, og avviker ikke noe særlig fra de andre tradisjonelle variablene heller. Hun har flere tilfeller av senkning enn

de to andre kvinnelige informantene, og hun har høy frekvens av diftongen [ei]. Kort oppsummert viser hun ikke sterke tegn på stor endring av sin opphavelige dialekt fra Øksnes, men noe variasjon er det.

4.2.4 M1

4.2.4.1 INF/FEM

Av de 36 tilfellene av verb i infinitiv som er registrert, hadde 58,4 % e-endinger. I de 21 e-infinitivene, er det fire ord som forekommer både apokopert, eller med ending: [*å være – vær*], [*å fære – å fær*], [*å finne – finn*] og [*å tænke – tænk*]. Totalt sett er det 41,6 % og 15 tilfeller av infinitiver med apokope. Når det gjelder verbet *å være*, forekommer den apokoperte formen [*vær*] fire ganger, og [*være*] kun en gang. Det er altså variasjon mellom e-ending og apokope, men vi ser en overvekt av e-endinger. Dette er forventet variasjon i et talemål som har fri apokope og hovedsakelig e-infinitiv, men den variasjonen på verbene nevnt ovenfor ville kanskje tradisjonelt sett kun blitt apokopert og ikke forekomme med e-ending i øksnesmålet.

Det var ingen tilfeller av svake hunkjønnsord i ubestemt form singular å registrere i samtalen med M1.

4.2.4.2 PRES

Når det kommer til PRES av svake e-verb hos M1, er det ni tilfeller. Det er jevnt mellom apokope og e-ending, og ett tilfelle av a-ending [*prøva*]. De apokoperte formene er høyfrekvente ord som forekommer flere ganger, og det er kun e-verbene som viser seg å bli apokopert: [*hør*], [*kjeinn*], [*møt*] og [*føl*]. M1 varierer derimot på ett av disse verbene og har ett tilfelle av [*kjeinne*]. De andre svake e-verbene som har e-ending, er [*hjælpe*], [*skjule*] og [*variére*]. Av svake e-verb totalt sett, utgjør e-endinger 58,4 %, apokope 33,4% og 8,4 % a-ending.

Svake a-verb får hovedsakelig a-ending: [*husska*], [*prata*], [*klara*], [*hanka*], [*bruka*], [*hainnla*], [*rota*], [*prøva*], [*fiksa*] og [*fløtta*]. Det er to tilfeller hvor verbet *å prate* derimot får e-ending: [*prate*]. Det virker som dette er et av de vanligste a-verbene som varierer mellom a- og e-ending hos informantene mine. Svake a-verb har totalt sett 78,9 % a-ending,

21,1 % e-ending, og ingen tilfeller av apokope.

4.2.4.3 NEKT/ADV

M1 har kun tilfeller av nektingsadverbet [*ikkje*] og av adverbet [*mykkje*]. Det er totalt 40 tilfeller av [*ikkje*] og 10 tilfeller av [*mykkje*]. Det er ingenting som tyder på noe form for variasjon her:

- 1) M1: Vi har jo prøvd å ha litt sånn en reise i åre – **ikkje** like **mykkje** sians vi - fådd onge – meir sånn reise heim te Væsteråln
- 2) M1: Han hadde – asså han hadde fløtta søråver – eeh – han va **ikkje** – han va i væffall tili tenåring om **ikkje** tiliar – så de va snakk om bra mange år han hadde bodd dær nede

4.2.4.4 PAL

M1 har så å si gjennomført palatalisering av gammelnorsk lang *l* og *n*, og det er lite som tyder på at det er på tur ut av språket hans, eller at han palataliserer *l* eller *n* noe mindre enn den andre. Det er derimot ett tilfelle hvor han ikke palataliserer *n* og har dental uttale:

- 1) M1: Næi asså æ har jo vorr dær sãm studænt – men æ har åsså vorr me i – sãm – sãm – ka de **kaʌʌes** – klasseleder – studænt – æ har vorr leder før studæntan i **trinne** mett [...]

Dette er ikke noe bemerkelsesverdig, og det er nok mer situasjonsbetinget variasjon.

4.2.4.5 SENK/DIFT

M1 holder seg til øksnesmålets tendens til å senke *i>e* og *y>ø*. Det samsvarer med hva vi har sett flere av de andre informantene gjøre: [*vekti*], [*mett*], [*sekkert*] og [*vess*]. Av *y>ø* er det [*øngre*], [*fløtta*] og [*støkke*] som forekommer. Han har også senkning av *e>æ* av stedsnavnet Evenes, noe som jeg vil si er svært vanlig i Vesterålen: [*Ævenes*].

DIFT er det også [*ei*] som forekommer i noen høyfrekvente ord: [*meir*], [*fleire*], [*heite*],

[*heime*], [*veit*] og [*heile/heilt*]. Under er noen eksempler:

- 1) M1: Ja litt sånn – de di gjør om hværdagan – de hæane e jo kanskje litt **meir** – di e kanskje litt **ongre** einn mæ [...]
- 2) M1: Eeh – de va et færrsøk på å starte en ny lærerutdanning – me **meir** – ja at de va **meir** fokus på fag – [...]

4.2.4.6 TIDSADV

M1 bruker tidsadverbet kun fem ganger, og i alle tilfellene er det [*n#:*] som brukes.

- 1) M1: Ja akkurat **nu** så har æ bære nånn småting igjæn [...]
- 2) M1: Ja vi blir nok sekkert å fløtte tebake – fær te Sortlainn **nu** – [...]

4.2.4.7 Oppsummering av M1

M1 samsvarer med hva man kan forvente av en ung øksnesværing på flyttefot. Han har flertall av trekk som minner om hans opphavelige øksnesmål, men det er noen få av variablene hvor han avviker. I målet hans er det hovedsakelig av e-infinitiv og apokope, og i presens har svake e-verb enten e-ending eller nullending. Svake a-verb i presens får a-ending i motsetning til hvordan tromsømålet vanligvis har e-ending. M1 bruker kun [*ikkje*] og [*mykkje*], og ikke [*ikke*] og [*mye*], og palataliseringen er fullstendig. Det samme gjelder SENK/DIFT, og tidsadverbet [*n#:*] gjelder.

4.2.5 M2

4.2.5.1 INF/FEM

Av de registrerte infinitivene hadde 58,4 % e-ending (7 stk.), og 41,6 % ble apokopert (5 stk.). Det er totalt kun 12 tilfeller av verb i infinitiv, og i noen verb varierer han på mellom e-ending og apokope:

- 1) M2: Eeh æ har å kainn **uinnervis** i ængelsk og samfunnsfag [...]
- 2) [...] di e bynt **å uinnervise** sjøll så e æ inne å observere [...]

Det er noen former som M2 har som for eksempel [*å besøke*], [*å høre*] og [*å tenka*] som i øksnesmålet tradisjonelt sett ville blitt apokopert. Han har altså en større prosentandel hvor infinitivene har e-ending, men han apokoperer riktig nok konsekvent flere steder i intervjuet:

- 1) M2: Trur de gikk ett år så prata – norlønning igjæn – men æ klarte ikkje **å lægg** i fra mæ «itj» vældi lætt [...]
- 2) M2: De e jo førddi æ trives vældi gådt i byen – eeh – å deinn e akkorat stor nok – ikkje førr stor, ikkje førr små – de e nok a ting **å gjør** på fritida [...]

Av svake hunkjønnssord i ubestemt form singular var det ingen å registrere i intervjuet med M2.

4.2.5.2 PRES

Når det gjelder de svake e-verbene i presens, er 46,6 % apokopert, og 33,4 % har e-ending og 20 % har a-ending. Frekvensen av apokoperingen er sterk i presensformene, og det er flere e-endinger enn a-endinger. Det må nevnes at det som gjør apokoperingsfrekvensen så høy, er at verbet *å høre* forekommer i presens med apokope fem ganger som [*hør*]. Alt i alt er det ingen forekomster av e-endinger av svake a-verb, og det er en høy apokoperingsfrekvens for svake e-verb. Under er noen eksempler på de svake e-verbene både med apokope og e-ending:

- 1) M2: **Hør** ingen fårskjell – næi
- 2) M2: Ja – å dær mainn ikkje nødvendigvis **kjeinne** aille
- 3) M2: Æ **tænke** de e ganske naturli [...]

Alle de svake a-verbene i presens som forekommer her hos M2, har a-ending, og noen eksempler er [*jåbba*], [*prata*], [*styra*], [*spælla*], [*hainnla*], [*husska*] og [*passa*].

4.2.5.3 NEKT/ADV

M2 har 28 forekomster av nektingsadverbet [*ikkje*], og to forekomster av formen [*ikke*], hvor begge av tilfellene er bevisst:

- 1) M2: Eeh – æ har møsta litt a di ærran å ællan som æ syns e grusom - de e vel æ vil si har endra sæ mæst – åsså sir æ da «sir, **ikke**», å sånn type ting

I: Ja – grusomt i som at du syns de høres fælt ut da? Så tar du avstand te de?

M2: Næi – æ tar **ikkje** avstand – men de e bære nåkka så har skjedd naturli åver ti år – æ har jo åsså av å tell nån breie ærra å ælla sekkert men æ går meir å meir bort fra

I: Ja – å «ikke» – de e jo ett ganske så nytt Tromsøtrækk

M2: Ja de e jo ikkje aille så sir de heiller i Tromsø – «ikke»

I eksempelet ser vi at M2 mener selv han sier [*ikke*], mens den registrerte språkbruken viser til noe helt annet. I løpet av intervjuet bruker han den tradisjonelle formen 28 ganger, men når det gjelder adverbet [*mye*] eller [*mykkje*] derimot, bruker han kun [*mye*]:

- 1) M2: Korsn live såm studænt va? Eeh – æ va – æ studerte **mye** hjemme gjor æ – ja – førrdi di fleste fag va ikkje obligatorisk oppmøte på – så de eindte vel opp me at mainn jábba **mye** på si – [...]
- 2) M2: Fritida mi så – æ e jo trener førr [navn] fotbaillklubb – så de går – de går **mye** på akkurat de

4.2.5.4 PAL

M2 palataliserer i så og si alle tilfeller av gammelnorsk lang *l* eller *n*. Han viser ikke noen tegn til avpalatalisering, og det fremstår som svært gjennomført i språket hans:

- 1) M2: Eeh – asså e førrsåvidt gla førr at **mann** e fødd å oppvåkst dær – menn – åsså e æ vældi gla i å besøke i Øksnes i feria å sånn – men æ **kupne aǻǻdri** ha bodd dær – å de **happla** vell litt om – eeh – **deinn** type kultur de e dær

4.2.5.5 SENK/DIFT

M2 senker ikke de korte fremre vokalene like mye som de andre informantene. M2 sier [*mitt*], [*flink*] og [*vikti*], men han sier også [*feskarkultur*], [*te/tell*] og [*tellbud*]. Der er en viss veksling mellom *i* og *e*. Han sier – som de fleste – også [*fløtta*] fremfor [*flytta*]. For DIFT er det tradisjonen tro flere forekomster av [*ei*]. Ord som [*meir*], [*heile*], [*veit*] og [*heite*] forekommer hos M2, men han veksler på noen av dem og det blir en monoftong: [*hete*] og [*vet*]. Dette skjer også rett etter hverandre i samme passasje:

- 1) M2: Vikti **vet** æ ikkje – men æ – æ syns jo bære de e fint at man har førskjellie dialækta – de gjør ingenting – men kor vikti de e – de **veit** æ ikkje

M2 har et trekk som virkelig skiller seg ut fra det tradisjonelle øksnesmålet, og det er at han har monoftongert verbet *å si*. I Øksnes vil man si [*å sei*] i infinitiv og [*sei*] i presens, mens M2 veksler mellom disse og [*å si*] og [*sir*]. Han sier [*sei*] et par ganger, og [*sir*] kom blant annet i etterkant av selvrapporing om hva han har endret på:

- 1) M2: Næi de føl æ ikkje – æ får hør åsså de når æ **sei** «ilag» faktisk
- 2) M2: Som regel så introdusér æ bære me navn, å vess de bi spørsmål om kor æ e fra så **sir** æ de
- 3) M2: [...] åsså **sir** æ da **sir**, ikke, å sånn type ting

4.2.5.6 TIDSADV

M2 bruker også tidsadverbet [*n#:*] fremfor varianten [*no:*]. Den forekommer fem ganger, og her er noen eksempler fra interjvuet:

- 1) M2: Eeh – æ syns æ har fådd ei litt bere dialækt **nu**
- 2) M2: Ja – ænkelte or' ja – æ bi ikkje å kom på aille **nu** – [...]
- 3) M2: **Nu** hadde æ vældi lite kontakt me di herr -

4.2.5.7 Oppsummering av M2

M2 viser flere trekk som minner om det vi ser i tromsømålet, men han holder også på noen tradisjonelle trekk fra øksnesmålet. Han har overvekt av e-infinitiv, men apokoperer noe. Alle svake a-verb i presens har a-ending, og de svake e-verbene blir oftest apokopert, men noen får e-ending eller a-ending. M2 tror selv han bruker nektingsadverbet [*ikke*], men det viser seg at han kun bruker [*ikkje*] i intervjusituasjonen. Han bruker derimot adverbet [*mye*] fremfor [*mykkje*], og han palataliserer ganske så gjennomført. M2 har mindre senkning av korte fremre vokaler, og varierer mellom diftong [*ei*] og monoftongering: [*veit*] og [*vet*]. Han bruker kun tidsadverbet [*n#:*] slik en øksnesværing gjør, og har ingen tilfeller av [*no:*]. Et trekk som ikke går inn under variablene, men som er verdt å legge merke til er hvordan han aksentuerer [*og*]. De fleste uttaler konjunksjonen som [*å:*], men M2 betoner ordet og uttaler det som bokmålsvarianten [*og*]. Han sier derimot [*å:*] for det meste, men når M2 forklarer hvilke fag han underviser i, bruker han [*og:*] tre ganger.

4.2.6 M3

4.2.6.1 INF/FEM

Av verb i infinitiv var det totalt 47 registrerte forekomster, og 80,8 % hadde e-ending og kun 19,2 % ble apokopert. E-endingene er definitivt dominerende i språket til M3, og enkelte av ordene som ble apokopert, fikk også noen steder e-ending: [*å føll – følle*] og [*å gjør – gjøre*]. Verbet *å prøve* apokoperer han to ganger som [*prøv*]. Han varierer altså mellom e-ending og apokope, men ut i fra dette kan man tro at e-endingene har overtatt mye, og at apokoperingen står svakt hos M3.

4.2.6.2 PRES

Av svake e-verb i presens har 65,3 % e-ending, mens 19,2 % får a-ending og 15,3 % blir apokopert. I samme retning som INF har altså M3 også klar overvekt av e-ending i presens av svake e-verb. Det tradisjonelle i øksnesmålet er å ha a-ending eller apokope for svake e-verb i presens, og det er det svært lite av hos M3. Han apokoperer det svake e-verb *å melde*: [*meill*]. Det er også tre tilfeller av apokope hvor verbet *å føle* forekommer som [*føl*].

Av svake a-verb er det få forekomster, og det er fire tilfeller av a-ending hvor verbet *å huske*

forekommer tre ganger som [*husska*] og *å prate* forekommer som [*prata*]. Det er et par tilfeller av e-ending: [*snakke*] og [*hainnle*]. Å se noen mønster for svake a-verb i presens ut i fra dette, er vanskelig.

Det var kun ett tilfelle av svakt hunkjønnsord i ubestemt form singular, og det hadde a-ending: [ei gruppa].

4.2.6.3 NEKT/ADV

Av nektingsadverb er det 42 tilfeller, og i alle er det [*ikkje*] som brukes:

- 1) M3: Næi **ikkje** så åfte, vi ska på teater i dag faktisk me jább – men de e **ikkje** nákka æ meill mæ på sånn frivelli – men æ kainn – **ikkje** de at æ har nákka i mot de menne – de e bære **ikkje** nákka æ prioritere vældi høgt

Det er også to forekomster av adverbet [*mykkje*] og ingen andre varianter av det:

- 2) M3: Eeh – æg kan ikkje husske at æg – då trur æ at æ prata egentli sna.. – **mykkje** meir likt Myre – eeh dialækt [...]
- 3) M3: [...]– ikkje først å fræmst førr at mainn bruke de så **mykkje** – men

4.2.6.4 PAL

M3 har et ganske klart skille mellom hvor mye han palataliserer *n* og *l*. Av alle de registrerte tilfellene av *n* ble 95,5 % palatalisert. Resten, som utgjør 4,4 %, er ord som [*førrandra*], [*andre*], [*denn*] og [*Finnmark*] som ble uttalt med dental lyd. Et av de mest høyfrekvente ordene er pronomenet *man*, som forekommer hele 53 ganger, og det blir palatalisert hver eneste gang. I eksempelet under ser vi både tilfeller av [*majjn*], men også [*ajjna*], [*ijjn*] og [*ejjn*].

- 1) M3: De e kanskje me nákka at **majjn** ville – asså at **majjn** vill på en måte passe **ijjn** – at **majjn** føl at **majjn** e litt sånn – næssn litt sånn uttaførr fordi at **majjn** har et **ajna** språk **ejjn** – **ejjn** di andre – åsså e jo på en måte en professor da – kanskje i hode på vældi mange kanskje litt høyere på rangstigen å at de e nákka **majjn** strække sæ ætte dæffør åsså lægg om dialekten dærætte

Han palataliserer derimot *l* langt mindre, og det er bare ca. 28,0 % av tilfellene med gammelnorsk lang *l* som palataliseres. Her er det også mye variasjon mellom flere ord, og det veksles spesielt mellom [eller] og [eλλer]:

- 2) M3: [...] som dæm kjeinne **eλλer** har hørt nån **eller** – ja såm e dæri fra – eeh – men samtidi e de jo da [...]
- 3) M3: [...] så hadde de sånn sett ikkje spællt nån rolle om æ bor på Myre eller Tromsø **eller** en **eller** **anna anna** plass – [...]

4.2.6.5 SENK/DIFT

Av SENK har M3 flere tilfeller av senkning *y>ø* og *i>e*: [fløtta - fløtte], [vekti], [sekkert] og [myreuttrøkk] men også [uttrykk]. Det er ikke noen bemerkelsesverdig variasjon eller avvik fra hvordan det vanligvis er senkning i det tradisjonelle øksnesmålet.

Av diftong er det stort sett den samme situasjonen som for SENK, og vanlige frekvente ord som [meir] og [fleire] forekommer. Det som jeg også la merke til, er hvordan M3 veksler mellom [heime] og [hjemme]. Denne vekslingen er ikke en del av variablene, men det er så bemerkelsesverdig at jeg nevner det uansett. Han sier [hjemme/hjemmefra] fire ganger, og [heime/heim] fire ganger:

- 1) M3: Ja – så de – dreiv jo di første tre åran så dreiv æ jo – di fire åran – så dreiv æ jo å spællte fotball **hjemme** da, så da pændla æ jo åfte **heim** i hælgen tell både kamp å træning å de – så de va jo – værtfall di første to åran så va æ va æ kanskje **heime** næssn **hvær** hæl g

Som vi var inne på i skildringen av Tromsø bymål, har [hjemme] blitt vanligere og vanligere i Tromsø. I Øksnes er det [heime] som gjelder. En veksling mellom for eksempel *heime* og *heme* er ikke aktuelt, og i stedet bruker M3 bokmålsordet *hjemme*.

4.2.6.6 TIDSADV

M3 bruker tidsadverbet [n#:], og det forekommer 16 ganger. Under er noen eksempler:

- 1) M3: Næi nu spælla æ ikkje aktivt længre, nu e de litt meir sånn «oldboys» å bære innom litt sånn træning – så nu e de egentli å føll opp ongan i fårhåll tell at dæm e bynt på fotball å ulike aktiviteta så de e litt både kjøring å heinnting åsså e æ da fotballtræner for han minste sønn på sju

I tillegg til dette tidsadverbet la jeg merke til hvordan et annet tidsadverb som ikke har vært nevnt som variabel tidligere, utmerket seg i språket til M3: [da:]. I øksnesmålet vil man tradisjonelt si [då:], og M3 veksler tidvis mellom de to variantene, men han holder seg for det meste til [da:]. Det vil oppleves som svært radikalt i Øksnes å si [da:], og [da:] forekommer 44 ganger hos M3, mens [då:] kun 10 ganger. Det kan virke som at vekslinga kommer av hvorvidt adverbet står i trykksvak [da:] eller trykksterk [då:] stilling. Under ser vi et utdrag hvor M3 veksler mellom [da:] og [då:]:

- 2) M3: Næi – eeh – æ husska jo at dæm sa – egentli ganske sånn tili at «kainn ikkje høre på dæ at du e fra Myre» – å da hadde dæm gjerne nån referansa te at dæm hadde nån dæm hadde gådd på lærarskoln ilag så va i fra Myre eiller at dæm kjeinte tell væ' fall tell dialekten å de – så sa: «du har liksom ikkje typisk myredialækt» - å då va de jo sekkert førr at deinn da – då hadd æ bodd hêr i fire – åver fire år sånn at da va deinn allerede bynt

4.2.6.7 Oppsummering av M3

M3 viser klare tegn til forandring i språket. M3 har 80,8 % e-infinitiver og 73,9 % e-ending i svake e-verb i presens, og det er dermed klart at mengden apokope har gått svært tilbake. Han palataliserer i all hovedsak kun *n*, og palatalisering av *l* er sjeldnere med kun 28,0 % av tilfellene som palataliseres. Ellers så holder M3 seg til tradisjonelle varianter av de andre variablene som nektingsadverbet [ikkje] og adverbet [mykkje], og tidsadverbet [næ:]. Han stort sett på diftonger, men han veksler mellom [heime] og [hjæmme]. Han varierer også mellom tidsadverbene [da:] og [då:] – et trekk som ikke har vært oppnevnt som variabel, men som er såpass bemerkelsesverdig ovenfor basisdialekten fra Øksnes at det er verdt å nevne i analysen av språket til M3. Et annet trekk som heller ikke har vært nevnt som variabel, er at det kun hos M3 at det er variasjon for pronomenene *di* og *dæm*. Han bruker [dæm] 26 ganger, og [di] 12 ganger gjennom intervjusituasjonen. I øksnesmålet brukes ofte [di] både i subjektsform og objektsform, mens M3 virker å skille til dels mellom [di] som subjektsform og [dæm] som

objektsform.

4.3 Språkholdninger

Spørsmål 5 – 15 (jf. vedlegg pkt. 6.1) var spørsmål som handlet om språk, identitet og holdninger. Spørsmålene som vi kan se på som holdningsspørsmål, opplevde jeg svært forskjellige responser. Informantene hadde flere ulike meninger, men flere av dem landet raskt i blant stereotypiene. I tillegg opplevde jeg det som problematisk for informantene å svare på noen av dem. Siden intervjuet var semi-strukturert, og jeg lot praten flyte til dels fritt, ble noen spørsmål stilt på ulike vis eller forbigått. Det betyr riktignok ikke at jeg ikke fikk avdekket noen klare meninger og tanker hos informantene. Under går jeg nærmere inn på de mest fruktbare spørsmålene, og jeg presenterer informantenes svar.

4.3.1 Spørsmål 5

«Er du stolt over bakgrunnen din (fiskerikommune, landsbygda) og det å være fra Myre/Øksnes?»

I svarene på spørsmål 5, opplevde jeg at de kvinnelige informantene var langt mer positive til sin bakgrunn og hjemkommune. K2 var den første informanten som ble intervjuet, og måten spørsmålet om stolthet og Myre kom frem på i intervjuet, må granskes: Spørsmålet er ganske så ledende, og jeg tror i etterkant av å stille det skjønte jeg at det var ledende på grunn av måten «stolt» indirekte ble tillagt K2 av meg. Spørsmålet ble stilt på bakgrunn av K2s refleksjon og mening om hvordan man burde «holde» på dialekt, og at det er med på å gjøre deg [æksotisk] på et vis:

1) I: Så det tolke jo æ som at du e stolt av å vær i fra Myre?

K2: Eeh ja – det har æ ikkje tænkt over – det e ikkje sånn at æ går rundt å tænka «eeh kjæmpestolt over å vær fra Myre» - men det e ikkje nåkka æ skjæmmes over – det e sånn Myre – og Myre e en bra plass – skjer mykkje positive ting dær ute, masse flåtte fålk å det e en sånn dugnadsånd såm du ikkje finn hêr i Tromsø – syns, eller – det kainn jo henn den e nån plass, men den e meir utpræga på mindre plassa da

Ser vi bort fra dette, ser vi at K2 også er svært positiv til både det å være fra Myre, men også

kulturen og hvordan dugnadsånden er en drivkraft i hjembygda. Den yngste informanten K1 mener at hjembygda er en del av henne, og hun presiserer at hun er fra Myre, og ikke bare «Væsterålen»:

3) I: Så du sa jo klart å greitt at du e i fra Myre – e du ståilt over å vær i fra ... ?

K1: Æ e de – æ bruka som regel å sei at æ e i fra Myre i Væsteråln – å ikkje gjør de sånn generelt bære «Væsteråln»

I: Trur du de e nå spesiell gruinn ainna einn at du e ståilt – eller e de bære førr at du – de e en del a dæg?

K1: De e en del a mæg – åsså de – de at de e så mange så veit kor de e egentli så de e en fin måte å start å prate om – eintn at di har vært dær å sedd å reist eller di har nån di kjeinn eiller –

K3 viste også stor entusiasme for Øksnes:

2) I: Føle du en stoilthet over å vær i fra Øksnes?

K3: Ja, absolutt! Æ ska jo heim nu te Skreifæstivaln! [latter] - så de gjør æ absolutt, æ e vældi stolt a å vær fra Øksnes å æ har jo bodd hær i næssn søttn år, men når æ møt nye fãlk hær så sei di ailltid «du e kje hær i fra e du?» - så sei æ «næi» - æ bi vældi gla førr at di hør de [latter] – så de jo fort åsså lægg om dialekt å sånn nå mainn – ja, bære fløtta på sæ i Nord-Nårge ikkje saint – eeh – menne æ gjør nu så godt æ kainn førr å behãill deinn – sæll om di heime sei at æ lagt om [latter] – du veit kanskje korsn de e?

K3 viser hvordan hun har en oppfattelse av at dialektendring kan skje, selv om man bare forflytter seg i Nord-Norge. Hun mener også at gjør det hun kan for «å holde på» dialekten. De mannlige informantene er litt mer tilbakeholdne i svarene sine, og M1 snakker om hvordan det tross alt er den plassen han kommer fra:

4) I: Eeh – du sa du va i fra Myre – e du ståilt åver å vær i fra Myre?

M1: Allså de e jo de stede æ e i fra – de e ikkje sånn at æ skjule de – men æ merka når æ va på besøk førr litt sians – at de va litt sånn – æ træng ikkje å vær me di hæan fãlkan

M2 er todelt i følelsen rundt hjembygda, og begrunner det til dels med hvordan kulturen i

kommunen er:

5) I: Du sei jo at du e opprinneli fra Myre men du har jo bodd i Tromsø ei stúinn nu dá – men e du stáilt a á vær fra bygda, tættste'e Myre?

M2: Både á

I: Både á? Pá korsn máta?

M2: Eeh – assá e fœrrsávidt gla fœrr at mainn e fœdd á oppvákst dær – menn – assá e æ vældi gla i á besøke i Øksnes i fêria á sánn – men æ kvinne ailldri ha bodd dær – á de hainnla vell litt om – eeh – deinn type kultur de e dær

Når jeg spør M2 om å beskrive kulturen, beskriver han en kultur som har røtter i fiskeri, men også hvilke sosiale aktiviteter som han ikke ser særlig positivt på. Han mener også at det er en vanlig oppfatning av kulturen på Myre, og M1 som er nevnt ovenfor, forankrer seg litt i det samme perspektivet på hjembygda.

6) I: Okei – korsn vil du beskriv kultur på Myre?

M2: Eeh – feskarkultur vill æ næssn si – røyking, drekking, ráning – eeh – syns ássá damer så går på – veit kje – de e akkurat så mainn bære bytte i fârháillan så e dær

I: Føl du de e ei vældi vanli oppfatning a kultur på Myre?

M2: Ja -

M3 sier han er stolt av å være fra Myre, og han legger heller ikke skjul på det:

7) I: Du sei jo du e opprinneli e fra Myre – e du stáilt a á vær i fra Myre?

M3: Ja de e æ – á æ har aldri på en måte lagt skjul på at æ e i fra Myre, eller Øksnes eller Væsteråln – eeh – áfte når nán liksom spørr kor æ e i fra så má æ liksom starte me Væsteråln á så liksom en plass som heite Myre da – ássá e de jo sánn at vældi mange har jo hørt om Myre da – eeh á de káinn jo vær ulike – sællfœlgeli – ársaka tell de – á mange har jo liksom ássá de – ka æ sku sei – spesielle me – me litt sánn spráke sá mainn har dær ute i fra – som dæm kjeinne eiller har hørt nán eller – ja sánn e dæri fra – eeh – men samtidi e de jo da mange sánn da ikkje tænke at æ e dæri fra fœrr de e – det e litt – sia æ

har bodd her i atn år så e de blidd litt sånn utvainna – en del av

4.3.2 Spørsmål 6

«Hvis du møter nye mennesker – hva forteller du til dem om deg selv? (Faller det deg naturlig å fortelle hvor du kommer fra?)»

Når jeg spurte dem om dette, svarte de fleste med å beskrive hvordan de ofte forklarer hvor Myre er geografisk plassert i Nordland. K1 som vi så ovenfor, poengterte at hun som regel sier at hun kommer fra Myre i Vesterålen, mens K2 og K3 ofte sier Vesterålen. De begrunner det med at det handler om hvorvidt samtalepartneren vet hvor Vesterålen ligger, og at de etter det peiler seg inn på Myre og forklarer hvor det blir:

1) I: [latter] Ja, det e jo ikkje te å lægge skjul på! Når du møt nye menneska da – presentér du dæ sjøl som myreværing?

K2: Eeh ja – asså æ e ikkje tromsøværing vess det e det såm [latter] (uklart) ja, æ e i fra Myre – eller æ sei ofte Væsteråln først

I: Du sei Væsteråln først?

K2: Ja førr å – gjør æ det asså? – Det kommer an på kæm æ prata med – vess det e nån ikkje saint e på kurs å e sør i Oslo eiller sånt så – peila æ inn på Væsteråln og «har du hørt om det?» «næi», å «det som ligg åver Lofotn» [latter] Men – det e rart – men nån tellfeilla dær fålk kanskje ikkje veit kor det e – men Myre har di hørt om!

M1 følger i de samme sporene som de kvinnelige informantene:

2) I: Mhm – vess æ hadde vært fræmmed å sport «kor kjæm du i fra?» - ka **svare** du først **da**?

M1: Då – de heane har æ tadd vældi åfte – førr de e sånn «æ kjæm i fra Myre – de e attme Sortlainn i Væsteråln – attme Lofotn» å då – då hæng aille me – så æ har liksåm – et stegvis aillt ætte kor kjeint di e

I: Men du bynn som regel med Myre?

M1: Ja bynn dær – å så tar æ de vidre aillt ætte kor spørranes di ser ut

Han sier også at han føler Myre og Øksnes er [infamøs], og han tror det kommer av blant annet dialekten:

2) I: Føl du åfte at di veit kor de e hænne?

M1: Vess di kjæm i fra Norlainn, Troms – så veit di såm regel ka – korr de e – så har di hørt om de – så på en måte føl æ at vi e litt infamøs

I: Koffør trur du vi e de?

M1: Mykkje a dialækta egentli – de e mange så har deinn – tar deinn «plokke bubbelura i fjæra» - de e mange så kjæm me deinn – så æ trur mange har de – så – åsså har vi jo et litt dårli rykte førr nån

Når M1 snakker om dårlig rykte, og jeg ber han fordype, nevner han fyll og bilkjøring – både hver for seg og sammen. M1 sikter kanskje til den lokale kulturen for råning som er på Myre. M2 derimot, sier han som regel introduserer seg selv, og nevner lite om hvor han kommer fra med mindre samtalepartnerne spør:

3) M2: Som regel så introduser æ bære me navn, å vess de bi spørsmål om kor æ e fra så sir æ de – å de bi jo såm regel de når di hør at æ har litt ainna dialækt – men de e ikkje nåkka æ naturli sir «Hei æ heite [navn] å æ e fra Øksnes» - de e de ikkje

M3 kan finne på å si at han kommer fra Tromsø i visse situasjoner, men legger aldri skjul på at han egentlig kommer fra Myre:

4) M3: Ehh ja – ka æ ska sei – de kjæm litt an på – vess de e liss- sånn at æ e – førr æksæmpel i førrbinnelse med jåbb eller et eiller ainna sånn e – sku være i Oslo da, førr æksempel åsså spørr di «kor du kårmer fra?» - da sir æ at æ kårmer fra Tromsø – eeh men vess de e sånn at de e – at mainn e liksom – ka æ ska sei – hoss naboia eiller sånne ting så e – da sir æ at æ fra – æ e fra Myre men æ bor i Tromsø – så de har litt sånn me – ka æ ska sei – setting å gjøre – men som æ sa – æ prøva all dri å lægg skjul på at æ kårmer i fra Myre – førr de e æ ståillt åver å gjør

4.3.3 Spørsmål 7

«Hvordan var det å være student i Tromsø med tanke på at du kommer fra Myre/Øksnes?»

Grunnen til at jeg ville få svar på dette hos informantene, er fordi det er interessant å høre om de har noe mening om det å være fra et mindre bygdemiljø, og å være bosatt i en by. Jeg opplevde derimot at de var forsiktige med å bruke begrepsparet «bygd og by» i sosioøkonomisk forstand, men et par av de mannlige informantene slik vi så ovenfor (jf. 4.3.2) var inne på det. Svarene handlet raskt om språklige scenarier, beskrivelser av hvordan de selv snakker, og hva folk forbinder med Myre. Med K1 kom vi inn på spørsmålet siden vi allerede snakket om studenttilværelsen, og jeg lot K1 styre samtalen litt. Men for å få henne til å kommentere dialekt på bakgrunn av å være fra Myre, og nyinnflyttet til Tromsø, spurte jeg om følgende:

1) I: [...] – bei de påpeikt – dialækta di – at deinn va sånn å sånn?

K1: Næi – eeh – næi førr de va så mange førskjellie så prata så masse førskjelli – æ trur einaste så kommenterte de va en kar så æ studerte me så va i fra Læknes [tettsted i Lofoten] førr han kjeinte tell dialækta – men de va meir på en positiv måte

K1 sier altså at siden mange andre også kom fra andre steder, og hadde andre dialekter, så skilte hun ikke seg noe særlig ut. Det eneste hun tenker tilbake på er hvordan en mannlig student fra Lofoten kjente igjen dialekten hennes. Når det gjelder K2, så påpekte hun hvordan de fleste – av en eller annen merkelig grunn – vet hvor Myre er:

2) I: [Uklart] tebake igjen på det å vær student i Tromsø då – eeh når du va det da – korsn va det å vær en student så kommer i fra ei bygd i fãrhãill te å komme fra [by] – i tellægg ei bygd i fra et ainna fylke?

K2: [sukkende] Æ veit ikkje

I: Følte du på at nåkka blei påpeikt – at du va i fra Myre – eller?

K2: Næi, næi – einaste – e fãlk førrbinne vess æ sei – eller æ tænkte aildri på det på deinn måtn at det e nåkka sãm – sãm fãlk sku påpeik – men di fleste – a en eller ainna mærskeli gruinn så veit di fleste kor Myre e – eiller di har hørt om Myre å bynn sånn ærra og bubbelura [etterligner Myre-dialekt med fokus

på r-lyden] – ehh å syns det va litt sånn arti – ehh å har hørt om at det e mange rare navn å – ja, masse sånne

K3 forteller om hvordan det var spesielt å komme til Tromsø siden hun flyttet hit uten noen bekjente i byen, og hun snakker om forholdet mellom bygd og by når det kommer til yrket hun hadde valgt å gå inn i:

- 3) I: Når du va studænt åsså i Tromsø – eiller når du va ong å ny i – som lærling åsså – korsn va de å vær i Tromsø me tanke på at du kommer nættopp i fra ...?

K3: Næh – førr mæ va de litt spesiellt førr æ reste opp hit aleina – ja, æ hadde ei så æ hadde gådd på Mælbo ilag, ho va jo fra Andenes – så æ hadde jo ikkje nån hêr oppe – eeh – men æ va vældi sånn – æ skjønne at vess æ sku kom mæ nån vei så mått æ – allså i kåkkeyrke va ikkje Sortlainn eiller – plassn førr mæ – Hurtiruta va å vældi uaktuell å jåbb på

M1 mener det ikke har hatt noe særlig å si at han kommer fra ei bygd, og han sier litt av det samme som K1 om hvordan det var et stort mangfold av folk med forskjellige bakgrunner:

- 4) I: Litt tebake me de å vær studænt i Tromsø – korsn va de å vær studænt hêr me tanke på at du kåmmer fra Myre?

M1: Æ vil ikkje sei at de hadde så mykkje å sei -

I: De har ikkje bidd gjort te en ting at du e utnfra – utnførr byen?

M1: Næi asså næssn aille e fra utførr byen – de så mange så kjæm i fra hêr å dær – ikkje bære nordfra – de e mange så kjæm et gådt stökke i fra

M2 sier det ofte ble stilt spørsmål rundt hvor han var fra, og hvordan han ble «ertet» for sine lydlige særegenheter. Han fremhever at ertingen kun skjedde i en positiv sjargong.

- 5) I: [...] – når du va studænt – korsn va de då me tanke på at du kom i fra Myre?

M2: Ja – næi då fikk mainn åfte spørsmål om korr mainn va i fra – å såm regel tippa di Lofotn å Væsteråln

I: Bei de påpeikt nå særli om måtn du prata på?

M2: Ja de gikk i ærra å ælla – bei gjort litt narr a – eiller «ertet»

M3 tolket spørsmålet på en måte som gjorde at han reflekterte over hvordan han *trodde* han snakket i tiden han flyttet til Tromsø. I tillegg nevner M3 hvor de han omgikk kom fra, og at han på bakgrunn av interaksjon med dem sakte, men sikkert, har opplevd språkendringer:

6) I: Ja – vess vi tar de litt te bake te når du va studænt i Tromsø – korsn va de å vær studænt me tanke på at du kom i fra Myre? – me tanke på språk?

M3: Eeh – æg kan ikkje husske at æg – då trur æ at æ prata egentli sna.. – mykkje meir likt Myre – eeh dialækt, einn æ gjør nu da – men så har de vell gradvis førrandra sæ førr de va jo – da va de jo æg å to tell sãm på en måte va i fra de område sãm æ hadde en del kontakt me – eillers så va jo di – mange hær i fra byen, nån i fra Narvik, å områdan ruindt

4.3.4 Spørsmål 8

«Følte du at du måtte legge om på dialekten din i visse situasjoner?»

Å «*legge om*» er det som oftest sies på folkemunne om språk når det modifiseres. Jeg tok med dette spørsmålet fordi det er interessant å høre hva informantene *selv* mener om tilpasningen de eventuelt opplever eller gjør. K1 sier hun følte ikke hun måtte gjøre det som student, men i jobbhverdagen kan det hende at hun aktivt må ordlegge seg annerledes:

1) I: Følte du at du måtte lægg om dialækta i vesse situasjon når du va både studænt eiller nu i dag?

K1: Ikkje som studænt – i blaint på jåbb så føl æ at æ må gjøre de – men de e meir førr å snakk tydeli førr di som høre dårli

K2 og K3 er derimot mer sikre på at de ikke følt på det, og K2 sier derimot at hun går ikke bort fra at språket hennes har forandret seg:

2) I: [...] Eeh – har du følt på eller føl du nån gång på at du må lægg litt om på dialekta di?

K2: Næi!

[...]

I: Koffør ikkje?

K2: Næi, koffør sku æ? Æ, men – æ lægg ikkje bort at æ har forandra dialekta di 12 áran æ har bodd hêr – så hør æ jo sjøll at man ændra – før så veit æ æ sa «meddag» heime, ássá nu sei æ «middag» - av á te så kainn æ [uklart] når æ tænka og e bevisst så sei æ bære sánn «ka vi ska ha te meddag?» fórr á lægg om, men æ har jo skifta nán ord

K3 sier at hun var ganske bestemt på å ikke la seg påvirke av at kollegaene kunne påpeke språktrekk som skilte seg ut:

3) I: Men når du va hêr á va så ny og ong – følte du at du måtte lægg om på dialækta di?

K3: Næi, á de e jo de som e litt arti ná æ tænk tebacke te de nu når vi prata om de – de va om kor mábba æ blei på de kjøkkene a di tengan á de va aildri snakk om at æ bei – bynte á sei «pudding» fórr æksæmpel eller «kylling» [uten palatalisering] – de – næi sá utn at æ har vesst de sá har æ nok vorre ganske sánn stainnhaftig på deinn

M1 snakker også om hvordan han kun føler på en mulig endring i jobbhverdagen, og det handler mye om hvilket humør han er i. Han sier også at han kan ta seg selv i å «hanke» språket litt inn:

4) I: Følte du at du måtte lægg om på dialækta di i nán situasjona – både dá á nu?

M1: Næi – eeh – de e litt sánn – æ kjeinn litt ubevisst at æ kanskje hanka de litt inn te tider – aillt ætte kæm æ prata me -

I: Hainnla de bære áfte om kæm du prata eiller e de en type situasjon?

M1: Vess æ fórr æksæmpel e på jább á prata me kunda sá – kainn æ ta de litt meir høfli á prate litt tydliare – men de e litt aillt ætte kundan, á – fórr aindre gánga sá kainn æ vær litt meir jovial á dá kjeinn æ de kjæm litt meir fram

M2 svarte veldig kort på dette spørsmålet, og var bestemt på at han ikke har følt en trang eller et press hvor han har tilpasset språket sitt. M3 derimot forteller om hvordan modifisering eventuelt kan skje hos han:

- 5) M3: Ehh, næi – de gjør æ egentli ikkje – eeh – æ husska på en måte at de va av å tell at vess mainn førr æksæmpel va på – på type sånn fæstliheter å sånn – å skulle snakke me nån såm – att mainn førklarte nåkka så brukte mainn kanskje sånn typiske – typiske sånn myreuttrøkk – uten at æ hadde nå godt æksæmpel i farta da – såm kanskje så at dæm – at dæm kanskje kuinn flire litt a – eiller at du så at di rønka på næsn å ikkje skjønnte heilt ka du sa nu – at du da på en måte måtte førklare de – å da kanskje næste gång du sa de så la du kanskje om te de fordi at dæm sku skjønne ka du sei

4.3.5 Spørsmål 9

«Hva tenker du om å endre på dialekt og/eller dialektord, og uttrykk?»

Spørsmål 9 stilte jeg fordi jeg ville vite hva slags inntrykk informantene har om andre som endrer dialekt. Ser de på det som naturlig, eller er det negativt? K1 uttrykker at hun misliker hvis det er noen hun kjenner godt som endrer på språket sitt, men hun uttrykker en forståelse for at det kan handle om å ville passe inn:

- 1) K1: Ja – eeh – syns jo de e litt rart vess – vess de e nån æ kjeinn så veit (æ) korsn di prate – som – lægge heilt om – allså vess de e en dialækt som ikkje ligna en gång – førr æksæmpel vess mann fløtta te Trøndelag å får inn «shø» å litt sånt

I: At de e store førskjella?

K1: Då syns æ de blir litt rart og kanskje litt tellgjort – men de bi vell åsså en måte å passe inn – men æ trur åsså de har – æ trur de kaimn ha litt me aildern

Hun forteller videre om hvordan lillesøsteren flyttet til et sted i Midt-Norge, og at hun i begynnelsen forandret språket hennes seg svært mye. K2 tror det handler om hvordan man kanskje vil fremstå, og kanskje helst hvis man vil fremstår «finere» eller «flinkere»:

- 2) I: Ka tænke du om fãlk såm kanskje har en tendens tell å gjør det da? Endre på dialekt – ka trur du det kommer av?

K2: Næi, det ... det må man jo spørr di om – om koffør at – om di mein at – korsn di fræmstille sæ vess di prata vældi breitt – om det sku bi sett ned på på nå måte – det e jo ikkje det at man ikkje blir førstådd

– så då må det jo vær at man ska fræmstå finere i språke – om, at man assosiere det med at man fræmstår flinkare eller – æ veit ikkje

K3 forteller om hvordan hun tidligere har forholdt seg til at slekt som endrer på språket sitt. Hun forteller også om det kjente scenarioet hvor man kommer hjem, og familie og kjente påpeker at språket ditt har forandret seg:

3) I: Ja – ka tænka du generelt sett om fålk som har en tendæns te å endre på dialekt?

K3: Næi – vi har jo to onkla som fløtta ganske tili te Bærgen – å vi har jo gjort litt narr a di – førr at di har sånn Bærgænsler-slæng på deinn nordnårnske dialækta så de kainn jo å ha nåkka me saken å gjør [latter] at vi har sott å prata om kor teit de e – men de e klart æ får jo allikavæll hør når æ kjæm heim at di syns æ har lagt om dialækta så – mainn har sekkert de men allikavæl bi de jo bemærka hêr at mainn ikkje e hêri fra så heilt omlagt kainn æ jo ikkje vær

M1 mener språklig tilpasning er ganske naturlig, og at det ikke er noe galt i det. Han nevner også – i samsvar med K1 – svigersøsteren som opplevde en drastisk språkendring:

4) M1: De e ikkje nødvendigvis nåkka galt me de – vess du fløtta et sted sãm du bi væranes så e de ganske naturli at du lægg litt om på de – du bi jo påverka – men så kainn æ jo flir a nån fålk åsså – æ har jo svigersøstra mi sãm fløtta te [sted] å kor de bei plutseli mykkje «sjhø» blaint ainna - både skriftli å muntli – å då e de litt sånn «knis» [latter]

M2 mener også språklig endring eller tilpasning er naturlig, og det viste seg at han avslørte noe jeg ikke var klar over før intervjuet, og noe som egentlig stridde mot et av de opprinnelige kravene til informantene:

5) M2: Æ tænke de e ganske naturli – æ bodde jo i Øksnes fra æ va nuill te sæks – syv kanskje – så fløtta vi te Tråndheim i sæks år – å då la æ jo om ætter ett år eiller to å prata flytans trøndersk – åsså fløtta vi hjem te Øksnes igjæn ætte nån år å la om igjæn te Myredialækt

Et av de opprinnelige kravene mine var at informantene ikke skulle ha bodd andre steder utenom Øksnes og Tromsø i mer enn fem år på grunn av mulig langvarig språkendring. Selv om dette viste seg å bli avdekket, så valgte jeg å fullføre med M2 som informant. Det er veldig lite som tyder på noen trønderske trekk i språket hans i dag, og selv om tidsspennet på

seks år er nokså lenge i variasjonslingvistisk forstand, skjedde det i såpass ung alder at vi ser lite til noen interfererende språklige trekk.

M3 forklarer at han skulle ønske han hadde beholdt basisdialekten sin bedre, og han sier han ikke bevisst har foretatt seg noen tilpasning. Han unnlater å svare på hva han mener om *andre* som endrer på dialekt, men han mener at man skal holde seg til det opprinnelige talemålet:

- 6) M3: Æ syns jo at du ska på en måte være deinn du e – sku jo sånn sett gjerne ønske at æ hadde behåillt myredialækta førr de tænka æ – du ska ikkje - - æ har værtfall ikkje bevisst førrandra dialækta mi førr å tellpasse mæ di såm e ruindt mæ – einaste tilpasninga æ har gjort e vess æ sku på en måte førklare or' såm – såm dæm ikkje skjõnte eller no sånt – men æ tænke jo at mainn ska ha deinn dialækta mainn har

4.3.6 Spørsmål 12

«Hvordan tror du det blir oppfattet om du snakker Myre/Øksnes-dialekt i for eksempel en formell situasjon som jobbintervju, konferanse, møter etc.?»

Spørsmål 12 ble spurt for å se om informantene har noen mening om hvordan en utpreget myredialekt ville utartet seg i en formell situasjon. Spørsmålet jaktet etter svar som omtalte sosiale klasseforskjeller, og om informantene mener at det ville vært negativt eller positivt å ha en utpreget dialekt i en seriøs situasjon, og hvorvidt det ville blitt sett ned på eller ikke. K1 svarte på spørsmålet ved å si hva hun tenker om selve språket, og forståelsen av det i en formell situasjon:

- 1) K1: Æ tænke jo at de ikkje hadde gjort nåkka førr dekuinne kanskje ha vorre meir førrstæli men samtidi vess man hadde brukt mange lokale or' – at ikkje alle kainn førstå de så bi sakt – de trur æ kainn gå litt bægge veia

I intervjuet med K2 forekom ikke dette spørsmålet. K3 svarte med å forklare at hun har opplevd å høre seg selv i etterkant av en formell situasjon, og reagert litt på hvordan hun snakket:

- 2) K3: Eh ja – nu har æ jo vorre oppi de derre sjøll å ikkje tænkt over de før æ så mæ sjøl på tv eiller – eeh – æ syns jo æ prata med samme – æ kain tænke de ættepå «e de mulig? Sa du det?» Menne, ja næi, æ trur

ikkje æ førrandre nákka

I: Ja – før æksæpel når du hør nån på – på tv – som e i fra Myre eiller en plass i Øksnes som snakke – ka syns du då – ka e første reaksjon?

K3: Næi æ – de bi jo så at mainn glis litt før du hør de jo – eeh – kanskje spesielt Myre å de e jo nákka mainn har bemærkska sæ meir ætter mainn fløtta deri fra sællfølgeli at di e – de e breitt [latter] de e ikkje nákka ainna å sei

M1 snakker om metaspråklige problemer man kan oppleve i en situasjon, men hvorvidt det er vanlig å ta stilling til de problemene han nevner, kan diskuteres:

3) I: En førmell situasjon sãm når du håill et fåredrag – korsn trur du de bi oppfatta at du – som du sei sjøll – e litt bevisst på å håill dialækta?

M1: Det blir – de blir litt meir pærssonli – å de blir åsså meir naturli

I: Hainnla de om å vise kæm du e?

M1: Næi de hainnla meir om – om fræmføring

I: Fræmføring – samtidi sãm de e naturli?

M1: Ja de e mæst før at de e naturli – vess me engång vess du ska bynn å lægge om eiller prøva å prate finare så e de en ækstra ting du må jåbbe me mens du gjør de – då bi de me engång meir unaturli – å de e kanskje litt vanskliare – du må tænke meir – jo færre ting du har å styre me mens du står dær jo lættar e de å gjør en go' å naturlig framføring – litt uansett ka sætting de e – om de – om de e klasserom eiller om de e fåredrag, fårelæsning eiller ett eiller ainna

M2 sier at han tror at i Nord-Norge går det ubemerket hen, men han sier at i Oslo-områdene kan det være at man blir sett ned på. Han nevner også hvordan han selv legger merke til en nordlenning på TV:

4) I: Vess du ser før dæ en førmell situasjon – type jåbbinterju, konferanse – at du skal håill et foredrag eiller nå sãm – korsn trur du du bi oppfatta – å snakke myredialækt?

M2: Æ ser før mæ i disse områdan går de heilt fint – men – kainn jo vær at di ser litt ne på åss i Oslo - områdan – men de ser æ jo sjøll når æ ser på nyhetne å hør norlænninga så passa ikkje de

M3 sier han tror det kan høres litt rart ut hvis dialektord blir brukt, men han tror ikke det nødvendigvis blir tenkt noe nedverdiggende om vedkommende som snakker – hvis det er i et «voksent» miljø:

- 5) M3: Eeh – de kainn jo vær at mainn – de kainn jo vær at mainn liksom – at-at dæm syns de e kanskje litt rart? – å då tænke æ spesielt på sånn – litt sånn or’ å uttrykk såm mainn ikkje – ka æ ska sei – har i dæmmes dialækt eller – så kainn verke litt rart – men æ tænke at de e ikkje nå sånn at vess mainn e – ka æ ska sei – i et sånt type – sånn – voksent miljø da, så tænke æ – vill ikkje tru nå sånn at dæm ska tænke nå nedverdi’ ene nå i deinn retning – de tænke æ ikkje

4.3.7 Spørsmål 14

«Hvordan mener du det sosiale livet i Tromsø er? Er det moderne, kultivert, fremtidsorientert, eller sofistisert?»

Spørsmål 14 stilte jeg fordi jeg ville se hva informantene synes om Tromsø og det sosiale livet i byen. De fleste hang seg opp i ordet *kultivert*, og snakket automatisk om kultur og kulturtilbudene i byen, og hvorvidt de benytter seg av dem eller ikke. K1 sier hun liker tilbudene i byen, og at hun synes det er gode muligheter som tilfredsstillende alle og enhver:

- 1) K1: Ja – æ syns at de har – æ syns de e vældi bra – hêr sættes jo opp – æ syns åsså de har utvekla sæg – de va jo en go del både – når æ kom hit så brydde æ mæ om konsært, men så ætte kvært så har de åpna sæ meir te teater før æksæmpel – de at de e et større kinotilbud – [latter]

I: I fârhâill te heimplass?

K1: De at de vises film kvær dag te fleire tide [latter] – så æ syns de e gode muligheta å dær e nåkka før aille

K2 benytter seg veldig lite av de kulturelle tilbudene, og sier at det sånn sett ikke hadde spilt noen rolle om hun bodde i Tromsø eller Øksnes:

- 2) I: Ka tænka du om det sosiale live i Tromsø? Syns du det e moderne, kultivert – spennanes har du nævnt blant anna når du va ong?

K2: Ja, men det nu ikkje n  kka    benytta m   heilt av egentli – vi har jo teater h  r – men    ka’ ikkje husske sist    va på teater –    i deinn livssituasjon’ vi e i nu, den fasn vi e i nu med små onga    s  nt så e det – så får man ikkje benytta s   s   mykkje a det uansett – d   – d   kuinn    like g  dt bodd heime på Myre s   – så, men self  lgeli man har jo mulighetn – e d  r, det e liksom kino    teater    uteliv   

K3 sier at det skjer mye, og spesielt innenfor matkulturen. Som de to andre kvinnelige informantene forteller K3 også om hva hun selv benytter seg av:

3) K3: Eh ja    vill sei de e v  ldi kultivert –   h – ja tel dels modærne – nu e kanskje ikkje å den så ska bedømme ka moderne e – menne

I: N  i – de e jo kanskje n  kka mainn vurdere sj  ll ka betyr – ka mainn l  gg i de

K3: Ja –    syns jo de – at de skjer jo ting h  r heile veien – nu kanskje    –    har jo mine inter  ssa i byen    de e jo s  llf  lgeli har jo mykkje med mat    gjøre

[...]

K3: Ja ass   f  r va de jo uteliv men de e jo v  ldi begränsa nu – men på matfr  nten    d  r så skjer de jo ting heile tida –    d  r syns    jo vi h  ill   ss v  ldi g  dt med aindre storbya da – ja

M1 sier han er usikker på hvorvidt han vil kalle Tromsø for «kultivert», men poengterer at man har muligheter. Han sammenligner også Tromsø mot Sortland, og mener det er ikke så stor forskjell:

4) M1: [latter]    veit ikkje heilt om å ville kaillt de kultivert de veit å ikkje – alls   du har mulighet – ass   mulighet te å havne i meir kultiverte sammenhæng kanskje – meir teater    sånn – men om å vill kaill Tromsø som en heilhet de, de veit   g ikkje – kaimn jo kanskje sammenlign de me Sortlainn –    de e jo –    de e jo relativt mykkje kultur på et såpass lite sted – så de e jo – de e jo ikkje – deinn store f  rrskjelln sj  ll om du kanskje har meir kvantum h  r i å me at de e større by

I: Så du ser ikkje de store f  rrskjellan meillom på de plane?

M1: N  i ass   – ass   vess du ska lage en skala me kultivering så vil    ikkje sei at Tromsø e «the shit»

M2 sier han trives godt i byen, og at Tromsø tilfredsstillter han på et vis Øksnes ikke kan:

5) I: Ja – så du mein de sosiale live i Tromsø generelt sett e – e gansk [bra] ...?

M2: Ja

[...]

I: [...] så Tromsø som bymiljø e tilfredsstillanes førr dæ?

M2: ja

I: mens Myre?

M2: Næ, førr lite tellbud dæ

M3 er inne på det samme som M2, og sammenligner Tromsø og Myre. Han sier også noe av det samme som K2 om hvordan livssituasjonen man er i ikke har noe å si for hvor man bor i landet:

6) M3: Æ tænke at – kværdagen så hadde de kanskje næssn ikkje hadd no å si kor mainn bor hæn i lainne – å da tænke æ på at kværdagen e jo jåbb, du kjæm heim, det e middag åsså e de nu litt sånn fritisaktiviteta førr ongan åsså e de nu liksom følle opp litt sånn skolearbei åsså få – ska nu di lægg sæ – åsså e det litt på en måte litt sånn ti te eventuelt træning sjøl eller åfte tevetitting å sånn – sånn kværdagsli så – så hadde de sånn sett ikkje spællt nån rolle om æ bor på Myre eller Tromsø eller en eller ainna ainna plass – men så e de litt sånn når mainn da plutseli vil gjør nå sånn kulturelt – om de å gå på en konsært eller kino eiller ka de e – så har man en del fleire valg enn de mainn har vess mainn hadde bodd førr æksæmpel på Myre – å de trur æ e nåkka sãm på en måte håille åss litt hær – mainn har di fleire valgmulihetan når mainn ønske å benytte sæ av de – ikkje først å fræmst førr at mainn bruke de så mykkje – men når mainn først kuinne tænke sæ så har mainn di valgmulihetan

4.3.8 Spørsmål 15

«Tenk over om det er noen dialekter du synes er «penere» enn andre, eller «stygger» enn andre. Nevn et par hvis du kan».

Dette spørsmålet nevnte jeg tidligere som problematisk. I intervjusituasjonen følte jeg at informantene raskt misforsto ordlyden i spørsmålet, og jeg fikk helt andre svar enn jeg forventet. Veldig få klarte å navngi noen varieteter, og noen hang seg mer opp i adjektivene «pen» og «stygg». Til tross for dette kom det frem flere ulike synspunkter på dialekt. K1 hadde vanskeligheter for å komme på en dialekt, og kunne heller ikke nevne noen stedfestet dialekt. Hun mente at det var sør for Trondheim, og det kan jo være så mangt. K1 sier hun er svært likegyldig til hva som er «pent» og «stygt», og at et ofte er hvis en varietet er vanskelig å forstå at hun ikke liker den:

1) I: Ja, kan du nævne – førr æksæmpel ei dialækt du syns e ja «penar», «finar» - ska mainn bruke sånne or'?

K1: [latter] – ehm æ kjæm vel egentli ikkje på nån æ syns e penar – dær e en del – dær e nån dialekta dær ordan bi så særpræga å uførståeli -

I: At di ikkje bi stygg eiller – men...?

K1: Men ka di heite de veit æ ikkje

I: Kainn du peike på en landsdel?

K1: Sør [latter]. Sør førr Tråndheim!

I: Men e de førr at du har en åverordna følelse av at alle dialækte e like fin – eiller e du?

K1: Ja

I: Eiller e du likegyldi te de?

K1: Ja – ganske likegyldi

K2 reagerte for eksempel på bruken av ordene «penere» og «styggere», og ville helst ikke bruke de ordene om noen dialekter:

2) K2: Det vi forbinde med pen – å ikkje stygg – man kan ikkje bruk styggare det bi jo meir «breiere» som man ser på – så forbinn man jo ofte det – allså det å være penere i språket e jo mer sånn Oslo – å men,

men i Oslodialekta så e det jo på en måte vestkant, fra Bærum dissan man førbinn «prater veldig pent» [imiterer] eeh – mens det e litt sånn breiar slæng i Oslo – shh shøtt ikkje saint – eeh – med det e vel det æ førrbinn med å være pen i språket – og då vil man åsså sei at di e, di fra Finnmark, som – kanskje spesielt di samiske som har egentli samisk som morsmål – eller – alle oppi Finnmark har jo ei sånn bokmålsdialekt – di lærte jo bokmål å «prater» - å sånn då, og di bi jo åsså då litt sånn pen

I: Einn bymålet i Tromsø?

K2: Ja, dær kan man jo se litt forskjell – at nån e bidd litt – det æ førbinn med penare – at di sei «ikke» å ...

K3 synes i utgangspunktet dette var et vanskelig spørsmål, men hun peker mot østnorsk og Gudbrandsdalen som et område hvor det er et fint talemål. Hun begrunner det med at hun har familie i området der, og derfor har litt mer kjennskap til dialekten:

3) I: Tænk over – e de nån dialækte i vårt landstrakte lainn som du syns e «finar» eiller «styggar» einn aindre?

K3: Åh de va et vanskeli spørsmål – æ kainn ikkje sei at deinn e stygg, men sånn herre – deinn herre Stryn – å de trur æ går meire på at mainn slit litt me å førrstå de [latter] åsså e æ vældi gla i deinn dialækta fra Gudbrainnsdaln – åsså sånn som han Arne Brimi å de herre – men de har sekkert litt me at mainn har slækt dær – ja - så deinn syns æ – sånn fin klang på deinn – ja

I: Rætt å slætt lyden ut av deinn – men eillers generelt sett ikkje nåkka ainna du syns e ækstremt utpræga?

K3: Næi – æ må jo sei asså deinn dialækta vi har å Sænja – deinn utmærska sæ jo -

M1 snakker om hvordan det har foregått kåringer av dialekter – mest sannsynlig i popkulturelle medier – men nevner ingen varieteter spesielt. Han sier det er «langt nede», som i langt nede på kartet, og i stedet for å kalle dialektene finere, vil han heller snakke om hvorvidt dialekter er forskjellige. Han sier også at han i utgangspunktet er nokså likegyldig, men at dialekt er spennende:

4) M1: De e jo – de e jo en dialækt såm e fleire gånga kåra te Nårges styggaste – å deinn vil æ i de minste sei e vældi uførståeli – ikkje at æ husska kass de va men – deinn e – deinn e langt nede i værtfåill – men æ klara ikkje dræg fram nåkka såm e fint – æ vill heiller kaille de førskjelli

I: Vil du sei at du har en har en sånn slags følelse av at de likestillt – eiller e du likegyldi?

M1: Stortsett likestillt – kanskje nån sãm e på eine – aindre eindn a skalaen men de e ikkje sãm

I: Går de meir på forståelse da?

M1: Ja mykkje førståelse i værtfaill – vess de e ting sãm e vældi uførståeli så e de vanskelì å sei di e fin i værtfaill

I: Ja før du sa jo innledningsvis at du syns dialækt e fint – på en generell basis

M1: Æ syns de e spennanes!

M2 er den som er tydeligst i sitt svar på dette spørsmålet. Han mener øksnesmålet er stygt, og han syns tromsømål er penere. Han har derimot ingen favorittdialekt, men han synes talemålet i Bergen er fint:

5) I: - Vess æ sei at – om du kainn tænke dæ fram te om de e nån dialækte du syns e «finar» eiller «penar» einn aindre, eiller «styggar» - ?

M2: Ja – æ vill sei øksnesdialækta e stygg – ja de vill æ – eeh – Tromsødialækta e «penere», men om æ har ei favorittdialækt – æ må tænke litt på deinn

I: Vess du ikkje veit nøyakti plass – innafør en lainnsdel? – eiller stilla du dæ ganske likegyldi, nøytral?

M2: Æ trur ikkje æ har nå favorittdialækt – kanskje bærgænsen – kanskje

M3 har også sansen for bergensk, og viser mindre entusiasme for dialektene på Sunnmøre og i Møre- og Romsdal. Han sier at det har med det lydlige uttrykket å gjøre, men også at den morfologiske og fonologiske avstanden blir så stor i forhold til hans eget språk:

6) M3: Eeh – æ har jo litt sãm – ka æ ska sei – sansen før – eeh – bærgens-dialækten – deinn syns æ på en måte – eeh – deinn har æ sans før – å lika egentli – å æ kainn ikkje sei sãm spesielt at æ e spesielt gla i dialækten fra Møre- å Romssdal – Suinnmøre kanskje – de ikkje deinn æ syns e finast da utn at æ har nån sãm spesielt imot deinn – eeh – ja

I: Går de litt på korsk de høres ut da?

M3: Ja de e litt sånn på – åfte kanskje litt sånn på uttaln a ordan å – å litt sånn – at en del kainn bi litt sånn – ka æ ska sei – så langt bort i fra måtn mainn sjøl snakke på såm gjør de trur æ

5 Diskusjon og konklusjon

I denne delen diskuterer jeg informantenes språk, og mulige forklaringer til hvordan språket deres kommer frem i denne undersøkelsen. I og med at omfanget av data er stort, diskuterer jeg kun de mest fremtredende funnene jeg har gjort. Derfor vil det variere i hvilke trekk som blir diskutert for hver informant. Jeg trekker også inn teoriene nevnt ovenfor (jf. pkt. 2), og til slutt forsøker jeg å svare på de to forskningsspørsmålene jeg stilte i begynnelsen.

5.1 Drøfting av informantenes språk og holdninger

Under er det (på bakgrunn av funnene presentert i pkt. 4.2) satt sammen en oversikt som viser variasjon hos informantene på de ulike variablene:

Variabel/ informant	K1	K2	K3	M1	M2	M3
INF	e-inf: 82,4 % apo: 17,6 %	e-inf: 66,6 % apo: 33,4 %	e-inf: 51,3 % apo: 48,7 %	e-inf: 58,4 % apo: 41,6 %	e-inf: 58,4 % apo: 41,6 %	e-inf: 80,8 % apo: 19,2 %
FEM	x	x	-a	x	x	-a
PRES. svake e- og a-verb	<u>e-verb:</u> 50 % -e 8,4 % -a 41,6 % apo <u>a-verb:</u> 72,3 % -e 27,7 % -a 0 % apo	<u>e-verb:</u> 35,0 % -e 30,0 % -a 35,0 % apo <u>a-verb:</u> 11,2 % -e 88,8 % -a 0 % apo	<u>e-verb:</u> 21,1 % -e 10,5 % -a 68,4 % apo <u>a-verb:</u> 33,4 % -e 66,6 % -a 0 % apo	<u>e-verb:</u> 58,4 % -e 8,4 % -a 33,4 % apo <u>a-verb:</u> 21,1 % -e 78,9 % -a 0 % apo	<u>e-verb:</u> 33,4 % -e 20,0 % -a 46,6 % apo <u>a-verb:</u> 0 % -e 100 % -a 0 % apo	<u>e-verb:</u> 65,3 % -e 19,2 % -a 15,3 % apo <u>a-verb:</u> 33,4 % -e 66,6 % -a 0 % apo
PAL	+ n: 97,7 % ÷ n: 2,3 % + l: 77,7 % ÷ l: 22,3 %	+ n: 58,2 % ÷ n: 41,8 % + l: 38,3 % ÷ l: 44,6 % * 17,1 %	+ n: 100 % ÷ n: 0 % + l: 100 % ÷ l: 0 %	+ n: 100 % ÷ n: 0 % + l: 100 % ÷ l: 0 %	+ n: 100 % ÷ n: 0 % + l: 100 % ÷ l: 0 %	+ n: 95,5 % ÷ n: 4,5 % + l: 71,2 % ÷ l: 28,3 %
NEKT/ADV	<i>ikkje mykkje</i>	<i>ikkje mykkje</i>	<i>ikkje mykkje</i>	<i>ikkje mykkje</i>	<i>ikkje mye *ikke</i>	<i>ikkje mykkje</i>

SENK/DIFT	+ senk + dift	+ senk: variasjon + dift	+ senk + dift	+ senk + dift	+ senk + dift: variasjon	+ senk + dift
TIDSADV	[n#:]	[n#:]	[n#:]	[n#:]	[n#:]	[n#:]

Tabell 2 – Oversikt over informantene og variablene etter analyse

For FEM har jeg markert [x] der det ikke var noe å registrere. For variablene PAL og SENK/DIFT bruker jeg [+] for å markere at det er palatalisering, senkning eller diftong, og jeg har brukt [-] for å indikere avvik. I tillegg er det markert med [*] hvor det er avvik som f. eks **ikke* hos M2 når han selv påstår at han bruker denne varianten, noe som ikke stemte overens med hva jeg registrerte. Jeg har også markert et av prosenttallene for PAL hos K2 med [*], fordi den ikke lot seg kategorisere som palatal eller ikke. Der det står [variasjon], antydes det at informanten varierer mellom to varianter, men merk at for K2 sin del er det snakk om svært lite variasjon: [fekk - fikk]. M2 varierer derimot mellom diftong og monoftongering.

5.1.1 K1

Intervjusituasjonen med K1 var litt utfordrende. Til tross for at intervjuguiden ble utformet med minst mulig ja/nei-spørsmål, ble den første delen av intervjuet veldig stivt. Informanten kan ha kjent på litt nervøsitet eller usikkerhet, og det resulterte i noen ganske korte svar. Språket hennes er derimot svært interessant. Hun viser mange trekk som kan tyde på en påvirkning fra tromsømålet. Hun har mest e-infinitiv, og vi ser i tabell 2 at hun har lavest apokoperingsprosent for INF av alle informantene. Hun apokoperer derimot svake e-verb mye, men hun har også 50,0 % e-ending for svake e-verb. K1 har også den høyeste prosenten for e-ending av svake a-verb, noe som tyder på at e-mål slik vi finner det i Tromsø, er langt på vei inn i språket hennes. Det som bekrefter dette enda mer, er hvordan 72,3 % av de svake a-verbene har e-ending.

Jeg tror yrkesbakgrunnen til K1 har noe å si for den språklige atferden hennes. Som sykepleier i en hverdag hvor pasienter kommer og går på løpende bånd, utsettes K1 for mange ulike sosiale situasjoner, og mange ulike språkvarieteter. Mye av den variasjonen registrert her, kan være situasjonsbetinget som følge av formaliteten ved intervjuet, men det kan også

være såkalt språklig konvergens i form av long-term-accommodation (jf. 2.1.2). Long-term-accommodation fordi K1 mener selv hun fremdeles innehar mye av øksnesmålet, og som hun rapporterer i intervjuet, så skal det lite til før hun finner tilbake til basisdialekten. Dette er en vanlig selvrapportert faktor de aller fleste kan kjenne seg igjen i. Ofte er det snakk hvordan for eksempel K1 forandrer språket sitt ut fra hvor hun er – i hjemkommunen eller i Tromsø. Denne formen for variasjon mellom to geografiske steder er kjent som geolektisk variasjon (Akselberg 2014:128). K1 forteller i intervjuet at de skal flytte hjem i løpet av dette året etter 7-8 år i Tromsø, men de skal flytte til Sortland og ikke Øksnes. Hvorvidt variasjonen hun viser her, vil avta når hun vender hjem til Vesterålen, er et annet mulig studieobjekt som ville vært svært interessant å undersøke i fremtiden. Målet i Sortlandsområdet har fått sterke innslag av e-mål, og man kan anta det handler om påvirkning fra andre bymiljø slik Nesse & Sollid snakker om bølgemodellen, og at blant annet Narvik fungerer som et mulig normsenter for endringer i vesterålsmålet (2010:146). Narvik varierer nemlig mellom e-/a-mål og e-mål ifølge tabellen til Nesse & Sollid.

Det vil kunne ansees som sannsynlig at de språklige strategiene K1 foretar seg, handler mye om hvordan yrkeshverdagen hennes arter seg. Hun må forholde seg til mange, samtidig som hun viser støtte, forståelse, medlidenhet og medisinsk profesjonalitet. Det krever ulike språklige register (jf. 2.1.1) som kan tilpasses de ulike sosiale konteksternes karakter. Når hun derimot ikke jobber, er hun mamma og ektefelle, og mye av tiden går til den nære familien. Hun har lite eller ingen nær familie i Tromsø, og heller ikke i Øksnes. I det nærmeste sosiale nettverket hennes er det få eller ingen øksnesværing, bortsett fra ektefellen M1. Det er kollegaer og andre småbarnsforeldre i Tromsø som er i hennes nærmeste sosiale omkrets. K1 fortalte at i de første studieårene var hun mye sammen med andre fra Øksnes eller Vesterålen, men nå – 7-8 år etterpå – befinner hun seg i en livssituasjon som krever mye av henne som mamma, og slik har det sosiale livet blitt nedprioritert. K1 sier også at mesteparten av vennene hennes er kollegaer. Sosialiseringsagentene i det nære nettverket til K1 har altså flere roller, og man kan tro at nettverket av sykepleiere har utviklet en språklig tone som K1 opprettholder for å vise lojalitet og identitet til denne yrkesgruppen. Jeg tror derimot ikke nettverket er sterkt nok til å fungere som en normsettende instans, og den registrerte variasjonen ovenfor tyder på en konvergerende språkoppførsel som lett kan skiftes ut, eller påvirkes av den sosiale konteksten K1 befinner seg i.

5.1.2 K2

K2 er den som varierer mest når det kommer til palatalisering. Til tider var det vanskelig å konstatere om det var en palatal uttale av gammelnorsk lang *l* eller *n*, og i 17 % av tilfellene med gmn. *l* lot jeg være å kategorisere tilfellene som verken palatal eller dental. Årsaken til den varierende mengden palatalisering kan sees i lys av avpalataliseringen i Tromsø (jf. 1.3.2.1), og jeg tror liten kontakt med Øksnes kan ha litt å si. K2 har også den laveste prosenten for palatal *n* på kun 58,2 %, i forhold til at de andre ligger som på 95-100 %.

Det er tydelig at palataliseringen avtar i språket hennes. Hun legger ikke skjul på at hun har endret språket sitt, men hvorfor har hun en betydeligere lavere prosent enn de andre? Det kan være flere årsaker, men jeg tror intervjusituasjonen kan ha påvirket henne. Møtet vårt tok plass ved arbeidsplassen hennes, og jeg tror formaliteten av intervjuet påvirket henne til å palatalisere mindre. Om det var en strategi for å fremstå mer «presis», «korrekt» eller «språklig relevant» på grunn av det indirekte fokuset på hennes kan ha utløst det.

Hva om intervjueren palataliserte *mer* eller *mindre* enn K2, og det påvirket henne? Jeg har ikke analysert intervjueren sitt språk grundig – altså mitt eget språk – i intervjusituasjonene, men jeg utelukker ikke at atmosfæren rundt å utføre det aller første intervjuet kan ha båret frem nervøsitet, som der igjen påvirket meg til å modifisere palataliseringen.

Situasjonsbetinget språkmodifisering kan ha forekommet hos intervjueren, og det *kan* ha påvirket K2 slik at prosentandelen for palatalisering er bemerkelsesverdig lavere enn hos de andre. Riktignok, så tenker jeg at det er høyst sannsynlig at det rett og slett kun foregår avpalatalisering i språket til K2.

K2 er generelt sett positiv til språk, og i svaret på spørsmål 9 om å endre på dialekt, viser hun en forståelse for hvordan enkeltindivider kan endre på dialekt for å ville fremstå «finere» i språket. I tillegg snakker hun om «bokmålsdialekt» når det kommer til spørsmål 15 (om pen/stygg dialekt), og knytter begrepet til både Oslo og Finnmark. K2 knytter det også mer bestemt opp mot den samiske befolkningen i Finnmark. Slik vi var inne på i pkt. 2.3.2 om holdninger, så er dette kanskje en av stereotypiene om hva «penere» språk er. Hun nevner også at hun forbinder oslomål med «penere» språk, og hun peker på skillet mellom øst og vest – hvor vestkantsmålet representerer det «pene» språket. I tillegg til å bli sett på som «pent» av

mange, er varieteten fra Oslo ofte karakterisert som prestisjefull. K2 jobber i et miljø med flere østnorske kollegaer, men hvorvidt det er talere av et vestkantsmål, er uklart. I tillegg har yrkesgruppen K2 befinner seg i (leger), tradisjonelt blitt sett på som et svært prestisjefyllt yrkesområde, og den sosiale grupperingen hun er i, kan ha bidratt til holdningene hun viser. Denne stereotypiske holdningen til sentraløstnorsk er nok en holdning K2 har hatt lenge, og det er en veldig *vanlig* holdning i den nordnorske landsdelen, og for så vidt i resten av landet.

K2 utpeker aldri noen «penere» eller «styggere» varietet annen enn at hun forbinder østnorsk med «penere» språk. Når jeg spør henne om Tromsø bymål, sier K2 at man kan merke at noen er penere i språket hvis de sier «ikke» for eksempel. Det virker som om at talemålet i Oslo vestkant, det bokmålsnære talemålet i deler av Finnmark, og variabelen *ikke* er prestisjevarieteter og -variant i K2s øyne. Mye av dette kommer kanskje av den tradisjonelle eksponeringen av østnorsk i media, og at K2 rett og slett er vant med å identifisere østnorsk som en varietet med høy status. Det handler derimot ikke om at hun synes østnorsk er estetisk og fint, men mer om den over-regionale oppfatningen om hvordan østnorsk er den varietet som setter en viss standard, og at det er den «korrekte» språkformen av norsk.

5.1.3 K3

K3 er definitivt den informanten som jevnt over «holder» best på dialekten sin. Dette gjør hun til tross for å ha bodd i Tromsø i 17-18 år. Ser vi på tabell 2, så er det svært lite som tyder på noen språkendring. Av alle informantene har hun høyest apokoperingsfrekvens for infinitiv på 48,7 %, og hun apokoperer også 68,4 % av de svake e-verbene. Hun palataliserer fullstendig, og hun har flere tilfeller av senkning og diftong enn noen av de andre. Hvorfor har ikke nesten to tiår i Tromsø påvirket språket til K3 mer? En mulig faktor som kan ha bidratt til at K3 har bevart språket sitt, kan være motivasjon. K3 kommer ikke fra Myre, men fiskeværet Stø helt nord i kommunen. Hun kjenner ikke på de negative sosiale og kulturelle konnotasjonene som blant annet M1 og M2 ytrer om miljøet på Myre. K3 roser miljøet i hjemkommunen, og hun viser en sterk entusiasme for blant annet matkulturen og det sosiale samfunnet i Øksnes. Hun snakker også om hvordan hun bevisst har motstått de åpenbare tilbakemeldingene hun kunne få på språket sitt de første årene hun bodde i Tromsø, slik vi så i pkt. 4.3.4 i svar på spørsmål 8, og hvordan hun ble «mobba» for enkelte ord og uttrykk.

Det kan altså være at det sosiale nettverket hun har vært en del av siden hun flyttet til Tromsø har hatt en effekt. K3 forteller om hvordan de første hun ble kjent med i Tromsø, enda er en del av hennes nære krets. Som en del av et nytt miljø måtte hun finne sin plass ved å identifisere seg selv i gruppen, og gjennom blant annet den språklige atferden hennes viste hun sin sosiale posisjon. Det nye nettverket hennes endret seg etter hvert som en kollega ble til kjæreste, og senere ektemann. De andre kollegaene ble nære venner, og etter hvert oppstod et tettere nettverk hvor alle hadde multiplekse roller som både kollega og venn, eller kollega og kjæreste (jr. 2.1.3). K3 divergerte språkbruken sin slik vi ser hun forteller om det (pkt. 4.3.4), for å markere seg selv i gruppen.

5.1.4 M1

I språket til M1 er det noe variasjon på variablene INF/FEM og PRES. Prosentmessig ligger han i det lavere sjiktet for e-infinitiv med 58,4 %, mens 41,6 % apokoperes. Han har en viss balanse mellom endingsvokaler og apokopering, og det er som forventet hos en som kommer fra Øksnes. Når det gjelder PRES av svake e-verb, ligger han derimot nokså høyt på prosentskalaen. 58,4 % får e-ending, mens 33,4 % apokoperes. Men dette er også den nest laveste apokoperingsfrekvensen for svake e-verb sammenlignet med de andre. E-ending har også et visst utslag i svake a-verb hvor 21,1 % har e-ending. Totalt sett er det ikke svært bemerkelsesverdig variasjon, men det er tydelig at endingsvokalen -e forekommer oftere enn hva som er tradisjonelt hos en øksnesværing. Når det gjelder resten av variablene, viser han ingen variasjon.

Holdningsmessig antyder M1 at han synes språk er spennende. I svaret på spørsmål 9 om hva han tenker om endring av dialekt, snakker han om hvor naturlig det er å bli påvirket. M1 nevner også på et tidspunkt hvordan søsteren til K1 opplevde en drastisk språkendring i sammenheng med flytting. Den drastiske endringen oppfattes som komisk av M1, og han sier at han raskt kan gjøre narr av henne. I svar på spørsmål 15 om hvilke dialekter han eventuelt kan karakterisere som «pene» eller «stygge», vil M1 heller kategorisere dem etter hvor forskjellige de er. Selv om han ikke nevner noen bestemte dialekter, så tar han avstand fra å bruke de to adjektivene «pen» og «stygg» i likhet med K2. Det er muligens ordlyden i

adjektivene som er ganske skarp, og den positive holdningen til dialekter som M1 har, gjør det litt unaturlig å kategorisere dialekter etter estetikk.

Når det kommer til M1 og synet hans på hjemkommunen, så er det ikke et glansbilde han maler. I svaret på spørsmål 5 om han er stolt av å komme fra Øksnes, nøler han. Han snakker om hvordan det tross alt er den plassen han kommer fra, og at det er en del av han, men i anledning et nylig besøk til hjemkommunen konkluderte han med at det ikke er plassen for han. Han begrunner det til dels med at han ikke ser for seg at han bor på samme plass som «di hæane fälkan». M1s holdning samsvarer med den stereotypien vi var inne på i pkt. 1.3.1. Den negative oppfatningen av myreværing er altså ikke kun å finne hos utenforstående, men også hos individer som selv kommer derfra. Jeg går ut i fra at holdningene til M1 kan være erfaringsbasert, men det er nok en holdning som han kanskje har overtatt av familie eller venner. Han forteller for så vidt også om hvordan hans nære familie ikke lenger er bosatt i Øksnes, men i nabokommunen og byen Sortland.

5.1.5 M2

Slik vi ser det i tabell 2, er INF/FEM for M2 helt likt med M1. Språket representerer sånn sett et nordlig nordlandsk talemålmål med veksling mellom e-infinitiv og apokope. Han apokoperer også 46,6 % av e-verbene, som er mye mer enn M1 og M3. Apokoperingen har en sterk posisjon i språket, og han palataliserer i tillegg ganske så gjennomført. Jeg tror vi kan se det i lys av *social exchange process* (jf. 2.1.2). Prinsippet vektlegger hvordan språkbrukeren kan maksimere sjansene for et positivt resultat i interaksjon med andre. Kostnad og gevinst vurderes; altså hva språkbrukeren eventuelt må ofre (tap av identitet) for å oppnå et positivt resultat. Det virket som M2 trodde jeg var ute etter «korrekte» svar på spørsmålene, og for å få et mest mulig positivt resultat av intervju situasjonen, tror jeg holdningene M2 ytrer er forsterket.

Holdningene M2 har til Myre og ungdomskulturen i Øksnes, er nokså negative, og han er den eneste som kategoriserer øksnesmålet som «stygt» i svar på spørsmål 15. Han begrunner svaret med at det handler om det fonologiske uttrykket, og at han misliker det. Hva er det som gjør at lydbildet i øksnesmålet skurrer så for M2? R-lyden som vi var inne på tidligere (jf.

1.3.1.1), er ofte assosiert med «bondsk», «bygdespråk» og «lavmål». Jeg tror M2 forbinder denne særegne lyd kvaliteten og den gjennomførte palataliseringen som «bygdete» trekk, og kanskje som tegn på lavere intelligens og lavtstående yrkesbakgrunn. Derfor distanserer han seg bevisst, men det tyder på at språket ikke henger helt med på den vikende holdningen til Myre og Øksnes.

M2 tror han divergerer fra øksnesmålet, og mener bevisst at han har endret språket. Det som derimot kommer frem i undersøkelsen, er at han ikke har endret det like mye som han tror. Svake e-verb for eksempel apokoperes for det meste fremfor å ha e-ending. Hva er det som gjør at det er en så stor ubalanse mellom holdningene hans og den språklige atferden? Jeg tror det går ut på M2 har hengt seg opp i enkelte trekk som han divergerer, og fremhever betydelig i intervjusituasjonen: [*sir*], og [*og*]. Det handler kanskje mer om hvordan han vil fremstå, enn faktiske følelser til øksnesmålet. De holdningene jeg avdekket, stemmer ikke overens med den språklige atferden til M2, og jeg antar at den atferden som er avdekket her, er svært situasjonsbetinget og minner om *social exchange*-prinsippet.

M2 bodde i Trøndelag i 5-6 år mens han var 6-12 år, noe som gjør informanten til dels upassende for de kriteriene jeg opprinnelige hadde satt for denne studien. Grunnen til at det likevel ble utført intervju med M2, var at dette ikke var kjent for meg før intervjusituasjonen. Fra de resultatene vi ser her, vil jeg uansett utelukke noen store språkendringer som følger av den perioden. M2 beskriver også selv hvordan han raskt endret tilbake til øksnesmål etter å ha flyttet tilbake til Øksnes i begynnelsen av tenårene.

Ut fra det som kommer fram i intervjuet, virker det som om at det nærmeste sosiale nettverket til M2 består av venner fra fotballaget og kollegaer. Jeg ser for meg at M2 har flere venner, men om det er mange øksnesværing i hans nærmeste sosiale omkrets, kommer ikke frem. Ser vi på de holdningene han viser til Øksnes, kan det hende han ikke har mye kontakt med øksnesværing. Hvis nettverket hans er slik jeg tror det er – bestående av andre fra Tromsø og omegn – så kan det ha hatt en innvirkning på M2 sin holdninger til språk. Han har oppfattet at varianten *ikke* har «høyere» status enn *ikkje*, og kanskje gruppen han sosialiserer seg med, bruker denne formen. Det er fremdeles noe som gjør at han ikke bruker *ikke*-formen, og det kan nok engang handle om den faktiske store fonologiske forskjellen det er mellom de

to variantene. Den naturlige formen er *ikkje* for M2, og den er godt forankret i språket – selv om han ikke er klar over det.

5.1.6 M3

M3 er den informanten som jevnt over har endret dialekten sin aller mest. 80,8 % av infinitivene har e-endinger, og 65,3 % av de svake e-verbene i presens har e-endinger. Sammenligner vi han med de andre er M3 langt mer påvirket av e-målet i Tromsø. I tillegg palataliserer han mindre enn de andre, og i samsvar med sin søster K2, er disse to de med mest variasjon mot e-mål. En åpenbar forklaring kan være at M3 har bodd i Tromsø i snart to tiår, men en av de mest avgjørende faktorene tror jeg har med yrkesbakgrunnen å gjøre. I nærmere 14 år har M3 jobbet ved den samme skolen midt i Tromsø. Han jobber mest med barn i 10- til 12-årsalderen, og med en konstant utskiftning av elever, har språket til M3 også skiftet. Han står fremdeles i mot *ikke*-formen, men *mye* har tatt over for *mykkje*. M3 presiserer også opptil flere ganger at han aldri «bevisst» har endret på språket sitt for å tilnærme seg de rundt, og på et tidspunkt legger han heller ikke skjul at han tror språket har endret seg.

Når det gjelder variabelen PAL for M3, så viser han tegn til avpalatalisering i likhet med K1 og K2. Han palataliserer fremdeles *n* 95,5 %, men når det gjelder *l* er det 28,3 % som ikke palataliseres. Dette er nok også mye på grunn av avpalataliseringen som er omtalt flere ganger, og et trekk som sannsynligvis er kommer av alle de årene han har bodd i Tromsø. En mulig årsak som kanskje har bidratt til all variasjonen vi ser hos M3, er mangelen på kontakt med språksamfunnet i Øksnes. Han forteller at de sjeldnere og sjeldnere drar til Øksnes.

Ut fra det informantene svarte på spørsmål 12 om hvordan myredialekt ville blitt oppfattet i en formell situasjon, kommer det frem holdninger som tyder svært lite på at de tror dialekten vil bli sett ned på. M2 sier han tror at i Nord-Norge ville det ikke blitt lagt merke til, mens lenger sør ville det kanskje blitt sett annerledes på. M3 snakker om hvordan han ikke ville forventet det i et «voksent» miljø. Informantene viser en holdning til øksnesmålet som likestilt med de fleste andre dialekter, men at særegne ord og uttrykk kan bli reagert på, er de bevisste på.

5.2 Oppsummerende diskusjon

Et av de mest kritiske spørsmålene man kan stille i etterkant av et intervju, er om intervjuerens språk kan ha påvirket informantene slik blant annet akkommodasjonsteorien tilsier at det kan skje. Det at intervjueren i denne undersøkelsen har sitt opphav i det samme språksamfunnet som informantene, gjør det vanskelig å konstatere om det har hatt noen innvirkning på samtalsituasjonen. Men man kan aldri si helt sikkert at det ikke skjer. Det var kun for K2 at jeg diskuterte hvorvidt det kunne være en mulig årsak til at hun hadde særegne prosenttall for PAL. Jeg utelukker fremdeles ikke at det kan ha skjedd i de andre intervjuene, men det er lite som tyder på det. Det som derimot er mer fremtredende, er hvor intervjueren til tider konvergente språkbruken mot informanten. I ulike passasjer kunne jeg se at jeg fikk til dels avpalatalisert gammelnorsk *l*, og e-ending hvor jeg vanligvis ville apokopert. Tyder det på en språkendring, eller handler det om konvergerende strategier for i lys av *similarity attraction process*? Det virker som det er en likhetstiltrekkende strategi, og det handler nok om å gjøre informanten komfortabel i situasjonen.

En av de sosiale variablene jeg har enda ikke har viet noe særlig tid til, er utdanningsbakgrunnen til informantene. Har det noe å si hva slags utdanning de har, når det kommer til variasjonen jeg har avdekket? Det eneste mønsteret jeg kan se, er hvordan K3 er den eneste uten lengre utdanning ved universitetet, og hun er den med *minst* variasjon og språkendring. Hun har riktignok tatt utdanning ved UiT, men ikke i 3-6 år slik de andre informantene har. Har faktumet at hun ikke har vært i det akademiske miljøet like lenge som de andre, rett og slett «skjermet» henne fra språkendring? Har egentlig utdanningsinstitusjonene noe som helst å si for språkvariasjon? Veldig ofte kan utdanningsmiljøet som studenter befinner seg i, bidra til variasjon. Ser vi på den undersøkelsen jeg utførte i 2016, så hadde miljøet på juss mye å si for at den kvinnelige studenten varierte så mye.

En annen tilfeldig faktor er også at alle de mannlige informantene og K3 er lærere. Dette er en tilfeldighet jeg ikke tok høyde for i utvelgingen av informanter, men det viser seg at M3, som jobber på barnetrinn, varierer mest. Kanskje vi kunne forventet det samme utfallet for M1 hvis han hadde gått ut i jobb ved en barneskole i Tromsø? M2 derimot, som underviser på ungdomstrinn, varierer mindre, og K3, som jobber ved en videregående skole, varierer minst.

Hvorvidt de ulike nivåene av skoler har noe å si, er veldig vanskelig å fastslå, og det er nok mest en tilfeldighet.

Som vi ser i del 4.3 om spørsmålene stilt i intervjuene, er ordlyd og tolkning av spørsmålene til dels uforutsigbare. I flere av tilfellene svarte informantene på spørsmålene på en helt annen måte enn jeg forventet. En rekke spørsmål var lagt opp til å få informantene til å kommentere og drøfte mulige svar, og i etterkant burde jeg som intervjuer styret dem i riktig retning. Det som kan ha hindret meg i å styre informantene på rett spor, handlet mye om hvordan fokuset var på at informantenes språk ikke skulle påvirkes av meg, og at den sosiale konteksten ikke skulle bli for formell.

Resultatene viser at informantene mine varierer i ulik grad på de ulike variablene, men NEKT/ADV, SENK/DIFT og TIDSADV varieres lite i forhold til hva jeg forventet. Nektingsadverbet *ikkje* var den eneste varianten som ble brukt av informantene – selv om én enkelt tror han bruker *ikke*. I Tromsø har formen *ikke* lenge vært brukt parallelt med *ikkje*, og Fiva (2016:77), som avdekket at yngre mellom 13 og 15 år foretrekker *ikke*, nevner hvordan den store tilflyttingen til Tromsø, samt hvordan andre byer i Nord-Norge som Bodø og Narvik har gått fra å bruke *ikkje* til *ikke*, blant annet kan ha påvirket de yngre talerne i bymiljøet. Hva er det som gjør at ingen av de tilflyttede informantene bruker *ikke*-formen da? Undersøkelsen til Fiva ble utført i 2016, og i en sammenligning hun gjør av andre undersøkelser, viser det seg at i en studie fra 1998 brukte 60% av språkbrukerne *ikkje*, og 18 år senere var det kun 5 % av språkbrukerne som brukte *ikkje* i Tromsø (Fiva 2016:81-82). De eldste informantene i denne undersøkelsen flyttet til Tromsø i en periode hvor det altså var sterk økning i bruken av *ikke*, men de har fremdeles ikke byttet ut formen. Slik som K2 poengterer, så ville det vært ekstremt bemerkelsesverdig for henne å bruke *ikke*, og det virker som de andre informantene – bortsett fra M2 – tenker det samme. Siden det enda er en liten andel i Tromsø som bruker *ikkje*-formen, og på grunn av den fonologiske forskjellen, så holder de fleste informantene på *ikkje*-formen i denne undersøkelsen. I tillegg er det en språkendringsprosess som for det meste skjer i den yngre generasjonen av tromsøbeboere. Når det gjelder *ikkje* i Øksnes, står det støtt, og det er ingenting som tyder på at det foregår noen overgang til *ikke*.

Tidligere i teoridelen spurte jeg blant annet om informantene ser på talemålet i Øksnes som mindre prestisjefyllt, og om bymålet i Tromsø er bedre. I og med at jeg ikke hadde noen

direkte spørsmål om dette, kunne jeg ikke forvente å få noen svar på det. Men jeg fikk fremdeles et inntrykk av at de fleste informantene ikke har sterke meninger om et statusskille. Når det er snakk om tromsømål, er K2 inne på at man kan merke når noen blir «penere» i målet ved å si *ikke*.

Det var interessant å se om informantene ville presentere seg som øksnesværing, myreværing eller tromsøværing. Har det noe å si for den språklige atferden vi ser her? De fleste informantene sier at de kommer fra Vesterålen, for å deretter peke nærmere på Øksnes. K3 er ganske klar på at hun sier hun kommer fra Øksnes, mens M2 ikke nødvendigvis forteller det i det hele tatt. M3 sier derimot at han kan beskrive seg selv som tromsøværing hvis han befinner seg utenfor landsdelen. Det at han identifiserer seg slik samsvarer på et vis med den språklige atferden hans, og de språkendringene avdekket her. Den ønskede identiteten (jf. 2.3.1 om identitet) tillegger han seg selv. Den virkelige identiteten hans er øksnesværing, men etter neste to tiår i Tromsø har ikke M3 problemer med å identifisere seg selv som tromsøværing. Dette ville nok ingen av de andre informantene gjøre, og K2 poengterte blant annet at hun slettes ikke er tromsøværing.

Omdal, som vi har vært inne på tidligere, så på hva informantene mente om egen språkbruk, satt opp mot deres følelse av tilhørighet i enten Setesdal eller Kristiansand (1994:186). Det som ble registrert var at informantene helt klart kunne identifisere seg som setesdøl, men språket var ikke setesdalsmål lenger. Av 17 informanter som oppfatter seg som setesdøler, mener 8 at språket ikke tilsvarer setesdalsmål. M3 identifiserer seg fremdeles som myreværing, til tross for å tidvis si tromsøværing, men språket er svært forskjellig fra øksnesmålet. I tillegg sier også K1 og K2 at de har endret på språket, men de identifiserer seg som myreværing. Omdal sier at resultatet viser hvordan det «kan tyde på at erkjennelsen av egen språkendring kommer før følelsen av endring i identitet» (ibid.). Selv om identitetsfølelsen til noen av informantene ikke gjenspeiler det faktiske språket deres, føler jeg de stort sett har realistiske oppfatninger av språkene sine. Den eneste som ikke er helt i takt med de andre, er M2, men han sier han fremdeles kan kjenne på en veksling mellom fonologiske variabler.

Når det kommer til å bruke den sosiale nettverksteorien som mulig forklaringsmodell i denne studien, egner den seg nok langt bedre i studier som et formål om å undersøke språket i

sosiale grupperinger. Mæhlum kom fram til dette i sin avhandling, og jeg ser den samme kompleksiteten i å bruke teorien. Siden nettverksteorien søker etter en forklaring på hvordan interaksjon mellom individer i en gruppe foregår, sier Mæhlum at «[s]osialt nettverk brukt som operasjonell term vil antagelig i langt større utstrekning være egnet til å belyse de sosiale mekanismenes språklige innvirkning på et mer konkret nivå» (1984:296). Mæhlum nevner også hvordan de sosiale nettverkene man har i et ruralt samfunn, vil i overgangen til et urbant samfunn, bli svekket slik vi har vært inne på. Å etablere nye nettverk som kan opprettholde de relasjonsformene individet kjenner til, vil være vanskelig, og individet vil «gå inn i en nettverksstruktur som er preget av liten tetthet og mangel på multiplekse kontakter» (ibid.).

5.3 Avslutning

5.3.1 Konklusjon

I denne undersøkelsen har jeg forsøkt å avdekke mulig språklig variasjon og eventuelle språkendringer hos seks innflyttere i Tromsø by, samt informantenes språklige holdninger. Gjennom den vanligste sosiolingvistiske intervjumetoden (jf. pkt. 3.2.1) har jeg samlet materiale som jeg har gjennomgått. Ved å se på et avgrenset sett med språkvariabler har jeg analysert og registrert mulige variasjoner og endringer i dette materialet.

Selve utførelsen av undersøkelsen viste seg å by på utfordringer med tanke på de praktiske begrensningene jeg har vært underlagt. Det var begrensninger vedrørende mengde materiale jeg kunne samle inn til denne oppgaven, og formatet jeg skulle holde meg innenfor. Det har også vært vanskelig få frem ulikhetene mellom intervjuobjektene siden variasjonen dem i mellom er ikke særdeles stor.

Det er for så vidt begrenset hvor langt man kan gå med det materialet jeg har samlet, før man må tenke i nye baner. Med intervju som metode, kunne jeg også brukt spørreskjema, eller en sekundærrunde med intervju for å utfylle materialet mer, og for å få en enda *dypere* forståelse av informantene og språkbruken deres. Dette krever derimot mer tid, mer plass og flere ressurser – noe jeg ikke hadde. Til tross for disse praktiske faktorene, fikk jeg et godt innblikk i den problemstillingen og spørsmålene jeg hadde, og jeg føler formålet med oppgaven ble nådd.

Innledningsvis presenterte jeg også to forskningsspørsmål som jeg vil svare på her:

1. Påvirkes tilflyttere fra Øksnes i retning til eller fra et tromsømål?

Jo lenger man bor et sted, jo større sjanse er det for at språket vil ligne den lokale dialekten. Dette tenker de aller fleste, og ofte er det også slik. Når uavhengige sosiale variabler som alder, holdninger og sosiale nettverk tas med i regnestykket derimot, er det ofte mer man kan si *mer* om hvorfor individer varierer, eller har endret språket sitt. Ser vi på K3 sammenlignet med M3, så stritter forholdet dem i mellom mot noen av forventningene til kjønnsvariabelen. K3 viser *minst* variasjon, og M3 viser *mest* – og begge har bodd i Tromsø i 17-18 år. Til tross for at tidligere studier viser hvordan menn har større tendens til å ta «holde» på dialekt, og kvinner har lettere for å nærme seg en ny varietet, så viste undersøkelsen at det var motsatt i dette tilfellet.

Svaret blir derfor både ja og nei. De variantene som informantene eventuelt varierer med, vil jeg karakterisere som tromsøvarianter, og den variasjonen som vi blant annet ser hos M3 – og søsteren K2 – tror jeg er påbegynte språkendringsprosesser, eller allerede permanente språkendringer. K1 viser også klare tegn til påvirkning fra tromsømålet, og alle tre viser tegn til avpalatalisering. K3, M1 og M2 viser derimot varierende variasjonsprosenter, og det er ulike uavhengige sosiale variabler som yrke, utdanning, holdninger og situasjonsbetingede faktorer som blant annet regulerer utfallet. Det er også svært fascinerende hvordan K3, som har bodd i Tromsø i lang tid, har svært liten variasjon å vise til. Men er det *konvergens* mot bymålet? Modifiserer de språket sitt for å vise likhet, eller handler det om langtidstilpasning? Dette er et spørsmål oppgaven ikke helt har klart å besvare på grunn av ressursbegrensninger.

2. Hvilke holdninger har innflytterne til sin egen talemåte, og til språk og dialekt?

I fra det vi ser i del 4.3, er informantene jevnt over positive til språk. Når det gjelder deres egne talemåter, sier M3 at han skulle ønske han kunne holdt bedre på sin opprinnelige dialekt fra Øksnes. K3 har vært klar over hvilke språklige tendenser hun har merket i språket sitt, og bevisst prøvd å bevare språklige varianter fra Øksnes. I motsetning til de øvrige, er M2 mer avvikende. Han karakteriserer bokstavelig talt myredialekten som «stygg», men har fremdeles mye av den i språket sitt.

Tre av informantene peker på «bærgensk» som en dialekt de liker, og K3 nevner talemålet i Gudbrandsdalen som et fint talemål. K2 reflekterer rundt det å snakke «pent», og refererer til oslomål slik stereotypien ofte lyder. K1 er nokså likegyldig til hva som er «pent» eller ikke. Samlet er holdningene deres til dialekt generelt sett normale og vanlige, men til tider vage. Jeg oppfatter at de fleste har en holdning til dialekt som en identitetsskapende faktor som er viktig å ivareta, i tillegg til at status eller prestisje ikke lenger har så mye å si. Informantene mener dialekt representerer hvem man er, og hvor man kommer fra. Utenom informantene, så ser de aller fleste på dialekt som noe identitetsskapende og som noe hjemlig, og dermed blir for eksempel holdningen til M2 en relativt kontroversiell holdning.

Referanseliste

- Akselberg, G. & Mæhlum, B. (2014): «Sosiolingvistisk metode». I: Mæhlum, Brit, Akselberg, Gunnstein, Røyneland, Unn & Sandøy, Helge. (2014) *Språkmøte - Innføring i sosiolingvistikk*. Oslo: Cappelen Akademisk Forlag. 2. utgave. s. 74-87.
- Akselberg, G. (2014): «Talevariasjon, register og medvit». I: Mæhlum, Brit, Akselberg, Gunnstein, Røyneland, Unn & Sandøy, Helge. (2014) *Språkmøte - Innføring i sosiolingvistikk*. Oslo: Cappelen Akademisk Forlag. 2. utgave. s. 127-147.
- Akselberg, G. (2014a): «Talevariasjon i Noreg». I: Mæhlum, Brit, Akselberg, Gunnstein, Røyneland, Unn & Sandøy, Helge. (2014) *Språkmøte - Innføring i sosiolingvistikk*. Oslo: Cappelen Akademisk Forlag. 2. utgave. s. 150-166.
- Barbour, R. S. (2008): *Introducing qualitative research. A Student Guide to the Craft of Doing Qualitative Research*. London: SAGE Publications. s. 9-34 & s.113-134.
- Bull, T. (1996a): «Målet i Troms og Finnmark». I: Jahr, Ernst Håkon & Skare, Olav (red.) *Nordnorske dialekter*. Oslo: Novus forlag. s. 157-174.
- Bull, T. (1996b): «Tromsø bymål». I: Jahr, Ernst Håkon & Skare, Olav (red.) *Nordnorske dialekter*. Oslo: Novus forlag. s. 175-179.
- Elstad, K. (1982): «Nordnorske dialekter». I: Bull, Tove & Jetne, Kjellaug (red.) *Nordnorsk – Språkarv og språkforhold i Nord-Noreg*. Bergen: Det Norske Samlaget. s. 9-100.
- Fiva, M. A. (2016): «Æ snakke i alle fall ikke gammel tromsødialekt!» *En språkvitenskapelig masteravhandling om variantbruken av nektingsadverbet i tromsømålet*. Masteroppgave. Tromsø: Universitetet i Tromsø.
- Giles, H., Coupland, N. & Coupland, J. (1991): «Accommodation theory: Communication, context, and consequence». I: Giles, Howard, Coupland, Justine &

Coupland, Nicolas (red.) *Contexts of Accommodation*. Cambridge: Cambridge University Press. s. 1-68.

- Giles, H. (2016): «The Social Origins of CAT». I: H. Giles (red.). *Communication Accommodation Theory: Negotiating Personal Relationships and Social Identities across Contexts*. Cambridge: Cambridge University Press. s. 1-12.

- Hanssen, E. (1996): Dialektene i Nordland. I: Jahr, Ernst Håkon & Skare, Olav (red.) *Nordnorske dialektar*. Oslo: Novus forlag. s. 121-133.

- Holmes, J. (2013): *An Introduction to Sociolinguistics*. Harlow: Pearson Longman. Fourth Edition.

- Jahr, E. H. & Skare, O. (1996): «Del 1. Oversyn over nordnorske dialektar – kart og målprøver». I: *Nordnorske dialektar*. (1996) Jahr, Ernst Håkon & Skare, Olav (red.). Oslo: Novus forlag. s. 9-77.

- Kerswill, P. (1985): *A sociolinguistic study of rural immigrants in Bergen*. Cambridge: Cambridge University press.

- Labov, W. (2006): «The Social Stratification of (r) in New York City department stores». I: Labov, William. *The Social Stratification of English in New York City*. Cambridge: Cambridge University Press. Second Edition.

- Milroy, L. (1980): *Language and social networks*. Oxford: Blackwell. Second Edition.

- Mæhlum, B. (1984): *i grunn så faller det meg 'naturlig asså når je er i sammen mæ byfolk at je prater fint – Språklige variasjonsmønstre hos innflyttere i Oslo*. Hovedoppgave. Sted: Universitetet i Oslo.

- Mæhlum, B. (1992): *Dialektal sosialisering. En studie av barn og ungdoms språklige strategier i Longyearbyen på Svalbard*. Oslo: Novus forlag.

- Mæhlum, B. (2014): «Normer» I: Mæhlum, Brit, Akselberg, Gunnstein, Røynealand, Unn & Sandøy, Helge. (2014) *Språkmøte - Innføring i sosiolingvistikk*. Oslo: Cappelen Akademisk Forlag. 2. utgave. s. 89-103.
- Mæhlum, B. (2014b): «Språk og identitet» I: Mæhlum, Brit, Akselberg, Gunnstein, Røynealand, Unn & Sandøy, Helge. (2014) *Språkmøte - Innføring i sosiolingvistikk*. Oslo: Cappelen Akademisk Forlag. 2. utgave. s. 105-126.
- Mæhlum, B. & Røynealand, U. (2015): «Nordnorsk». I: Mæhlum, Brit & Røynealand, Unn (red.) *Det norske dialektlandskapet – Innføring i studiet av dialekter*. Oslo: Cappelen Damm Akademisk. s. 105-119.
- Nesse, A. & Sollid, H. (2010): «Nordnorske bymål i et komparativt perspektiv». I: *Maal og Minne* 1 (2010): s. 137-158.
- Nielssen, A. R. (1997): *Fiskeværene i Øksnes: Fisken i Vandet, den er vores Brød*. Myre: Øksnes Kommune.
- Omdal, H. (1994): *Med språket på flyttefot: språkvariasjon og språkstrategier blant setesdøler i Kristiansand*. Doktorgradsavhandling. Uppsala universitet. Uppsala: Institutionen för nordiska språk vid Uppsala Universitet.
- Reinholdtsen, K. H. (2016): *En kvalitativ undersøkelse av tre innflyttere i Tromsø*. Upublisert semesteroppgave i NOR-2011. Tromsø: Universitetet i Tromsø.
- Røynealand, U. (1994): *Når bygdemål møter bymål – ein individsentrert eksempelstudie av fire sunnmøringar i Oslo*. Hovedfagsoppgave. Oslo: Universitetet i Oslo.
- Røynealand, U. (2005): «Dialektnivellering på Røros og Tynset». I: *Språknytt* 33(4), s. 17-22.
- Sandøy, H. (1996): *Talemål*. Oslo: Novus Forlag. 2. utgave.

- Skare, O. (1994): *Hadselmålet – eit apokopemål halvt for hogg? Eit studium av språkleg variasjon i Vesterålen*. Uprintet hovedoppgave. Tromsø: Universitetet i Tromsø.

- Skjekkeland, M. (2009): *Språk og samfunn i endring – Ein studie av tilhøvet mellom lokal identitet og talemålsutvikling*. Oslo: Novus forlag.

- Tjelmeland, H. (1996): «Fra byfolk og bona til tromsøværing. 1945-1986». *Tromsø gjennom 10000 år, bind 4*. Tromsø: Tromsø kommune. s. 563-592.

Internettkilder

- Jensen, I., Solvik, P.E.D., Hadafow, Y. & Erikstad, V.B. (2015): « – Her på Myre må man miste lappen for å bli godtatt». NRK: Publisert 25. august 2015. Hentet fra: https://www.nrk.no/nordland/_her-pa-myre-ma-man-miste-lappen-for-a-bli-godtatt-1.12514926
- Nordmo, Lars (2017): «UiTs historie». Universitetet i Tromsø. Publisert 1. desember 2017. Hentet fra: https://uit.no/om/art?p_document_id=339793&dim=179040
- Skarbø, K. (2002): Norske språklyder. Interaktivt IPA-kart med lydeksempler og tematekster. NTNU. Hentet fra: <http://www.hf.ntnu.no/ipa/no/index.html>
- Vangsnes, Ø. A. & Iosad, P. (2008): Nordnorske dialekter (om målet på Myre) Universitetet i Tromsø. Hentet fra: <http://nordnorsk.uit.no/dialekt/myr/>
- Vangsnes, Ø. A. & Iosad, P. (2008a): «presens: e-presens i svake verb (av kaste-klassen)» Universitetet i Tromsø. Hentet fra: <https://nordnorsk.uit.no/malmerker/presens-e-presens-i-svake-verb-av-kaste-klassen>
- Statistisk sentralbyrå (SSB). (2017): Kommunefakta – Øksnes. Hentet fra: <https://www.ssb.no/kommunefakta/oksnes>
- Statistisk sentralbyrå (SSB). (2017a): Nettoflytting for 2002-2016. Hentet fra: <https://www.ssb.no/statbank/table/09588/tableViewLayout1/?rxid=c11d3100-7ba6-45a3-b823-e5afc83bb961>
- Statistisk sentralbyrå (SSB). (2017b): Utflytting 2016. Hentet fra: <https://www.ssb.no/statbank/table/09588/tableViewLayout1/?rxid=c11d3100-7ba6-45a3-b823-e5afc83bb961>

- Statistisk sentralbyrå (SSB). (2017c): Tromsø kommunefakta. Hentet fra:
<https://www.ssb.no/kommunefakta/kostra/tromso/befolkningsprofil>

Figur og tabell

- Figur 1: Google kartdata. (2018): Kart over Øksnes kommune. Hentet fra:
<https://www.google.com/maps/place/%C3%98ksnes/@68.6267463,13.3302969,7.78z/data=!4m5!3m4!1s0x45dda93a6ee09c03:0xff359957e1554f6!8m2!3d68.9140304!4d15.0776145>

6 Vedlegg

6.1 Vedlegg 1: Informasjonsskriv

Forespørsel om deltakelse i masterstudien

”Språklige endringer og holdninger hos innflyttede i

Tromsø”

- en kvalitativ studie

1. Bakgrunn og formål

Jeg, Kristina Hansen Reinholdtsen, skal foreta en undersøkelse som en del av masteroppgaven min. Målet med undersøkelsen min er å finne ut av hvilke språklige tendenser og holdninger som finnes hos en gruppe innflyttere i Tromsø. Dette kartlegger jeg ved å utføre individuelle intervju som skal skje under lydopptak.

Kriteriene mine for de aktuelle informantene er som følger:

- Han/hun må være 25-35 år
- Være oppvokst i Øksnes kommune i Nordland fylke
- Må ha vært bosatt i Tromsø mer enn 5 år

2. Hva innebærer deltakelse i studien?

Din deltakelse i undersøkelsen vil innebære et dybdeintervju. I intervjuet, som vil vare ca. 20-30 minutter, vil dere bli spurt om helt normale og hverdagslige ting, samt spørsmål relatert til studien. Et eksempel på et spørsmål kan være ”Hva jobber du med og hvordan ser en arbeidsdag for deg ut?” Spørsmålene oppfordrer til at dere forteller om deres hverdag og liv, samt tar stilling til en del spørsmål som omhandler studien. Målet er at vi skal få en god og fin samtale sammen. Intervjuet vil bli tatt opp slik at jeg får et lydopptak av dere og kan bruke det som data til oppgaven min. Intervjuet vil utføres med meg som intervjuer.

3. Hva skjer med informasjonen om deg og dine svar?

Alle personopplysninger vil bli behandlet konfidensielt. Alt av informasjon om deg og det intervjuet som du gjennomgår, er det kun jeg som student og ansvarlig for undersøkelsen som får tilgang til, samt veilederen min, seminarleder, og til slutt en sensor. I selve analysen vil jeg kun angi besvarelsene deres etter spesifikke koder eller fiktive navn (eks: K1, M1 eller informant 1, informant 2). Alt av personlige opplysninger som kan være med på å identifisere deg, blir ikke tatt med i den skriftlige transkripsjonen av intervjuet (eks: bostedsbeskrivelse, jobbsted) og selve lydopptakene blir ikke vedlagt i selve avhandlingen.

Prosjektet skal etter planen avsluttes 15.mai, som da er frist for å levere mastergradsoppgave. Det datamaterialet (lydopptakene av intervjuene) som jeg har fått inn, vil bli lagret på min personlige harddisk som er beskyttet av passord. Da vil *kun* jeg ha tilgang til det hvis det eventuelt må tas i bruk igjen. Skulle det skje at det må brukes igjen, vil alle retningslinjer nevnt ovenfor bli fulgt, og det vil bli behandlet konfidensielt.

Frivillig deltakelse

Det er frivillig å delta i studien, og du kan når som helst trekke ditt samtykke uten å oppgi noen grunn. Dersom du trekker deg, vil alle opplysninger om deg bli slettet.

Dersom du ønsker å delta eller har spørsmål til studien, ta kontakt med meg på 48120735 eller kristinahansenreinholdtsen@gmail.com/kre016@post.uit.no. Du kan også henvende deg til min veileder Endre Mørck på e-post: endre.morck@uit.no.

Studien er også meldt inn til Personvernombudet til forskning, NSD Norsk senter for forskningsdata AS.

Samtykke til deltakelse i studien

Jeg har mottatt informasjon om studien, og er villig til å delta

(Signert av prosjektdeltaker)

(Dato)

6.2 Vedlegg 2: Intervjuguide

INTERVJUGUIDE

1) Informantene

I og med at denne studien er så konsentrert, og det mulige informantutvalget er veldig begrenset, så har aldersspennet blitt slik som dette: Kvinner og menn i 20- og 30-årene. Til sammen har jeg 6 informanter som oppfyller kravene mine. Tre kvinnelige informanter hvor to er i 30-årene, og en i 20-årene, samt tre menn hvor to er i 20-årene, og en er i 30-årene.

Kriteriene mine for de aktuelle informantene var som følger:

- Han/hun må være mellom 25-35 år
- Være oppvokst i Øksnes kommune i Nordland fylke
- Må ha vært bosatt i Tromsø mer enn 5 år

2) Intervjusituasjonen – et semi-strukturert intervju

Intervjuer og informant befinner seg alene i et rom hvor det foregår lydopptak ved hjelp av en mobilenhet eller opptaksutstyr. Lydopptak ved bruk av telefon fungerer godt, og opptakene lagres i denne enheten til etterarbeid hvor det skal transkriberes. Hver informant har avtalt tidspunkt og sted ut i fra hvor det rent praktisk sett er enklest å utføre intervjuet (arbeidsplass til informant, på universitetet etc.). Intervjueren (meg selv), vil følge en intervjuguide med spørsmål som vil fungere som rammeverket til intervjuet. Fortrukket tidsramme ligger mellom 20-30 minutter.

3) Spørsmål

Oppstart

1. Hvem er du? Fortell meg om deg selv.
2. Fortell meg om hvordan studenttilværelsen i Tromsø var for deg (evt studenttilværelse andre steder med tanke på utveksling, andre studiesteder)
3. Hva innebærer en vanlig arbeidsdag for deg? Oppfølgingsspørsmål: Hva med en arbeidsuke?

4. Hva gjør du på fritiden? (Hobby, trening, kultur, uteliv, natur og sport).

Ekstraspørsmål: Om store opplevelser som har sørget for interesser, reising etc.

Identitet og holdninger

5. Er du stolt over bakgrunnen din (fiskerikommune, landsbygda) og det å være fra Myre/Øksnes?

Oppfølgingsspørsmål: Hva føler du om dialekt generelt sett og dialekten du selv har?

6. Hvis du møter nye mennesker – hva forteller du til dem om deg selv?

(Faller det deg naturlig å fortelle hvor du kommer fra?)

Oppfølgingsspørsmål: Hvis *nei*: Hvorfor ikke?

7. Hvordan var det å være student i Tromsø med tanke på at du kommer fra Myre/Øksnes?

8. Følte du at du måtte legge om på dialekten din i visse situasjoner?

Oppfølgingsspørsmål: Hvis *ja*: Hvorfor tror du dette skjedde? Hvis *nei*: hvorfor ikke?

9. Hva tenker du om å endre på dialekt og/eller dialektord og uttrykk?

Oppfølgingsspørsmål: Hvis du gjør det selv – hvorfor tror du det skjer? (Nøkkelord: tilpasse, identifisere seg)

10. I møte med det akademiske miljøet, professorer og forelesere etc. – følte du en følelse av mindreverd når det kom til dialekten din? ("Mindreverdighetsfølelse").

Oppfølgingsspørsmål: Hvis *ja*: Er det noe du føler på i dag på noen måte? Hvis *nei*: Hvorfor tror du andre kan kjenne på det?

11. Hva slags meninger møter du i jobben om språk og dialekt? (Negative og/eller positive).

Oppfølgingsspørsmål: Hvis det snakkes om – hender det at dere sammenligner og snakker om forskjeller (evt. årsaker til det)?

12. Hvordan tror du det vil bli oppfattet om du snakker Myre/Øksnes-dialekt i for eksempel en formell situasjon som jobbintervju, konferanse, møter etc.?

Oppfølgingsspørsmål: Hva med dialekt i media? (Statskanaler, internett, sosiale medier etc.)

13. Hvorfor har du endt opp med å bo i Tromsø i etterkant av studietiden?

14. Hvordan mener du det sosiale livet i Tromsø er? Er det moderne, kultivert, fremtidsorientert, eller sofistisert? (Bymiljø).

15. Tenk over om det er noen dialekter du synes er ”*penere*” enn andre eller ”*styggere*” enn andre. Nevn et par av hver hvis du kan.

Oppfølgingsspørsmål: Hvis ingen – hvorfor? (likestilling eller likegyldighet?).

15. Se for deg fremtiden din. Hvor befinner du deg om 15-20 år?

Ekstraspørsmål: Kan du tenke deg å vende tilbake mot Myre/Øksnes?

Oppfølgingsspørsmål: Ja, eller nei-svar – begrunn hvorfor.

6.3 Transkripsjonene

6.3.1 K1

TRANSKRIPSJON – K1

I: De æ vil at du bære ska start med e bære sei litt om kæm du e – førtæll mæ om dæ sjøl

K1: Eh ja, heite K1, æ e fra Myre – æ e gift – et barn – jåbbe som sykepleier hêr i Tromsø

I: Kati fløtta du te Tromsø?

K1: I totusnåti [2010]

I: Så syv år? Åtte år snart -

K1: Ja

I: - har du bodd i byen – har du bodd ilamme han [ektefelle] heile tida eiller?

K1: Eeh bodde ett år i kållektiv – å så med han [ektefelle]

I: I kållektiv – va de masse fålk?

K1: Vi va fæm

I: Va de fålk i fra åverailt eiller?

K1: Ja

I: Va de nån i fra byen?

K1: Næi

I: Kor di va i fra då?

K1: Va i fra – ei så va i fra Stord, ei så va fra Bø [i Vesterålen], eeh – å di to aindre va fra Troms – som i – innåver i Troms

I: Type bygd?

K1: Ja

I: Va de bære jeinte?

K1: Ja

I: Jentekollektiv [imiterer østlandsk] – å du bynte då på sykepleie – ve universitete?

K1: Ja – ja

I: Korsn va studænttølværelsn – i Tromsø – førr dæg?

K1: De va – va vældi fint – de va vældi greit egentli å starte i kållektiv å bi kjeint me nån – eeh – åsså – ja hjalp de jo at di va på en måte fra aindre steda og aindre studia – så va ingen a di æ studerte me

I: Ja okei – så debei litt sånn spredd utåver

K1: Ja –

I: Va de ingen utav di som va jevnalder som fløtta hit samtidi så dæ eiller?

K1: Jo, sånn serka [ca.] Så de va tre æ hadde gådd på vidregåene ilamme så va her åsså

I: Va nån a di fra Myre?

K1: Alle tre – Åh – fire! Fire va de – må tælle me guttan á

I: Va du mykkje lamme di på den tida?

K1: Vældi mykkje – alle áran

I: Ehh – ássá tok detta studie tre ár? – ássá va de turnus?

K1: Ja – ja

I: E de de du e einnu e inne i nu?

K1: Ja – samme plassn, jábba fæm ár på samme plassn

I: Ja – fæm ár – Korsn ser en vanli arbeidsdag ut førr dæ nu då?

K1: Deinn variere vældi – ja – eeh – jábbe jo på vanli sængepást me sánne så kámmer inn akkutt – á de kámmer jo nye inn kvær dag á fær nán kvær dag – jábbe me førrskjellie fálk kvær dag førr alle jábbe førrskjellie vakte – jábbe ássá på dagpást – så dær kámmer de fálk inn bære førr de – jábbe seinvakte lamme nye fálk – á nattevakte

I: Aillt rætt á slætt?

K1: Ja

I: Sá de e vældi mykkje fálk – vældi mykkje førrskjellie fálk – á de e ikkje no sánn ávervækt a nordlænninga eiller e de jævnt áver?

K1: Alle sá kámmer av pasiaenta e jo fra Nordlainn, Troms á Finnmark

I: Einn ei arbeidsuka – du e jo i turnus – e de sánn at du i ei vekka har bære nattevakte - ?

K1: De kainn være –

I: De kainn vær – eller variér de?

K1: Som regel går æ ikkje meir einn tre nattevakte – så har æ då nån aindre vakte utenom – de e ingen uke som e førskjelli – e lik mein æg

I: Kati e du færði da – e de nu detta halvåre eller – me turnusarbei?

K1: Næi æ bi sekkert å fortsætte me de

I: ja - einn på fritida har du nå sånn hobby – træning? Bi de nåkka dær?

K1: [latter] Eeh vældi lite ætter vi fikk onge – menne bidd meir sosial me å fær på besøk – besøke aindre med onga – å fådd litt nytt av et nættverk via de – eeh – åsså e de nu å være ilamme vænna – som e di æ jåbbe me

I: Førðr dåkker har vært førreildra i cerka [ca.] ett år?

K1: Ja – ett å ett hallt

I: Å de va stor erkjenning på fritida – å de sosiale eller?

K1: På en måte ja – kainn ikkje gjøre de æ vill når æ vill

I: Einn før når du va både studænt å ny i byen – ka gjor du da på fritida?

K1: Åh de va jo masse opplægg i byen me konsærta – eeh – traff di aindre så studerte å spiste middag – mykkje meir på kjino

I: Generelt sett ute i byen å?

K1: Ja

I: Dreiv du på men ná sánn studæntorganisasjona eller?

K1: Næi

I: Sá du sa jo klart á greitt at du e i fra Myre – e du stáilt over á vær i fra ... ?

K1: Æ e de – æ bruka som regel á sei at æ e i fra Myre i Væsteråln – á ikkje gjør de sánn generelt bære «Væsteråln»

I: Trur du de e ná spesiell gruinn ainna einn at du e stáilt – eller e de bære førr at du – de e en del a dæg?

K1: De e en del a mæg – ássá de – de at de e sá mange sá veit kor de e egentli sá de e en fin máte á start á prate om – eintn at di har vært dær á sedd á reist eller di har nán di kjeinn eiller -

I: Men de e som regel et bekjeintskap dær te?

K1: Ja

I: Opplev du de ofte da?

K1: Ja

I: Ka føl du da om – om deinn dialækta du har – føl du de e ei myredialækt?

K1: Deinn e blidd litt utblainna – ja

I: Ka du mein me utblainna?

K1: Eeh – æ mæarka de ikkje i startn, men når æ prata me førreildran mine ætte æ fløtta hit så va de' liksom de' at de' va bidd litt «penar» - åsså mæarka æ jo at vess æ jåbbe mykkje lamme nån aindre så har ainna dialækt så kainn æ ta ord dæri fra – men fær æ heim te Myre – så kjæm aillt te bake å då bi æ plusseli mykkje breiar igjæn – åsså bi æ de åsså i sosiale sammenheng

I: Tænka du på sosiale lag som - ?

K1: Dær æ drekk [latter]

I: Ja [latter] kæm e ikkje dær når de e sånn – einn nu då – føl du at de e en – vil du sei at du har ei myredialækt nu eiller tromsø - ?

K1: Æ har fortsatt myredialækt! Æ snakke *ikkje* sånn så di i Tromsø

I: Du har aillerede sagt litt om de – men når du møt nye meinneska – ka e – ka e di første tingan du førtæll om dæ sjøll – du sei at du e i fra Myre å e ganske bestæmt på de – så de føl dæ ganske naturli å sei de me en gång?

K1: Ja!

I: Einn når du va studænt – korsn av de å møt fålk da? Du sa jo åsså litt de om å fålk veit om Myre – hørt om Myre, Øksnes

K1: Eeh – dær va de litt fleir så sporte om kor de va – å om de lå i Lofotn [latter] – å korr Væsteråln va [latter]

I: Deinn e jo ikkje uvanli akkorat – næi deinn e jo ikkje de – bei de påpeikt – dialækta di – at deinn va sånn å sånn?

K1: Næi – eeh – næi førr de va så mange førskjellie så prata så masse førskjelli – æ trur einaste så kommenterte de va en kar så æ studerte me så va i fra Læknes [tettsted i Lofoten]

førr han kjeinte tell dialækta – men de va meir på en positiv måte

I: Ja – så du har ikkje liksom følt at de har vært nå negativt?

K1: Næi

I: Følte du at du måtte lægg om dialækta i vesse situasjon når du va både studænt eiller nu i dag?

K1: Ikkje som studænt – i blaint på jåbb så føl æ at æ må gjøre de – men de e meir førr å snakk tydeli førr di som høre dårli

I: Okei – tænke du på pasienta då?

K1: Ja

I: Men ikkje i en sosial situasjon?

K1: Næi

I: Næi – ka tenke du om di som har en tendæns te å endre på dialækt eiller ord å uttrykk – har du ..?

K1: Ja – eeh – syns jo de e litt rart vess – vess de e når æ kjeinn så veit – korsn di prate – som – lægge heilt om – allså vess de e en dialækt som ikkje ligna en gång – førr æksæmpel vess mann fløtta te Trøndelag å får inn «shø» å litt sånt

I: At de e store førrenskjella?

K1: Då syns æ de blir litt rart og kanskje litt tellgjort – men de bi vell åsså en måte å passe inn – men æ trur åsså de har – æ trur de kainn ha litt me aildern

I: Tenke du når di e unge?

K1: [Søster] gjor de en pæriode ætte ho fløtta – men de har gådd litt tebake åsså

- - - (avbrutt)

I: I møte me de akademiske miljøe – de medisinske miljøe – professoro å forelæsera – bei de nånsinne at du følte mindreværdighetsfølelse åverførr måtn du snakka på i de heile tatt?

K1: Næi -

I: Kainn du tænke dæ te at koffør nån førr æksæmpel kainn føl – at de føl de sånn i en akademisk situasjon?

K1: Eeh – på en måte – ja – at [lang pause] at de – at mann kanskje føl at mann må førrfine språket førr å høres meir intellektuell ut – å bruke større or'som då egentli ikkje passa inn i den dialækta mann har

I: Absolutt – de kainn være en årsak – i jåbben – du sei at du møte utallige meinneska – ukentli, dagli – møt du nån spesielle meininge om språk å dialækt i jåbben?

K1: Næi ikkje så vældi mykkje

I: Værken negativt eiller positivt eiller?

K1: Næi

I: E de nåkka dåkker snakka om – førr æksæmpel på pøuseromme?

K1: Næi – eeh – [lang pause] – eiller de kainn være vess de e ord å uttrøkk som e litt ainnerledes – førr æksæmpel så har æ brukt «striken» [gutten] å dé e de ikkje alle så kjenne

tell ka e – så då har de – æ måtta førklart de – men de bi meir positivt – eeh

I: Bi de liksom humor a de?

K1: Åh i dag faktisk så va de ei så sa ett eiller ainna så æ sporte om – æ husska ikkje heilt korsn or'ho brukte – men vi – ehh – de va liksom «sakern» - «tingan» - «sakern» te nån å ho hadde en litt ainna variasjon på de så æ lurte på om – om de va et dialæktord før ho på en måte – eiler om de va bære etor'ho hadde lagd [latter]

I: Ho hadde bære fuinne de på? – ja har du – sånn så du sei «striken» - e de aindre or'du kainn kom på så – liksom i en jábbsammenheng vess de e snakk om en pasient eiller?

K1: Næi, ikkje så æ kjæm på -

I: Næi - vess du ser før dæ en førrell situasjon som før æksæmpel et jábbintervju – eiller en konferanse – korsn turr du de oppfattes når en pærsn som før æksæmpel snakka utpræga myredialækt i en sånn formell situasjon?

K1: Æ tænke jo at de ikkje hadde gjort nåkka før dekuinne kanskje ha vorre meir førståeli men samtidi vess man hadde brukt mange lokale or' – at ikkje alle kainn førstå de så bi sakt – de trur æ kainn gå litt bægge veia

I: Einn lydmæssi? Me tanke på korsn deinn kainn høres ut

K1: De trur æ faktisk hadde vorr vældi bra [latter]

I: De e jo ei dialækt me -

K1: Ei vældi vokal lækt!

I: De e jo de- - koffør har du eindt opp med å bo i Tromsø ætte studietida å – de e jo bidd nån år nu

K1: Ja – eeh – de va på grunn av at han [ektefelle] ikkje va færði å studere – å jobbmuligheta før deinn saks sjyll – æ vesste jo æ kuinn tænk mæ å jåbbe på sykehus – ehm

I: Så du trives rætt å slætt vældi gådt med å jåbbe på sykehus?

K1: Ja – trives vældi gådt i jåbben æ har – å trives generelt i byen å

I: Ehm – kuinne du ikkje tænk dæ å jåbbe på gamlehjæm eiller?

K1: De e ikkje mett tæmpo – åsså lika æ ikkje før masse rutine – så de at de kjæm nye meinneska inn å at di reise – at de e konstant e nån nye syns æ e vældi greitt

I: At de ikkje e så statisk?

K1: Ja – å åsså de å gå skift å – de at alle vaktn ha førskjelli måte arbei på så de bi ikkje desamme

I: En go' del variasjon me andre or

K1: Ja

I: Litt meir æksjn? [action]

K1: Ja

I: Vi va jo litt inne på de når vi snakka om når du va studænt – men korsn syns du de sosiale live i Tromsø e? Asså me tanke på – e de modærne, e de kultivert, e de fræmtidsorientert? De e jo ganske store or, men Tromsø som by?

K1: Ja – æ syns at de har – æ syns de e vældi bra – hêr sættes jo opp – æ syns åsså de har utvekla sæg – de va jo en go del både – når æ kom hit så brydde æ mæ om konsærta, men så

ætte kvært så har de åpna sæ meir te teater førr æksæmpel – de at de e et større kinotilbud –
[latter]

I: I fārhaill te heimlass?

K1: De at de vises film kvær dag te fleire tide [latter] – så æ syns de e gode muligheta å dær e
nåkka førr aille

I: Kanskje å – [uklart] mærka de igjønna Tromsø som ikkje bære by men som studæntby åsså
– dær e jo utallig mengde me meinneska i fra førrskjellie plassa
- e de nån dialækta som du syns e «penar» eller «styggare» einn andre?

K1: [lang pause] eeh ja -

I: Ja, kan du nævne – førr æksæmpel ei dialækt du syns e ja «penar», «finar» - ska mainn
bruke sånne or?

K1: [latter] – ehm æ kjæm vel egentli ikkje på nån æ syns e penar – dær e en del – dær e nån
dialekta dær ordan bi så særpræga å uførståeli -

I: At di ikkje bi stygg eiller – men...?

K1: Men ka di heite de veit æ ikkje

I: Kainn du peike på en landsdel?

K1: Sør [latter]. Sør førr Tråndheim!

I: Men e de førr at du har en åverordna følelse av at alle dialækte e like fin – eiller e du?

K1: Ja

I: Eiller e du likegyldi te de?

K1: Ja – ganske likegyldi

I: Einn di eia dialækt – syns du deinn e bra?

K1: Ja, lika deinn

I: E dialækt vekti förr dæg?

K1: Ja på en måte – förr de en måte å behålle – på deinn mann e å dær mann kámmer fra

I: Å ha de med sæg – siste spørsmål: se förr dæ framtida di – kor e du om ti, fæmtn, tjue år?

K1: Ehm – æ håpe æ einnu jábbe som sykepleier – eventuelt har tadd ei vidreutdanning

I: Ka du kuinne tænkt dæ å tadd ei vidreutdanning i?

K1: Åh – næi de e så masse å væll i meilla så æ veit ikkje – æ – æ veit æ har løst å gjør nåkka meir men æ veit ikkje om æ har kapasitet te å gjøre nåkka meir – förr plan' e jo ásså å få fleir onga – ásså trur æ at vi bor i Væsteråln

I: Dækker har løst å fløtte heim ætte kvært?

K1: Vi fløtte heim i august

I: Dækker gjør de faktisk!

K1: Ja – bestæmt i hælga

I: Så nytt så nytt – så dækker har faktisk tænkt såpass langt at dækker har løst å fær heim? –

K1: Ja –

I: E de nå spesiell gruinna ainna einn at... ?

K1: Belliar hus, familie ruindt, å nåkka nytt

I: Førr de om de e kjeint å kjært

K1: Ja

I: Bi de å vær på Myre eiller?

K1: Sortlainn – førr de e nært Ståkkmarknes å sykehuse [latter]

6.3.2 K2

TRANSKRIPSJON – K2

I: Då va vi i gang – Eh, det æ vil at du skal bære starte med først e bære å svare på «kæm e du?»

K2: Kæm e [latter] Det va et vældi – åpent spørsmål!

I: Vældi åpent spørsmål – førtæll mæ litt om, om dæ sjøl

K2: Om mæg? Mmm, næi, æg – eeh – fødd å oppvåkst på Myre – eeh – å ha' bodd dær tell æg fløtta ett år te Sortland når æ jikk tredjeåre på vidaregåene, åsså fløtta æ opp te Tromsø – og ha' bodd hêr sia

I: Ka – korsn ár va dêt?

K2: Eeh – fløtta opp hit høstn totusnáfæm [2005] – ja

I: Sá serka táll [12] ár hêr?

K2: Ja! Áran går fort -

I: Di går fort – á dá bynte du på universitete?

K2: Ja, dá bynte æ á studere. Á færði me studie i totusnáellve [2011]

I: Mmh – ka va det du studerte da?

K2: Medisin – eeh – sá dá va æ færði – på en måte studert – færði læge i totusnáellve [2011] ássá fikk æ – men dá va æ ássá gravi[d] á fikk mitt første barn deinn høstn – eeh ja – sá har det gått litt sánn slag i slag – har nu tre onga te sammen á – sá e litt sánn man fær onga... á fátt jobb á turnus hêr á – vidre jobb hêr – mainn som ássá har fátt – eeh – jobb.. ássá har man blidd væranes

I: Ka gjør han?

K2: Han – eeh – e siviløkonom – økonomisk rådgiver på – i kommun' dá – jábba på rádhuse – sá han tænke æ jo e litt sánn flæksibel førr at æ kjeinn jo litt på á fløtt heim faktisk!

I: Ááh, du gjør det?

K2: Det trudde æ ikkje – eeh – eller det tænkte æ ikkje på ná' æ va ong [latter] – eh øngre – vi jikk på vidregåene á sánn sá sá æ ikkje det førr mæ – sá at det e ikkje kám te á skje – sá e det nákka som skjer når man fær onga – og ja

I: Absolutt

K2: Me bastesf rreldra   det å være nærmare mine førreldra – han [ekftefelle] e jo heller ikkje h r i fra – han e fra [sted]

I: Han e fra [sted] ja

K2: Ja, så vi har – vi har jo ingen s nn bastesf rreldra h r –   har jo d ,   har jo storebrorn min – og han d rr [uklart] tante   onkel – så litt familie – men det e n kka me di bastesf rreldran ass 

I: Det e n kka med det å ha familien ruindt s  – eeh vess vi tar det tellbake tell når du bynte   studér i Tromsø – kan du førtæll m  om korsn det va   v r student, ny i byen?

K2: Hmm – det va utruli spennanes – fløtta opp – va jo heldi   fikk bo ilage s skenbarne mett s m  ss  e fra Myre d  – eeh – som hadde plass d r   kuinn bo s  d r bodde   først, så det va jo litt sånn kjeint   spællte jo v llibaill s m mange gjør –   fløtta jo litt opp hit  ss  på gruinn av det – f rr   kuinne satse   spælle på elitenivå... h r

I: Gjer du det ei stund da eiller?

K2: Gjer det heile tida mens   studerte – tell   fekk onga [latter] tell egentli siste re     va gravid, ja

I: Ka heite lage d  – eiller?

K2: Det va Tromsø V lli d ,  ss  har vel egentli aille vi som starta det opp   spællte f dd onga   – ja,  ss  blei det et skifte så det skifta over tell BK – s  nu e aille BK Tromsø – men det opprinnelie Tromsø V lli va – besto f rr det m ste a V ster lsf lk

I: Ja

K2: Så det va – tida d  va – jikk med på å studere –   spælle v llibaill

I: Va det et krævanes studie?

K2: Ja

I: Va det mykkje ti på skolen?

K2: Eh ja, men me at det va – hadde trening kvar dag så måtte mainn jo disiplinér sæ såpass at – æg kuinn jo ikkje vær dær heile dagen uansett, det vill æ jo ikkje vorr – menne – då gjor man jo ting [uklart] vanli åtte te fire på en måte, eller te fæm åsså jikk man opp på trening

I: Det høres ut som en hæktisk kværdag

K2: Spørs korsn du ser det – æ hadde jo ingen – æ hadde jo bære mæ sjøl å tænk på, så det e jo alt e relativt

I: Kati møtte du mainnen din då?

K2: Totusnåni [2009].

I: Uinner studie?

K2: Ja – Næi, det va via en felles jobb – vi jåbba – det heite då på Seminare med onga som – eeh ja – træng avlastning – som va dær te avlastningsopphåll

I: Åhja okei

K2: Sykisk utveklingshæmning å førskjelli – ja, så dær møttes vi, sånn helt tellfeldi

I: Sånn heilt tellfeldi! Vess vi tar det litt tellbake til jobben din – kan du beskriv kært en-en vanli arbeidsdag førr dæ?

K2: Ja – eeh en arbeidsdag [uklart] ja, førr det varier jo litt kor – førr at æ e jo på en måte – i lægespesialisering førr å bi barne- og ongdmspsykiater – men i det så må du vær et hallt år på barneavdelinga dær æ e nu – så arbeidsdagen e jo litt førskjelli etter kor man e om æ e oppe på BUP eller om æ e hêr nere – men hêr nere på barneavdelinga så starta dagen åtte å det e mårramøte åsså kommer vi i gang med vi kalla brevvisitt [uklart] der vi går igjønno alle pasiantan åsså går vi visitt åsså e det på en måte – ja ætterarbei i fârhåill te det, å føll opp, epikriseskriving – ja

I: Sett du mykkje hêr [kontor] eller?

K2: Som regel ikkje [latter] Som regel e det ganske hæktisk ...

- - - [avbrutt av vakttelefon]

K2: Sånn så nu har æ vakt åsså pipe det – må vi ta en pøuse – medt i en arbeidsdag

- - -

I: Dær bei du avbrutt

K2: Dær blei æ avbrutt – som åsså e en del a arbeidsdagen [latter]

I: Ja, ka e det di førr æksæmpel ring å spørr om?

K2: Ailt muli. Ailt som di lura på i i fârhåill te...

I: Fra uansett korsn avdeling?

K2: Eeh jaa – eller detta e som regel ikkje fra sykehuse, men fra primære hælsetjænestn – nu va det en læge på hælsestasjon’ som hadde nån spørsmål – å det va me en beibi som va 14 daga – men så då ska di egentli te nyfødtlægen – vi har to vakt – så æ har nu vakt for store barn – å det e fra to måna å opp te attn år då – eeh så då hænvisæ æ han egentli vidre te deinn lægen

I: Men du jobbe åtte tell fire eller?

K2: Ja det e litt sånn – vanlivis vess du jobbe på barneavdelinga, så – ikkje – nu æ på en måte sånn BUP-læge så kommer hit å ska vær et hallt år, så æ går ikkje inn i vanli vaktturnus

I: Okei

K2: Så då jåbba æ åtte te fire [uklart] men di som jåbba hêr fast di går i turnus ikkje sant å har nattevakte å kveillsvakte

I: Ja, absolutt

K2: Mens æ jåbbe nu litt sånn åtte te fire

I: Ja, mhm. Trives du hêr?

K2: Ja! Det gjør æ – egentli en pæerson som trives dær æ e

I: Uansett?

K2: Ja [latter] ja det ska mykkje tell – ja – men det e flått å vær hêr – godt tadd i mot – nu har æ bare et parr uke igjæn åsså ska æ te bake – lissom opp på BUP-bygge

I: Ja – ligg det hêr borte?

K2: Rætt attme tainnbygge vess du veit kor det e

I: Æg e ikkje så kjeint på denna delen av [latter]

K2: Nei, førr det e jo en del a – attme universitete dær oppe – så ligg litt gjømt attme det nye hælshuse som e bygd vess du veit kor det e

I: Ja... næi [latter]

K2: Men det bygges jo mykkje hêr nu då

I: Ja, men du sa jo at når du va student så dreiv du mykkje på med vållibaill – ka gjør du nu på fritida?

K2: Æ har tre ongaså det e liksom det - [latter]

I: Ja, ka e aldern på dissa?

K2: ett å et hallt, fire å sæks

I: Så di e enda ganske små?

K2: Ja det kan man sei – så det går jo mykkje me tell ongan – åsså prøva man jo å få trænt litt utenom – eller gjør litt andre ting å at vi e – eeh – på en måte – ka æ ska sei – e snill med kværandre så vi kan prioritér at vi får gjort litt andre ting åsså

I: Ja – fysisk aktivitet innimella åsså – kanskje

K2: Ja, det å, å åsså bære kom sæ ut – møt nån ainner, eller gjør nåkka ainna

I: Absolutt. Det e vel hæktisk å ha tre barn, det kan æ tænke mæ tell – ja, bynte første – eiller

eldste da – på skoln nu te – på høstn?

K2: Ja, han e førsteklasing – så det e jo åsså nytt kapittel med plutseli lækse å føll opp på deinn måtn å – han spælle fotball å æg e assisteranes fotballtræner veit du åsså – ja [latter]

I: Spællte du fotbaill sjøl eiller?

K2: Ja, æ spællte liksom det vi hadde på Myre – fotball, hainnball å välliball

I: Du spælte hainnbaill allså?

K2: Ja

I: Deinn tida det va

K2: Den – e det ikkje nu?

I: Nei det slutta sånn serka når æg va i den aildern – allså i 12-13 årsaildern

K2: Ja ikkje saint – det kræv, det e førreldra som.. – ja, det e det

I: [Uklart] tebake igjen på det å vær student i Tromsø då – eeh når du va det da – korsn va det å vær en student så kommer i fra ei bygd i fårhåill te å komme fra [by] – i tellægg ei bygd i fra et ainna fylke?

K2: [sukkende] Æ veit ikkje

I: Følte du på at nåkka blei påpeikt – at du va i fra Myre – eller?

K2: Næi, næi – einaste – e fålk førrbinne vess æ sei – eller æ tænkte aildri på det på deinn måtn at det e nåkka sãm – sãm fålk sku påpeik – men di fleste – a en eller ainna mærskei gruinn så veit di fleste kor Myre e – eiller di har hørt om Myre å bynn sãm ærra og bubbelura [etterligner Myre-dialekt med fokus på r-lyden] – ehh å syns det va litt sãm arti – ehh å har hørt om at det e mange rare navn å – ja, masse sãmne

I: Positivt stort sett då?

K2: Njaa, ikkje sãm negativt å at det e nåkka domt, men litt meir sãm humoristisk – ja

I: Ja, gjøre narr av kanskje?

K2: Ja, på en måte – eeh – men ikkje at det va en ulempe å komme fra en litn plass på en måte

I: Ja, å kanskje – det e jo et stykkje uinna i fra Tromsø åsså

K2: ja, men ... åsså e det jo vældi mange i fra Væsteråln her då syns æ

I: Ja, veldig myykje fålk, Væsteråln – kan du tænke dæ te koffør di strømme mot Tromsø?

K2: Det e jo en flått by sãm – passe stor – som har på en måte et breitt tellbud – innførr, bra utelivsplass, åsså e det jo en universitetsby sãm årntli – man mærska det gådt når august kommer, då stig det jo med nån tusn og det e meire liv i byen å ja

I: Det e jo en by som styres litt a at e så mykkje akademisk ...

K2: Jaja – Å det e vel en av di byan i Nårge med på en måte flest uteplassa – befålkningstalle tatt i betraktning [latter]

I: [latter] Ja, det e jo ikkje te å lægge skjul på! Når du møt nye menneska da – presentér du dæ sjøl som myreværing?

K2: Eeh ja – asså æ e ikkje tromsøværing vess det e det sãm [latter] [uklart] ja, æ e i fra Myre – eller æ sei ofte Væsteråln først

I: Du sei Væsteråln først?

K2: Ja førr å – gjør æ det asså? – Det kommer an på kãm æ prata med – vess det e nãn ikkje saint e på kurs å e sør i Oslo eiller sånt så – peila æ inn på Væsteråln og «har du hørt om det?» «næi», å «det som ligg åver Lofotn» [latter] Men – det e rart – men nãn tellfeilla dær fãlk kanskje ikkje veit kor det e – men Myre har di hørt om!

I: Det e ikkje te å lægg skjul på at det e mange som har hørt om Myre – koffør trur du di har hørt om Myre?

K2: Koffør? Næi det e ikkje g – Her e det jo mange fãlk fra Myre – åsså e man jo, åsså har vi jo fesken – mange førbinn det med fesk – eeh – så eeh – har vi hadd litt sãnner e fãlk fra Myre som har vorr med i reality shãw – vorr på Farmen å

- - - [avbrutt av vakttelefon]

I: Vi snakka om koffør mainn trur Myre e kjeint – du nævnte reality?

K2: Ja, æ kjeinn jo di så har vorr me [ramser opp et par navn] Ja æ veit ikkje om vi har hatt fleire med i no

I: Vi har åsså hadd en i regjering sku æ te å å sei - på Stortinge – han ...

K2: Ja, ja han

I: Nu gløm jo æ åsså navn

K2: Tord ...

I: Ja – han som har vært litt minister å

K2: Olje å ænærgji – ka det e han heite te etternavn?

I: Æ føl det bynn på T

K2: Tord ja

K2: Tord Lien, spællte vällibaill litt lamme han Tord – ja, arti

I: Ja, værdn e ikkje stor. Eeh – har du følt på eller føl du nån gång på at du må lægg litt om på dialekta di?

K2: Næi!

I: Ikkje i det heile tatt?

K2: Næh

I: Koffør ikkje?

K2: Næi, koffør sku æ? Æ, men – æ lægg ikkje bort at æ har forandra dialekta di 12 åran æ har bodd hêr – så hør æ jo sjøll at man ændra – før så veit æ æ sa «meddag» heime, åsså nu sei æ «middag» - av å te så kainn æ [uklart] når æ tænka og e bevisst så sei æ bære sånn «ka vi ska ha te meddag?» førr å lægg om, men æ har jo skifta nån ord

I: Du har lagt märke te det?

K2: Ja, eeh – det har æ.

I: Einn i møte med yrke da? I sammenhenga dær du snakke me ja – kollega?

K2: Så må æ ikkje gjør mæ finar i språke

I: Ikkje på nå måte?

K2: Næi. Det kainn heinn det skjer nån sånn ubevisste ting – eeh – men det e ikkje nåkka æ tænke over i hværtfaill – æ føle heiller meir at det e – at man ska vær litt sånn æksotisk – det e ikkje nåkka man ska – det e litt kult – det e ikkje sånn at man skal skjule det eller – ser på det som en spennanes ting – meir positiv ting å vær

I: En del av dæ kanskje?

K2: Ja

I: Så det tolke jo æ som at du e stolt av å vær i fra Myre?

K2: Eeh ja – det har æ ikkje tænkt over – det e ikkje sånn at æ går rundt å tænka «eeh kjæmpestolt over å vær fra Myre» - men det e ikkje nåkka æ skjæmmes over – det e sånn Myre – og Myre e en bra plass – skjer mykkje positive ting dær ute, masse flätte fålk å det e en sånn dugnadsånd sãm du ikkje finn hêr i Tromsø – syns, eller – det kainn jo henn den e nån plass, men den e meir utpræga på mindre plassa da

I: Selfølgeli

K2: Men fålk har jo – når di har spo.. eller når det kommer fram at æ e i fra Myre – «ja, men

du prata jo ikkje så breitt» - men det har æ aldri gjort, æ har ikkje vorre så brei på ællan å ærran [imiterer myredialekt].

I: Ikkje vært så utpræga?

K2: Nei mmh

I: Ka tænke du om fålk såm kanskje har en tendens tell å gjør det da? Endre på dialekt – ka trur du det kommer av?

K2: Næi, det ... det må man jo spørr di om – om koffør at – om di mein at – korsn di fræmstille sæ vess di prata vældi breitt – om det sku bi sett ned på på nå måte – det e jo ikkje det at man ikkje blir førrstådd – så då må det jo vær at man ska fræmstå finere i språke – om, at man assosiere det med at man fræmstår flinkare eller – æ veit ikkje

- - - [avbrutt av vaktelefon]

- - -

I: I møte me det akademiske miljøet – professor, færelæsera – i dett tellfeille åsså kanskje læga, åverlæga – følte du nånsinne på et slags mindreværd når det kåm tell talemåten din – at det blei sett ned på – på nåkka slags måte? Or' å uttrøkk kanskje?

K2: Næi. Ikkje hêr oppe – e jo [uklart] i nord, e hêr vi bor å det – så det e jo mange så e både læga hêr å såm underviste såm har – såm e sørfra – men di bor jo hêr førr en grunn da [latter] så, æ har ikkje følt at æ måtte bi finare – i hværtfaill ikkje nåkka æ har tænkt over

I: På jobben din – me kollega – snakka dåkker ofte om språk – dialekt?

K2: Næi, det kainn æ ikkje sei at det prates åfte om dialekt – det e jo meir når man kommer på en ny plass å di spørr kor man e i fra å då svara man jo Myre [uklart] at man kan førbinn det med dialekt – men det e liksom det da

I: A di som du jábba med – e store dela a kollegiume nor-nársk eller e det litt a alt?

K2: Næi, veit du ka blant lægan hêr – kanskje lægegruppa e litt spesiell – førr at mange har blidd igjænn – di kom te Tromsø å studerte ásså har di blidd væranes – men dær e hværtfaill hallpartn ikkje fra Nord-Norge – då har vi liksom fra Tråndheim, Oslo, å ja Kristian.. ja fra Væstlainne – så det e litt sánn spesielt

I: Når du va færði á studér – koffør endte du opp med å bære vær hêr i Tromsø? Trivdes du – eller?

K2: Næi, som læge mátt æ jo ha turnus – ett ár på sykehus á hallt ár i distrikt ásså – æ hadde ikkje tænkt á vær i Tromsø, men på grunn a at æ fikk «barn da» [tilgjort uttalelse] så, då han [...] kám, blei vi væranes – a praktiske ársaka kainn man sei –

I: Det va ikkje løstn ...

K2: Næi, vi hadde tænkt á fær en ainna plass á utforske når man hadde mulighetn – oppleve en ainna – førr det á bli tvungen – sant, du må ha ett ár på sykehus og ett ár i [uklart] – så kainn du reise bort, á det va jo ásså sánn at – at, det va jo rein sánn láddrækkning á at du fikk ett nommer ásså fikk du vælle i deinn rækkefølgn som du fikk nommeret då – eeh – så først fikk æ 952 eller no sánt – så da fikk æ ikkje turnusplass men då sto æ på en måte blant di første på næste runde á da – da kuinne æ vælle Tromsø

I: Áhja okei

K2: Sá tellfeldiheita egentli. Førr min del va det det

I: Ka tænka du om det sosiale live i Tromsø? Syns du det e moderne, kultivert, spennanes har du nævnt blant anna når du va ong?

K2: Ja, men det nu ikkje nákka æ benytta mæ heilt av egentli – vi har jo teater hêr – men æ

ka' ikkje husske sist æ va på teater – å i deinn livssituasjon' vi e i nu, den fasn vi e i nu med små onga å sånt så e det – så får man ikkje benytta sæ så mykkje a det uansett – då – då kuinn æ like gådt bodd heime på Myre så – så, men selfølgeli man har jo mulighetn – e dær, det e liksom kino å teater å uteliv å

I: Et siste dialektspørsmål – e det nån vess æ sei «penar» eller «styggare» dialekte du kan nævne?

K2: Det vi forbinde med pen – å ikkje stygg – man kan ikkje bruk styggare det bi jo meir «breiere» som man ser på – så forbinn man jo ofte det – allså det å være penere i språket e jo mer sånn Oslo – å men, men i Oslodialekta så e det jo på en måte vestkant, fra Bærum dissan man forbinn «prater veldig pent» [imiterer] eeh – mens det e litt sånn breiar slæng i Oslo – shh shøtt ikkje saint – eeh – med det e vel det æ forrbinn med å være pen i språket – og då vil man åsså sei at di e, di fra Finnmark, som – kanskje spesielt di samiske som har egentli samisk som morsmål – eller – alle oppi Finnmark har jo ei sånn bokmålsdialekt – di lærte jo bokmål å «prater» - å sånn då, og di bi jo åsså då litt sånn pen

I: Einn bymålet i Tromsø?

K2: Ja, dær kan man jo se litt forskjell – at nån e bidd litt – det æ forbinn med penare – at di sei «ikke» å ...

I: E det nåkka du kunne ha tænkt dæ å ...?

K2: Næi, det trur æ ha sotte langt inne – ja det e vældi unaturli førr mæ å sku sei det – ja. Næi, «ikke» e – blir vældi rart

I: Men det e ikkje no sånn dialekt som du syns e – æ ska ikkje sei – men som du sei breiar.. som du ikkje syns e så fin å hør på kanskje?

K2: Men, sånn, liksom Myredialekta e jo brei – men det e jo ikkje sånn at æ ikkje syns den e fin å hør på – fålk syns jo deinn e – kanskje den e litt arti å hør på – eeh – men æ trur ikkje di tænke at deinn e stygg – det har undersøkelssa heiller ikkje vist – førr når di bi sport om ka

som e den finaste – så e det som – man kainn jo ikkje akkurat sei nordnorsk dialekt førr det e så førrskjelli – men det e det så går av med seiern på ...

I: Ett siste spørsmål – om ti, fæmtn, tju e år – kor e du? E du forn heim te Myre?

K2: Tanken e hværtfaill at æ har prøvd å bo heime på Myre – eeh – det e det som æ tænke nu ja – det kainn jo heinn at vi på en måte fløtta heim åsså trives vi ikkje – va ikkje sånn som vi tenkte eller ja – man har jo fleire å ta hænsyn tell – hadde det vorr før bære mæ hadde vi kanskje fløtta aillerede – men æ sku ha en mainn me på lasse som vil det samme da

I: Trækkes han tellbake mot [hjemsted]?

K2: Næi. Han vill bo i Tromsø, ja – han trives godt hêr å ja

K2: Han ser ikkje heilt førr sæ ka han ska gjør ne'på Myre – men har jo ikkje opplevd korsn det e å bo dær da

I: Har han vært dær mange gang?

K2: Jaa, vi har jo vorr ilag i sida .. nu i snart ni år, så godt kjeint på Myre, har vorr dær masse

I: Drar dåkker heim i høytide å?

K2: Ja, vi fær som regel – bruka som regel alltid å feire påske på Myre, åsså en tur på sommarn, åsså en tur før jul – i aillefaill med små onga å æks antall julegava å litt sånn, så bi vi heime [Tromsø]

6.3.3 K3

TRANSKRIPSJON – K3

I: de æ vill at du ska gjør først e bære å sei kæm du e, kor gammel du e, kor du e i fra – så

vess vi gjør de så e vi igang

K3: Ja – æ heite da [K3] – å e fra Øksnes – eeh – nærmar bestæmt Stø – eeh – åsså e æ allså trættifire [34] år – ja, har bodd i Tromsø sia totusn-å-en [2001]

I: Så du har bodd hêr ei stuinn då

K3: Æ har bodd hêr ei stuinn – søttn [17] år nu – ja

I: de e ikkje værst – kor lenge æ – e de fæm år snart [latter] Bynte du som student då?

K3: Næi æ bynte som lærling – som kâkkelærling – ja, gjør æg – på peppmølln mat å vinhus når de va oppe å gjikk

I: Kor de lå hænne?

K3: Attme Stenersen frisør vess du veit kor de e

I: Ja -

K3: Ja – eiller Amundsn – nu e de nå sånn herre – eeh – æ håll på å sei sånn turistbutikk neri kjellarn

I: Ja, de e en sân derrane rein – eeh –

K3: Jaa, de e nåkka sånn

I: Nåkka sånn [latter] Kor lenge va du lærling då?

K3: To år

I: Åsså jobba du som kâkk ætter de – kor længe før du bynte med?

K3: Næi, ka de va – æ bynte i – æ tok jo – ætter lærlingtida så tok æ jo påbygning – åsså tok æ ett år bedriftsøkonomi etter dét – åsså bynt æ igjæn før fullt som kåkk å då va jo de totusn-å-åtte [2008] – åsså jåbba æ vell i en – ja, tre-fire år som kåkk igjæn ætter de

I: Når du tok sånn påbygning å sånn gjor du de ve universitete eiller gjor du de ve ainna?

K3: Næi på [navn] vidregåene – ja

I: Så du va dær ute å vasa en del?

K3: Ja æ bodde på Kvaløya då – så æ fant ut at då va æ vant te å ha lite pænga å rutt med så de va høvelig å bære fortsatt rætt på skole då ætter lærlingtida då

I: Kor længe bodde du på Kvaløya?

K3: Eeh – ska vi se – vi fløtta dit i totusn-å-fæm [2005] åsså fløtta vi dæri fra i totusn-å-åtte [2008] så tre år bodde vi dær

I: Så vældi nært skoln då eller?

K3: Vi bodde akkurat når du kjæm ne a brua på [sted]

I: Et stykkje bort te skoln då

K3: Ja

I: Kati bynte du å studer ved universitete da?

K3: Då bynt æ i – kati va de – totusn-å-tåll [2012] mein æ de va

I: Ett år før mæg – så vi har akkurat gådd førri kværainner [latter]

K3: [latter] Peddn de va jo bære sånn deltidsstudie da så då jobba æ hêr samtidi – som vikar

I: Ja – eeh – korsn va de å vær studænt ve universitete? Kor gammel va du når du bynte dær?

K3: Første gången? Då studert æ jo i byen – då gjikk jo – den bedriftsøkonomien lå jo dær attme HT – å de va jo ætter peddn så de måtte jo vær i totusn-å-fæm [2005] å de vaa vældi – vældi greitt – du va jo litt meire sånn – du følte dæ kanskje ikkje sånn at du va i ett universitet dær borte – menne når æ bynte på nordisk så gjor æ jo absolutt de – når æ kom hit – ja – de blei nå ainna

I: Korsn syns du de – sånn generelt sett – e å vær studænt då i Tromsø?

K3: Syns de e vældi bra ja – eeh – har ikkje nåkka – syns universitete hêr e – ihværtfaill den linja som æ har gådd – mainn har bidd tadd gådt vare på å – eeh – ja ting e ænkelt – du, mainn lær sæ frånter – ååh – ailt de herr nødvendige – ja åsså kjæm mainn fort inn i et miljø – aille di – eiller di gångan æ har studert så har vi raskt kommet i kållåkviegruppe å -

I: de va nåkka dåkker aktivt jobba ilag?

K3: Ja – men de va jo sånn at di herre – di herre som vi hadde som lærera eiller – di satt oss jo fort i gang å anbefalte oss å jobbe mot det

I: Åsså bynte du å jobbe hêr da – som vikar på deltid?

K3: Mens æ tok peddn ja

I: Ja, mens du tok peddn – kati va du færdi da når du va færdi med pedd?

K3: de va i totusn-å-trætt [2013]

I: Å då gjikk du ut i fuill jobb – hêr?

K3: Hêr ja

I: Så du har jobba hêr sians då?

K3: Ja

I: Med yrkesfag

K3: Næi totusn-å! Næi uinnskyll nu lyg æ førr dæ [latter] – æ har jåbba – æ jåbba jo sællfølgeli i ett å et hallt år på Bama før æ bynte med de hêr

I: På Bama? – som i fru-fruktmærke? [latter]

K3: Ja, som konsulænt

I: Ka innbar de då?

K3: Næi då æ jåbba æ jo me salg a frukt å grønt – æ jåbba mæst mot sørvisbransjn åsså kiosk å bænsinstasjona å litt mot storkjøkken – men æ va litt gravid oppi de aillt så de e dæffør de bære har svuinne hæn [latter]

I: Ja førr du har – du har – kor mange onga nu?

K3: Vi har tre – men vi har to ilag, så ha' han ei fra før

I: Førr du e gift med en som e i fra...?

K3: [øy i Nord-Troms] ja – så vi møttes på peppermølln – når æ bynte som lærling

I: lærling – e han åsså kåkk då?

K3: Ja han va faglært kåkk da når æ bynte

I: Okei – javell jábba han einnu som kákk nu dá?

K3: Næi nu jábba han som salgssjæf førr [navn] som e sánn kjøttlevrandør – eiller kjøttprodusænt da i Tromsø – sá han e jo litt innførr matbransjn einnu

I: Ka innbær nu dá en vanli arbeidsdag førr dæ?

K3: Næi de e jo átte te fire – eeh – men sællfølgeli ná heilt ainna einn ka á vær kákk – de e de – stár mykkje meir friar tell á styre min egen arbeidsdag når mainn ikkje har uinnervisning – ja – sá hêr jábbe vi me en del sánn e aindre rekrutteringsprosjækt ut'n om dær vi fær ut te ongdómsskolan á fronte linja – ja – ássá e æ aktivt med i kákkeløuge á – ja har litt aindre ting á mainn styre med

I: Litt sánn fleksibel arbeidsdag?

K3: Ja de vill æ verkeli påstå at mainn har – mainn káinn værme på aindre ting á – á reise litt á

I: Reise dákker mykkje på kursing eller?

K3: Vi fær – vi fær kursing vess vi – vess de e nákká interessant vi har løst á meld áss på – ja – ássá jábba æ jo i fængsle ássá á uinnervise dær en dag i uka

I: I kákkefage eller?

K3: Ja – á litt i nánsk

I: Korsn e de á jábbe dær da?

K3: de e – e vældi, vældi speinnanés – æ va vældi nærvøs første dagen når æ sku – men æ – men de gjikk áver ja, sá de e litt gádt med a'væksling kan du sei heri fra – som – dær de e mykkje ongdóm som mainn má jábbe mykkje med á motívér ikkje saint – førr á føll di opp, at

di ska fá gjort de di ska á – mens dær borte så e du jo – di bi gla førr at mainn kjæm innom á di har løst tell á ha uinnervisning á – de e et lite sánn a'brækk hêri fra

I: Førr en lærar så e de jo gádt á ha studenta så e intressert á motivert

- - - (avbrutt)

I: Bortsett fra aillt de herr med á vær lærer á sánt – ka gjør du på fritida?

K3: Næi æ e som sagt vældi aktivt me i kákkeløuge – á de e jo en sánn frivelli árganisasjon dær vi – eeh – tar oppdrag á sællfølgeli får betaling førr de inn te løuge – men aillt a pænga bruka vi på kákkelærlinga á – ja fræmme kákkeyrke – arrangsjere konkurransa eller eventa

I: (Uklart) Assá – ka vill de innebær – ka gjør dákker da?

K3: Næi førr æksæmpel uinner matfæstivaln så kjørte vi – eeh – va vi me ássá bidra te de herre fæstmáltie i deinn storlavvoen – dær vi hadde sörvisn dær – á vi hadde ruillsying så vi sælte á ja – tar på áss litt sánn – vess de e store arrangsjemang dær di træng kákka eiller – ja, nán så kainn bistá med mat á sánt så kainn di ta kontakt med áss – ássá har vi aillt a mat te Riddufæstivaln i Mainndaln så dær e vi ei heil uka á kákkelere – ja

I: Sá sánne type – så dákker bi leid inn te?

K3: Ja mmh

I: Men dákker gjêr pængan te aindre arrangsjemang?

K3: Ja aillt a pænga så kommer inn de går tell á fræmme kákkeyrke á ikkje minst lærlingan – at di ska kuinne – vi sponsa di reisa tell førskjellie ting á kursing

I: E de nán sánn hêr [skolen] – sánn typ at lærlingan kan reis ut i Europa á styre?

K3: Ja, de e – vi har jo en som gjikk hêr førr – ja han gjikk hêr i fjor á han ska nu førr tredje

gång te Ængland á jábbe blant Michelin-kákka – dá har lóuge, opplæringskontor á førskjellie bedrifta sponsa han deinn billættn dit á – så han fær vær dær á jábbe

I: Så de går áver grænse rætt og slætt

K3: Ja

I: Har du fátt reist mykkje på gruinn av kákke..?

K3: Æ rest en del ja, de har æ

I: Kor du har vært hæn?

K3: Eeh – næi kor æ ha vorr – æ har vorr i – kanskje ikkje så mykkje egentli me – eeh – nå æ tænk mæ om i førrbinnelse med jább. de ha vorr litt med jább – så de hadd jo vorre Tysklainn á Spania – sánne vinlainn først á fræmst – ja – eillers så ha de jo vorre sællfølgeli rundt omkrenng i Nárge dá – spesiellt dá når æ jábba i Bama – ja – ásså har vi jo både i lóuge og sánn som hær á – sánn herre árs møta som vi e me pá – ruindt omkrenng – men nu framáver hær ska vi ha et samarbei både me Russlainn á Tysklainn – så dá blir de nok litt meire farting

I: I meilla Russlainn og da... ? Næida, men de e jo intressangt á kunne fá reise (uklart) med samme interesse som andre – á liksom fá ...

K3: Ja – spesiellt når de gjeill mat – á se pá matkultura á sánt – så de e vældi arti – så har vi jo sánn herre – vi arrangér jo egne sánn jábbreise hær á: førr áss pærsonale så vi e et gjæng så – vi va i Italia Toscana førr to ár sia, ásså ska vi te Riga nu i mars

I: Ikkje som blátur men dákke planlægg?

K3: Ja de e meir sánn faglig tur så – dá har vi ailltid gaid á vingár'a á sánn – vældi stramt program så vi ska i gjænna – matfæstivala á – ja

- - - (avbrutt)

I: Føle du en stoilthet over å vær i fra Øksnes?

K3: Ja, absolutt! Æ ska jo heim nu te Skreifæstivaln! [latter] så de gjør æ absolutt, æ e vældi stolt a å vær fra Øksnes å æ har jo bodd hêr i næssn søttn år men når æ møt nye fâlk hêr så sei di ailltid «du e kje hêr i fra e du?» - så sei æ «næi» - æ bi vældi gla førr at di hør de [latter] – så de jo fort åsså lægg om dialekt å sånn nå mainn – ja, bære fløtta på sæ i Nord-Nårge ikkje saint – eeh – menne æ gjør nu så godt æ kainn førr å behâill deinn – sæll om di heime sei at æ lagt om [latter] – du veit kanskje korsn de e?

I: Ja – ja ka føl du sånn heilt konkret om dialekta di sjøll då?

K3: Næi, æ e – æ e kjæmpepla i deinn – å einnu husska æ nu nå æ bynte som lærling hêr så bei æ jo krafti måbba på kjøkkene førr at æ blaint ainna sei «kjylling» og «pudding» [palatalisering på ll og dd] [latter] menne de va kanskje mainn min egentli så måbba mæ mæst – men æ sei de einnu å æ sei de at – ja æ bytte ikkje de – æ trur tell å me æ sei «kjerskeparsken» [latter] Næida de så de syns æ mainn ska ta vare på deinn – de syns æ – æ hadd jo en drøm om å fløtte heim igjæn æ åsså menne – når mainn nu bei gift hêr å fikk onga så skjõnte mainn jo de at ehh – de går ant å bo hêr åsså – men æ e vældi gla i å reis heim [latter]

I: Ehh – vess du møt nye meinneska sånn vess du førr æksæmpel e ute å reise eiller gjønna førr æksæmpel kâkkefaget da eiller på skoln – uansett korr de sku vær – førrtæll du med engång kor du e i fra?

K3: Mhm

I: Heilt konkret eiller? – sei du Væsterâln eiller sei du?

K3: Ja – næi, ja æ sei Væsterâln åsså byinn mainn åsså må mainn nærme sæ inn – åsså spør «har du hørt om Sortlainn?» sei di «Njæ» - så «i nærheta a Myre» - «Aaah MyRe» [etterligner Myredialekt] då – væffaiill fâlk fra Nårge di – mange har hørt om Myre [latter]

I: Ja di har de – men vill du sjøl sei at du har ei myredialekt?

K3: ehh – næi, æ trur nok deinn va værre før – ja, de kainn vær ætte et par glass røvin ilage nån øksnesværinga [latter] så bi æ nok – eeh – mykkje breiar – menne æ va nok breiar i måle før – de va æ – men æ får jo hør de når æ kjæm heim – vess mainn tar sæ en sjalabais ilamme nån

- - - (avbrutt)

I: Når du va studænt åsså i Tromsø – eiller når du va ong å ny i – som lærling åsså – korsn va de å vær i Tromsø me tanke på at du kommer nættopp i fra ...?

K3: Næh – førr mæ va de litt spesiellt førr æ reste opp hit aleina – ja, æ hadde ei så æ hadde gådd på Mælbo ilag, ho va jo fra Andenes – så æ hadde jo ikkje nån hêr oppe – eeh – men æ va vældi sånn – æ skjõnte at vess æ sku kom mæ nån vei så mått æ – allså i kåkkeyrke va ikkje Sortlainn eiller – plassn førr mæ – Hurtiruta va å vældi uaktuell å jåbb på

I: åh ja koffør?

K3: Næi æ bei vældi sjøsjuk [latter] ænkelt å greitt – æ va å prøvde mæ på de men æ faint ut at næi – så då – å Bodø fresta mæ ikkje å Tromsø va en sånn ja –

I: Åh ja koffør fresta ikkje Bodø?

K3: Næi – de e vanskli å sei – æ har ikkje nåkka pæronli i mot Bodø, men Tromsø sto høger på lesta

I: Så de va ikkje no slækt eller familie som hadde forn hit tidliare eiller?

K3: Næi, «all alone»

I: Du va den første?

K3: Ja – menne æ bei jo vældi gådt tadd vare på dær æ kom – å han kjøkkensjæfen min va fra Bø [i Vesterålen] – så han tok gådt vare på mæ – ja åh – så fikk mainn fort – de e de så e fint med deinn bransjn mainn jåbbe i – du får, de bi familie egentli – de bi ikkje bære kollega å vænna – men de blir en familie – og de fikk æ dær da – så mainn stifta sæ fort bekjeintskap å nye vænna

I: Æ tippa de kanskje e meinnesska du kanskje einnu har kontakt me?

K3: Ja, ja ja ja – vi e einnu et flått gjæng – han eine bei æ jo gift me i tellægg! [latter]

I: Men når du va hêr å va så ny og ong – følte du at du måtte lægg om på dialækta di?

K3: Næi, å de e jo de som e litt arti nå æ tænk te bake te de nu når vi prata om de – de va om kor måbba æ blei på de kjøkkene a di tengan å de va aildri snakk om at æ bei – bynte å sei «pudding» førr æksæmpel eller «kylling» [uten palatalisering] – de – næi så utn at æ har vesst de så har æ nok vorre ganske sånn stainnhafdig på deinn

I: Har de kanskje me å gjør at du e såppass ståilt eiller?

K3: De kainn gådt heinne ja

I: At de e en del a dæ?

K3: Ja, æ e jo – så vi snakka om de i sted – når æ træff nye fålk så sei æ «æ bor i Tromsø, men æg e egentli fra Væsteråln»

I: Sjøl om du har bodd hêr -

K3: Sell om æ har bodd hêr næssn like længe nu som æ har bodd heime – æ har jo de – æ va jo søttn [17] når æ fløtta opp hit

I: de e ganske ongt

K3: Ja de e ganske ongt – så – stakkars pappa, han gråt nå han forlot mæ hêr [latter] på en hybel – æ skjønna han gådt nu når æ har fådd onga å

I: Ja – ka tænka du generelt sett om fâlk som har en tendæns te å endre på dialekt?

K3: Næi – vi har jo to onkla som fløtta ganske tili te Bærgen – å vi har jo gjort litt narr a di – førr at di har sånn Bærgænsler-slæng på deinn nordnårske dialækta så de kainn jo å ha nåkka me saken å gjør [latter] at vi har sott å prata om kor teit de e – men de e klart æ får jo allikavæll hør når æ kjæm heim at di syns æ har lagt om dialækta så – mainn har sekkert de men allikavæl bi de jo bemærka hêr at mainn ikkje e hêri fra så heilt omlagt kainn æ jo ikkje vær

I: Når du va i de meir akademiske miljøe me universitete å professorora å fârelæsera – følte du nån gång at dialækta di bei sett ne på eiller?

K3: Næi, de syns æ ikkje – æ trur mange syns at de e freskt med dialækt – de samme tænke jo æ vess mainn prata med fâlk fra yttersia dær di – ja – sei teng sånn som de e – å æ trur – de e uansett så trur æ de at – ja fâlk syns at de e arti å hør at nån sjell ut me dialækta – kanskje spesielt i Nord-Nårge – at mainn ikkje har ei og samme

I: Einn – de e ikkje nåkka du har kjeint på i seinare tid i nån spesielle telfella at dialækt har bidd no negativt?

K3: Næi, ikkje ainna einn sånn at de blir sånn – eeh – asså at nån kødda med den ikkje saint – sånn så hêr e di besætt «å hêr!» [latter] [etterligner senking av vokallyd] så – men æ tar de ikkje tell mæ – æ flira nu bære åsså – ja vi har nu aille vårres dialæktbemærkninge

I: I jâbben hêr da – ka slags meininge møt du om språk og dialækt å sånn – du har jo sagt litt om de da – men vess dåkker snakka om de – e de – e de sammenligning eller e de?

K3: Ja, vi har jo mykkje eleva som – dær nån e fra byen men så har vi mange så e fra lainne – åsså ytterst på Kvaløya, eiller fra Bailsfjordn ikkje saint – å di har jo – vældi egne sånne præg på dialækta å litt breiar i målet å sänn – de e fort at de æ kjeinne mæ igjæn på di at aindre bemærke de hos di – å då trur æ å at di syns de vældi greitt at di har en lærar som sei at de dærr «det ska dåkker bære vær ståilt a – bære la di – la di måbb»

I: Di som e by – byeleva har en tendæns te å «hæ? Sei du dét?»

K3: Åsså ska hærme ætte di ikkje saint – ja – så då hjælp de kanskje åsså på at de e nån fleire som sei at «næi ikkje bry dæ om de – vær ståilt a kor du kjæm i fra»

I: Vess du hadde hadd en formell situasjon – om de hadde vært et jobbintervju, en konferanse eiller i førr æksæmpel media – korsn turr du de bi oppfatta å snakke me førr æksæmpel myredialækt?

K3: Eh ja – nu har æ jo vorre oppi de derre sjøll å ikkje tænkt over de før æ så mæ sjøl på tv eiller – eeh – æ syns jo æ prata med samme – æ kain tænke de ættepå «e de mulig? Sa du det?» Menne, ja næi, æ trur ikkje æ førrandre nåkka

I: Ja – førr æksæmpel når du hør nån på – på tv – som e i fra Myre eiller en plass i Øksnes som snakke – ka syns du då – ka e første reaksjon?

K3: Næi æ – de bi jo så at mainn glis litt førr du hør de jo – eeh – kanskje spesielt Myre å de e jo nåkka mainn har bemærka sæ meir ætter mainn fløtta deri fra sællfølgeli at di e – de e breitt [latter] de e ikkje nåkka ainna å sei

I: Einn generelt sett med dialækt i media – sänn type – eeh – sians mainn kanskje e vant med østlandsk – e de nåkka du lægg merke te?

K3: Æ trur ikkje de – sänn næi – sællfølgeli når æ studerte nordisk så hadde vi mykkje sänn herre vi sku studere dialækt å dialækttrækk å ei stuinn va æ vældi opphængt i de – førr å hør ætter sänn målmærka å sänn – men de har nu svuinne litt hæn nu – ja, men ja sänn eillers ikkje nåkka æ bemærke mæ sänn trur æ

I: Du va så vidt innom de i sta – men æ spør nu – koffør har du eindt opp med å bo i Tromsø?

K3: Næi de va nu førr at æ bei gift åsså hadde jo han ei datter hêr – eeh – han bei jo akkurat pappa – ja ho va jo bære ni måna når vi bynt i lag – så då skjønte æ jo når de bei alvor meilla åss to atte æ bei jo ikkje å få han me mæ te Væsteråln – nå han hadde ei datter hêr – næi – åsså bei vi nu gådt etablert ættekvært å – så då blei de nu bære sånn – ja

I: Korsn mein du de sosiale live i Tromsø e – e de modærne, kultivert, sofistisert?

K3: Eh ja æ vill sei de e vældi kultivert – åh – ja tel dels modærne – nu e kanskje ikkje æ den så ska bedømme ka moderne e – menne

I: Næi de e jo kanskje nåkka mainn vurdere sjøll ka betyr – ka mainn lægg i de

K3: Ja – æ syns jo de – at de skjer jo ting hêr heile veien – nu kanskje æ – æ har jo mine interæssa i byen å de e jo sællfølgeli har jo mykkje med mat å gjøre

I: e de no ainna einn mat spesiellt?

K3: Ja asså før va de jo uteliv men de e jo vældi begrænssa nu – men på matfrånten å dær så skjer de jo ting heile tida – å dær syns æ jo vi håill åss vældi gådt med aindre storbya da – ja

I: Går du mykkje ut på resturang å spis?

K3: Ja så ofte så vi kainn – vi e nu å prøve di nye – åsså har mainn jo sællfølgeli nån favoritta

I: E de nån spesielle favoritta?

K3: Ja Smak står øverst på lista – har vi vorr to gång

I: Har faktisk ikkje vært enda

K3: Ah næi de e en opplevels'

I: Tænk over – e de nán dialækta i vårt landstrakte lainn som du syns e «finar» eiller «styggar» einn aindre?

K3: Áh de va et vanskeli spørsmål – æ kainn ikkje sei at deinn e stygg, men sánn herre – deinn herre Stryn – á de trur æ går meire på at mainn slit litt me á forrstá de [latter] ássá e æ vældi gla i deinn dialækta fra Gudbrainnsdaln – ássá sánn som han Arne Brimi á de herre – men de har sekkert litt me at mainn har slækt dær – ja - sá deinn syns æ – sánn fín klang på deinn – ja

I: Rætt á slætt lyden ut av deinn – men eillers generelt sett ikkje nákká ainna du syns e ækstremt utpræga?

K3: Næi – æ má jo sei assá deinn dialækta vi har á Sænja – deinn utmærska sæ jo -

I: På en positiv måte?

K3: Jaa – á kanskje negativt førn nán – som ikkje ville ærkjeinn deinn – sá bi de jo lagt mærske tell korsn du prata á – fálk hør at eintn e du fra Myre eillers sá fra Sænja – du prata litt breitt – ja

I: Koffør trur du at Myredialækta – deinn e jo kjeint – koffør trur du det?

K3: De e sekkert førn at de blir hært [latter] æ vill ikkje sei at myreværinga e spesiellt beskjedn heiller [latter] eiller lavmælt – de vill æ ikkje sei – sá dá blir du jo hært – ássá trur æ di fleste e stáilt a dialækta si

I: Uansett?

K3: Ja – i væfaill i Øksnes sá trur æ de – æ trur hadd mainn ikkje vorre stáilt a deinn sá hadd mainn skjult ho litt meir á de e vældi mange som e fraflotta som einnu æ syns háill gádt på

dialækta si – ja

I: Et siste spørsmål – åsså ruinda vi rett å slætt a – se førr dæ framtida di – kor e du om ti – fæmtn – tjue år?

K3: Æ e sekkert hêr einnu [latter] akkurat hêr! Næida æ e nok i Tromsø einnu de vill æ tru, kanskje vi fløtta fra Hamna – å ja bor i ei leilighet – men æ trur nok at de bi Tromsø einnu ja -

I: Du sa jo kanskje at du hadde en drømm om å fløtte heim – men du trur ikkje de bi å skje eiller?

K3: Næi æ trur ikkje de – ikkje så længe mainn har onga som ønska å bo hêr – ja – å en mainn sællfølgeli åsså så – nå mainn har bodd i 17 år så har du jo et ganske stort nættverk å de e ganske hardt å førrlate de – sæll om mainn einnu har vænna heime – men de bi ikkje på samme måte som sann så de va før – næi

I: Stort nættverk gjønna både jåbben som lærer og jåbben som kåkk?

K3: Ja, å vænna å ja – så de vill ha vorr litt tøft åsså å sku ha førlatt ailt de – å fløtta heim

I: Har du mange vænna som du har fådd gjønna studietida?

K3: Ja! Mange, mange som vi håill kontakt einnu – å mange e bynt å jåbbe hêr – så de e kjæmpearti – de va fleire som ætte nordisk tok peddn å ja – bære kommet rætt neffør veien [latter] så de syns jo æ e vældi arti

I: Greit å ha alle på en plass

K3: Ja de e de –

6.3.4 M1

TRANSKRIPSJON – M1

I: Kan ikkje du bare starte me å sei kæm du e – førtæll mæ litt om dæ sjøll?

M1: Ja – æ heite da [M1] – kjæm fra Myre i Øksnes – har nu bodd hêr i Tromsø i syv – syv eiller åtte år

I: Ja – huska du korsn år du fløtta hit?

M1: Eeh – æ va i militære i totusn å eillve [2011] åsså fløtta æ opp ætte de så æ trur de va i totusn å tåll [2012]

I: Kor du va i militære hænne?

M1: I Ramsuinn, i nærheten av Harsjta – ja – Harsjta-Ævenes

I: Når du va færdi i militære – bynte du på studie hêr da eiller?

M1: Bynte på studie hêr oppe ja

I: Va de ve univærsetete?

M1: Rætt på univærsetete ja

I: Korsn studie va de?

M1: Går masterutdanninga i lærer

I: I Mellomveien?

M1: Mellomveien ja

I: Korsn fag har du da?

M1: Ængelsk, musikk å ærle – så har æ jo vorr me i de pilotprosjækte som nu e blidd deinn årntlie lærerutdanninga

I: Áhja – okei – førtæll litt meir om de pilotprosjækte

M1: Eeh – de va et fárrsøk på å starte en ny lærerutdanning – me meir – ja at de va meir fokus på fag – å univærsetete i Tromsø e jo vældi stáilt áver at di fikk de opp hit – di har jo prøvd å – ha litt sánn eierskap på heile prosæssn – di har tell á me kailt – kailt ei sánn – deinn áversekta áver – áver kass fag mainn tar di fórrskjellie áran har di kailt fórr Troms-trappa –

I: Troms-trappa faktisk?

M1: Tromsø – bære fórr á vær vekti

I: Ja ka har din rolle vært i de heile da? Har du bære vorr me á planlagt eiller?

M1: Næi assá æ har jo vorr dær sámm studænt – men æ har ássá vorr me i – sámm – sámm – ka de kailles – klasseleder – studænt – æ har vorr leder fórr studæntan i trinne mett – eiller i fage mett – vorr me på møta me – me administrasjón' á litt divæsje – sá æ e jo – fádd sedd litt – fádd sedd – fádd sedd litt a baksia

I: Ja du ha vært studæntinnspælle i prosæssn rætt á slætt?

M1: Ja -

I: Nu når vi e inne på de me studænt – korsn va – e du – e du studænt einnu nu eiller?

M1: Næssn færði á vær studænt -

I: Korsn e studænttølværelsn i Tromsø?

M1: Deinn e jo vældi grei – de e jo – Tromsø e jo en studæntby – så de jo vældi masse ressursa å tellbud førr studæntan – aillt i fra sport å kamsport å træning tel – di har vel sekkert bokklubba, brættspællklubba -

I: E du me på nåkka ainna – du sei jo du har vært me sãm en del a de herre pilotprosjækte – men har du vært me på nå sãm studæntårganisasjona?

M1: Næi – ikkje egentli – har ikkje vorr me på nåkka sãm – æ va – æ va – eine åre så va æ me i – i eine – eeh – i ett parti i studæntparlamente – så de va ikkje -

I: Så litt studæntpolitisk?

M1: Njæ litt - æ va ikkje mæst aktiv, men æ va me på nãn møta – vi starta ett eget parti

I: Åhja ka de heite?

M1: De husska æ ikkje [latter] – de va bære eine åre

I: Du e studænt nu – har du nå deltisjåbb – jåbba du?

M1: Æ jåbbe fuillti

I: Fuillti? Så du har fuilltidsjåbb på sia? Kor du jåbba fuillti?

M1: Æ jåbbe på [butikk]

I: Åkei!

M1: Sãm områdeleder førr mertsjandise [merchandise]

I: Område-leder - ? De – e de átte te fire sku æ te å sei eiller?

M1: Ja førr de mæste sånn

I: Korsn ser en vanli arbeisdag ut førr dæ då?

M1: Eeh – næi de jo å – møt opp å pass på at butikken e ryddi å få ut aille vara – bytte om på hylla – bygge

I: E du aktiv som sæller åsså da?

M1: Hjælpe kunda så spørr – ja – å fronte litt dær – så har æ vorr på stortsett aille driftsavdelingen i butikken

I: Førr de e en ganske stor butikk e de ikkje de?

M1: Jo – de e a deinn typen butikk som e størst i Nårge – asså butikken e ikkje størst i Nårge – men de e a samme type så – store

I: Ja – så du jåbba heile uke – å de e fuillt kjør eiller?

M1: Mandag te fredag kvær uka ja

I: Korsn får du de tell me å gå åver me – du sei du e snart færdi me studian?

M1: Ja akkurat nu så har æ bære nånn småting igjæn – æ har nå æksamen så æ må ta opp – så kãm – æ hadde en æksamen så va – såm va dagen ætter ho [datter] blei fødd – så æ va heime klåkka sju på mårran å æksamen klåkka ti – så deinn blei jo ikkje nåkka av – men då hadd æ avtalt aillt så det gjikk jo greit – så bære få ta opp de – åsså har æ masteroppgaven å skrive – så æ har ikkje nåkka æ må møt opp førr

I: Då kãm ho tell – å dåkker har vært førreldra nu i ett å et hallt år?

M1: Ja – litt áver – ho har bursdag i juni

I: Korsn eindra de tellværelsn – jábba du fuillti før de eiller?

M1: Næi æ bynte fuillti ei stuinn ætte – æ hadde deltişjåbb før de – men æ jábba nu – sku æ rægna de så jábba æ sæksti prosænt

I: Ja – eeh – ka gjør du eillers på fritid – hábbi, træning, kulltur, uteliv, natur? E de nåkka du?

M1: Ja – ikkje så mykkje me uteliv á sånt – æ driv på en del me spæll

I: Type – som i dataspill eller?

M1: Dataspæll ja – a ymse slag

I: Vil du anse de sâm en hábbi?

M1: Ja æ vil anse de sâm en hábbi ja

I: Nå ainna?

M1: Litt læsing, ser seria

I: E de nå sânn reising?

M1: Vi har jo prøvd á ha litt sânn en reise i áre – ikkje like mykkje sians vi - fådd onge – meir sânn reise heim te Væsterâln

- - -

I: Eeh – du sa du va i fra Myre – e du stáilt áver á vær i fra Myre?

M1: Allsá de e jo de stede æ e i fra – de e ikkje sánn at æ skjule de – men æ merka når æ va på besøk førr litt sians – at de va litt sánn – æ træng ikkje á vær me di hæan fáłkan

I: Allsá du tænke på når du va heime?

M1: Heime ja -

I: Á møtte fáłk dæri fra då?

M1: Ja allsá – allsá ikkje fáłk sánn æ kjeinne men fáłk på gata á bænsinstasjon? – hør di prate så – så e ikkje fáłk som æg nødvendivis hæng me

I: Nå spesiell gruinn ainna einn at de e – e de mátn di prate på eiller?

M1: Ja litt sánn – de di gjør om hværdagan – de hæane e jo kanskje litt meir – di e kanskje litt øngre einn mæ men en go' del a di e eldre – eeh – litt sánn mykkje småbydrama

I: Ja – drama i fárm a kjærlighet á sánne type ting?

M1: Kjærlighet á bil – de e de de går i [latter]

I: Litt sánn «bygde»?

M1: Ja

I: Ka tænke du om – om dialækta di da – vil du anse de som ei Myredialækt?

M1: Ja – de e sekkert ikkje – de e vell ikkje a di breiaste – men de – æ har fáłk sánn kjeinn igjæn kor æg kjæm i fra sánn første gången di møt mæ

I: Ut i fra at di bære hør på - ?

M1: Ja

I: Men du vill ikkje sei at deinn e utpræga myredialækt?

M1: Deinn e medium pluss -

I: Medium pluss? [latter]

M1: Ja æ – æ har hørt di så e a di breiaste – æ e ikkje dær – de e så at æ kjeinn at deinn e dær

I: Syns du dialækt e vekti?

M1: Æ syns dialækt e fint – ja – æ syns de e fint at de variere – at de e førskjelli på di førskjellie stedan – at de – de sei nåkka om røttern dine – de e jo nåkka – de jo nåkka så åfte sett i dæg ganske længe sjøl om du kanskje får ainna dialækt ætte kvært så kjæm deinn – så kainn deinn kâm te bake – æ hadde – æ hadde en æ møtte på rekruttn i militære – førstegangstjænestn – sâm e – sâm e her i fra – nân øye her utti Troms men så hadde fløtta søråver te Væstlainne va de vell, å fådd heilt ainna dialækt – prata vældi fint å sânn – eeh – men i løpe av di få månan vi va dær – vi va jo samme lag – så fikk æ han te å lægg heilt åver te dein gamle dialækten sin – å deinn va brei – sânn skikkeli te bake te

I: Hadde hann bodd længe då på Væstlainne?

M1: Han hadde – asså han hadde fløtta søråver – eeh – han va ikkje – han va i væffall tili tenåring om ikkje tiliar – så de va snakk om bra mange år han hadde bodd dær nede

I: Som ung da - de e jo et klasseæskæmplar kor dialæktendring kainn gå – eeh – når du møt nye meinneska ka førtæll du om dæ sjøll først? E de alder – kor du e i fra?

M1: De e vell – familie, interessa

I: Mhm – vess æ hadde vært fræmmed å sport «kor kjæm du i fra?» - ka svare du først da?

M1: Då – de heane har æ tadd vældi åfte – førr de e sånn «æ kjæm i fra Myre – de e attme Sortlainn i Væsteråln – attme Lofotn» å då – då hæng aille me – så æ har liksåm – et stegvis aillt ætte kor kjeint di e

I: Men du bynn som regel med Myre?

M1: Ja bynn dær – å så tar æ de vidre aillt ætte kor spørranes di ser ut

I: Føl du åfte at di veit kor de e hænne?

M1: Vess di kjæm i fra Norlainn, Troms – så veit di såm regel ka – korr de e – så har di hørt om de – så på en måte føl æ at vi e litt infamøs

I: Koffør trur du vi e de?

M1: Mykkje a dialækta egentli – de e mange så har deinn – tar deinn «plokke bubbelura i fjæra» - de e mange så kjæm me deinn – så æ trur mange har de – så – åsså har vi jo et litt dårli rykte førr nån

I: Dårli rykte i fårm a?

M1: De jo litt fyill å bilkjøring – kvær førr sæ å ilag

I: Litt tebake me de å vær studænt i Tromsø – korsn va de å vær studænt hêr me tanke på at du kâmmar fra Myre?

M1: Æ vil ikkje sei at de hadde så mykkje å sei -

I: De har ikkje bidd gjort te en ting at du e utnfra – utnførr byen?

M1: Næi asså næssn aille e fra utførr byen – de så mange så kjæm i fra hêr å dær – ikkje bære nordfra – de e mange så kjæm et gådt stökke i fra

I: E de mange – e de masse førrskjellie fâlk på lærerutdanninga?

M1: I klassn min så hadde æ fâlk i fra – fâlk sâm hadde bodd i Tromsø heile live sett, æ hadde fâlk i fra Myre, i fra Sortlainn, i fra Tønsbærg, i fra Trândheim – å fleire aindre steda – å de va bære i – i deinn klassn – så de e mange sâm kjæm

I: Følte du at du måtte lægg om på dialækta di i nân situasjona – både då å nu?

M1: Næi – eeh – de e litt sânn – æ kjeinn litt ubevisst at æ kanskje hanka de litt inn te tider – aillt ætte kæm æ prata me -

I: Hainnla de bære åfte om kæm du prata eiller e de en type situasjon?

M1: Vess æ førr æksæmpel e på jâbb å prata me kunda så – kainn æ ta de litt meir høfli å prate litt tydliare – men de e litt aillt ætte kundan, å – førr aindre gånga så kainn æ vær litt meir jovial å då kjeinn æ de kjæm litt meir fram

I: Litt humormessig åsså kanskje?

M1: Ja

I: Ka tænke du om å endre på dialækt – di sâm eventuelt gjør de? Ord å uttrykk?

M1: De e ikkje nødvendivis nåkka galt me de – vess du fløtta et sted sâm du bi væranes så e de ganske naturli at du lægg litt om på de – du bi jo påverka – men så kainn æ jo flir a nân fâlk åsså – æ har jo svigersøstra mi sâm fløtta te [sted] å kor de bei plutseli mykkje «sjhø»

blaint ainna - både skriftli á muntli – á dá e de litt sánn «knis» [latter]

I: Men du sei jo de – de e jo naturli –

M1: De e jo naturli

I: Har du fólta pú de i môte me et slags bymál – eiller bære generelt sett de mangfálde?

M1: Æ hadde en del i klassn sámm kámm i fra Finnmark – æ kjeinte av á tell sá kámm Finnmark - melodien vess æ kámm kaill de de – tonefáille – de dokka litt opp av á tell av en eiller ainna mærkeli grunn – om de e kommen nákká Tromsø kanskje – æ sei «ainni» av á tell – de e sámm særegent Tromsø

I: Kámm du bruk de i ei sætning?

M1: Assá «ved siden av» - «inntell»

I: Førr de e ganske særegent i fárháill te myredialækt – de e jo et or sá mámm ikkje hør dær

M1: Æ trur de e – æ trur de e rimeli spesifikt tromsøområde – sámm sá æ har førrstádd de i værtfaill

I: I môte me de akademiske miljøe når du bynte her á professorá á fárelæserá – va de námsinne en følelse á mindreværd når de kámm te din máte á prate pú?

M1: Næi de kámm æ ikkje sei

I: Va de i nán akademiske situasjoná du mátte tilpasse dialækta di?

M1: Æ trur de kjæm litt naturli – du har jo – du har jo litt ándre or' á sámm du bruka – sá de – de blir kanskje litt naturli – men vess æ prata i sámm – háill fáredrag eiller sánne ting sá – sá háill æ mæ stortsett te dialækta – de blir meir naturli pú deinn mátt – men de e egentli grep æ tar litt bevisst

I: En førmell situasjon såm når du håill et fåredrag – korsn trur du de bi oppfatta at du – som du sei sjøll – e litt bevisst på å håill dialækta?

M1: Det blir – de blir litt meir pærssonli – å de blir åsså meir naturli

I: Hainnla de om å vise kæm du e?

M1: Næi de hainnla meir om – om fræmføring

I: Fræmføring – samtidi såm de e naturli?

M1: Ja de e mæst førr at de e naturli – vess me engång vess du ska bynn å lægge om eiller prøva å prate finare så e de en ækstra ting du må jåbbe me mens du gjør de – då bi de me engång meir unaturli – å de e kanskje litt vanskliare – du må tænke meir – jo færre ting du har å styre me mens du står dær jo lættar e de å gjør en go' å naturlig framføring – litt uansett ka sætting de e – om de – om de e klasserom eiller om de e fåredrag, fårelæsning eiller ett eiller ainna

I: På jåbben så du har som fulltidsansatt – snakke dåkker åfte om språk, dialækt – kåmmer de på ban?

M1: Ikkje kanskje heilt sånn i jåbbsammenheng – men de kjæm jo fram i pratn åsså – vi har jo masse førskjellie fålk der åsså – trur de e litt – trur de sånn åverailt i Tromsø – i å me at de så mange så kjæm i fra aille steda å kanskje bi væranes – de e jo førr æksæmpel vess mainn byinn å prat om – «klut» e en ting såm e litt sånn nor-nårsk

I: Ja [latter] jåbba du då me fålk så åsså e søran-a å væstan-a?

M1: Jaja

I: Slit di me å førrstå de?

M1: Næi – de e ikkje sånn at di slit me å forstå – men de e kanskje – i daglitaln så e de en å ainna gång di blir litt stuss åver ka – «ka e de du sei» – ka e de du prata om – hadd en situasjon så æ husska – men æ husska ikkje kass or’ de va – de va ett eiller ainna – kor nån a åss måtte sett å forrklare de betyr jo de

I: Koffør har dåkker eindt opp me å bo – vær i Tromsø – førr de om du – du sei jo du e i fuilltidsjåbb – men vess du snart i e færdi – trur du at dåkker kommer te å vær lenge hêr?

M1: De e jo nåkka vi har diskutert fram å tebake ganske længe – de e jo litt fleire muligheta hêr å litt fleire ting å steda å fær tell – å vi har jo bodd hêr såpass så længe at vi har jo et vænnenættverk

I: Ja – de e jo en ting å førrlate de åsså – å – åsså de sosiale live i Tromsø – mein du de e modærne, kultivert – framtidåorientert?

M1: [latter] Æ veit ikkje heilt om æ ville kaillt de kultivert de veit æ ikkje – allså du har mulighet – asså mulighet te å havne i meir kultiverte sammenhæng kanskje – meir teater å sånn – men om æ vill kaill Tromsø som en heilhet de, de veit æg ikkje – kainn jo kanskje sammenlign de me Sortlainn – å de e jo – å de e jo relativt mykkje kultur på et såpass lite sted – så de e jo – de e jo ikkje – deinn store færskjelln sjøll om du kanskje har meir kvantum hêr i å me at de e større by

I: Så du ser ikkje de store færskjellan meillom på de plane?

M1: Næi asså – asså vess du ska lage en skala me kultivering så vil æ ikkje sei at Tromsø e «the shit»

I: Ehh – har dåkker tænkt på å fløtte tebake?

M1: Ja vi blir nok sekkert å fløtte tebake – fær te Sortlainn nu – de e dær vi har aill familie å de e litt lættare me tanke på at vi e blidd en familie

I: Ja familie som egentli e i fra Myre så bor på Sortlainn eiller?

M1: Min familie værtfaill – vi har ikkje så vældi mykkje familie – iaillefaill nær familie igjænn på Myre – hænnes familie fløtta te Tråndheim – min familie e mæst på Sortlainn

I: Tænk åver om – når æ sei e det nån dialækte du syns e «finar» eiller «penar» einn nån aindre? Eiller nån som syns du e «styggar» einna aindre? Kainn du nævne nån dær?

M1: Næi ikkje så vældi mykkje på nårsk – de e jo nån – næi de va svænsk –

I: Vess vi tænke nårsk - tænke i landsdelan

M1: De e jo – de e jo en dialækt sãm e fleire gånga kåra te Nårges styggaste – å deinn vil æ i de minste sei e vældi uførrståeli – ikkje at æ husska kass de va men – deinn e – deinn e langt nede i værtfaill – men æ klara ikkje dræg fram nåkka sãm e fint – æ vill heiller kaille de førrskjelli

I: Vil du sei at du har en har en sånn slags følelse av at de likestillt – eiller e du likegyldi?

M1: Stortsett likestillt – kanskje nån sãm e på eine – aindre eindn a skalaen men de e ikkje sãm

I: Går de meir på forståelse da?

M1: Ja mykkje førrståelse i værtfaill – vess de e ting sãm e vældi uførrståeli så e de vanskeli å sei di e fin i værtfaill

I: Ja førr du sa jo innledningsvis at du syns dialækt e fint – på en generell basis

M1: Æ syns de e spennanes!

I: Se førr dæg framtida di – kor e du om ti, fæmtn, tjue år? La åss sei tjue år

M1: Geografisk eiller? Heile pakka? [latter] de e litt sånn åpent

I: Ja – heile pakka! Både å! [latter]

M1: Næi – blir nok å være på Sortlainn i værtfaill – kainn ta de først

I: Bi de nånsinne Myre?

M1: Næi de trur æ ikkje – de liksåmm ikkje nåkka særli å fløtte te bake tell med tanke på at familien ikkje e dær længer – så e det ikkje nå gruinn te å fære så langt te bake – æ har så – æ har masse vænna å bekjeinte sãm bor på Sortlainn – så de blir meir dær

I: Einn yrkesmæssi?

M1: Næi - plan' e vell å finne nåkka - finn en lærerjåbb – æ kuinn tænk mæ å drogge det nåkka nærmare IKT å IT -

I: Ja du har jo en bakgruinn innenførr litt sånn IKT å me tanke på at du blaint ainna spælla dataspæll -

M1: Har jo jåbba som – jåbba me data – va pece-tækniker ei stuiinn åsså gjør æ en go' del a litt sånn intern IT å fiksa ting – å rota i serverskape – så de e jo en interesse æ kuinne tænk mæ å få gjort nåkka me

6.3.5 M2

TRANSKRIPSJON – M2

I: Då vil æ bære at du starta me å sei kæm du e – førtæll mæ litt om dæ sjøll

M2: Ja – æ hete [M2], e trætti år, kommer opprinnelig fra Myre, Øksnes – eeh – men har

bodd nu i Tromsø i ti, eillve ár – á jábba da som lærer i fæm, sæks ár

I: Ætte á ha tadd utdanning her i Tromsø då?

M2: Ja – fæm ár – sæks ár på universitet faktisk

I: Sæks ár?

M2: Mhm

I: Va de lektorutdanning du tok då?

M2: Ja

I: Førr áttne te trættne eiller?

M2: De va kje – de heite ikkje nákka sánn dá – va bære lektor me master va de som

I: Ja de har jo fáregádd nán endringe – ehh – korsn fag undervis du i?

M2: Eeh æ har á káinn uinnervis i ængelsk og samfunnsfag – eeh – men uinnervise i ængelsk, samfunnsfag, krle, koding á programmering – á de e vel de

I: Sá litt meir einn ka – ja

M2: Ja – æ har jo tadd kurs da i koding á programmering – så de káinn æ ássá uinnervis i

I: E de et valgfag dá?

M2: Ja

I: Korsn trinn e de du e på nu?

M2: Åttne å niene

I: Åttne å niene –

I: Har du jobba længe hêr som – i [sted]?

M2: Detta e mitt tredje år på [sted]. Åsså har æ da to år på [sted]

I: Åkei – å då uinnerviste du i det samme?

M2: Ja

I: Så du bynte som studænt då i totusnåsyv?

M2: Ja- æ trur de va totusnåsyv ja – ja

I: Va du me kæmpus Breivika eiller Mellomvegen?

M2: Breivika ja

I: Korsn va studænttilværelsen i totusnåsyv?

M2: Korsn live sâm studænt va? Eeh – æ va – æ studerte mye hÿemme gjor æ – ja – førddi di fleste fag va ikkje obligatorisk oppmøte på – så de eindte vel opp me at mainn jâbba mye på si – åsså va på skoln når æ absolutt måtte – ja

I: Hadde du deltidjobb da? – Kor hæn?

M2: Ja – æ jábba førr [vikartjeneste] og så jábba æ på [sted] og barnehagen [navn]

I: Litt a kvært me aindre or’

M2: Ja!

I: Så du har litt ærfaring me barnehage å? – va de de du førr de mæste gjor når du jábba i [vikartjeneste]?

M2: Næi – førr de mæste va de barneskole å ongdомsskole – æ prøvde å uinngå å få barnehage

I: Ja – vess man veit kor man vill så e jo de greit å få – kanskje mæst ærfaring i di rætte sjiktan – har du jábba på barneskole ætte du bei utdanna?

M2: Næi – kunn via [vikartjeneste]

I: Eeh – ka innebær en vanli arbeidsdag førr dæ – nu førr æksæmpel når du har studænta [studenter fra universitet i praksis]?

M2: Eeh – æ starta jo – første uka di e her ska jo di observere – åsså e de en del samtala om sælve uinnervisninga mi – koffør æ vælte å gjort sånn å sånn – prata litt om ka som skjer- nu e di jo på aindreuka si så – eeh – di e bynt å uinnervise sjøll så e æ inne å observere – åsså e de veiledning før å ætter kvær time – åsså vil di jo ættekvært ta åver heilt dær ikkje æ e te stede på klasseromme – å då e de jo litt veiledning ka di syns sjøll å korsn de har gådd

I: Korsn bei de te at du vælte å vær veileder?

M2: Mæst førrdi æ bei sport a ho som e – ho så styra de herr på skoln – å førrdi de e mangell på veiledera – så tænkt æ «då peisa æ på»

I: Har du sjøll go’ ærfaring når du va i praksis da?

M2: Ja – vældi

I: Kor du va i praksis?

M2: På [skole] – hadde en vældi flink veileder

I: - Ka gjør du på fritida? Har du nån hobbia, træning?

M2: Fritida mi så – æ e jo trener førr [navn] fotbaillklubb – så de går – de går mye på akkurat de

I: Spælt mykkje fotbaill sjøl da?

M2: Jada – spælla på de lage – «spillende trener»

I: «Spillende trener» ja

M2: Åsså e æ vældi gla i å gaime [dataspill]

I: Korsn type spælle e de de går i da?

M2: Aillt så e på playstation fire – ja

I: Ehm – no sånn type – natur, utesport – driv du på me de?

M2: Næi – fotbaill, gaiming – eeh – litt intressert i mat, å lage mat

I: Ja – mat – de e nu di fleste gla i – de e nu spørs om mainn e flenk [latter]

I: Du sei jo at du e opprinneli fra Myre men du har jo bodd i Tromsø ei stuinn nu då – men e

du stáilt a á vær fra bygda, tættste'e Myre?

M2: Både á

I: Både á? Pá korsn máta?

M2: Eeh – assá e fòrrsávidt gla fòrr at mainn e fòdd á oppvákst dær – menn – ássá e æ vældi gla i á besøke i Øksnes i feria á sánn – men æ kuinne ailldri ha bodd dær – á de hainnla vell litt om – eeh – deinn type kultur de e dær

I: Okei – korsn vil du beskriv kultur på Myre?

M2: Eeh – feskarkultur vill æ næssn si – røyking, drekking, ráning – eeh – syns ássá damer så går på – veit kje – de e akkorat så mainn bære bytte i fárháillan så e dær

I: Føl du de e ei vældi vanli oppfatning á kultur på Myre?

M2: Ja -

I: Vess vi tænka på de me á vær fra Myre á dialækt – ka tænka du om deinn dialækta du har?

M2: Eeh – æ syns æ har fádd ei litt bere dialækt nu

I: Pá korsn máte?

M2: Eeh – æ har møsta litt á di ærran á ællan som æ syns e grusom - de e vel æ vil si har endra sæ mæst – ássá sir æ da sir, ikke, á sánn type ting

I: Ja – grusomt i som at du syns de høres fælt ut da? Så tar du avstand te de?

M2: Næi – æ tar ikkje avstand – men de e bære nåkka så har skjedd naturli åver ti år – æ har jo åsså av å tell nån breie ærra å ælla sekkert men æ går meir å meir bort fra

I: Ja – å «ikke» – de e jo ett ganske så nytt Tromsøtrækk

M2: Ja de e jo ikkje aille så sir de heiller i Tromsø – «ikke»

I: Koffør trur du de heill på å kãm inn da?

M2: Æ har hørt førklaring på de men æ huska ikkje – å æ veit ikkje

I: Mhm -

M2: Men de e vell litt «penere» språk kanskje?

I: «Penere» som i at de e type bymiljø eiller?

M2: Ja -

I: Korsn e språke hêr [skolested] i fãrhãill te sentrum-sentrum-Tromsø?

M2: Hør ingen fãrskjell – næi

I: Korsn e de me som e i fra [stedet] – vil di idãntifiser sæ me fãlk i fra Tromsø?

M2: Ja men de e jo sånn så de e åveraillt at – [sted 1] er [sted1], og [sted 2] er [sted 2] – Myre e Myre å Allsvåg e Allsvåg

I: Eeh – når du møt nye meinneska som ikkje veit kãn du e – førrtãll du me engång at du e i fra Myre eiller?

M2: Næi

I: Ka sei du då?

M2: Som regel så introduser æ bære me navn, å vess de bi spørsmål om kor æ e fra så sir æ de – å de bi jo såm regel de når di hør at æ har litt ainna dialækt – men de e ikkje nåkka æ naturli sir «Hei æ heite [navn] å æ e fra Øksnes» - de e de ikkje

I: Så vess de kommer på ban så førtæll du litt meir om det da – når du va studænt – korsn va de då me tanke på at du kom i fra Myre?

M2: Ja – næi då fikk mainn åfte spørsmål om korr mainn va i fra – å såm regel tippa di Lofotn å Væsteråln

I: Bei de påpeikt nå særli om måtn du prata på?

M2: Ja de gjikk i ærra å ælla – bei gjort litt narr a – eiller «ertet»

I: Ja – førr de mæste på de lydlige da? Einn – einn uttrøkk som dialæktor' eiller no sånt? Va de nåkka falk stussa på?

M2: Ja – ænkelt or' ja – æ bi ikkje å kom på aille nu – men «ist» - eeh – e vell ett type or' – ikkje aille så førrstår de – eeh – ka meir har vi?

I: Næi de e jo mange førskjellie – æ ska ikkje be dæ rams opp aille

M2: Næi [latter]

I: Næi men når du va både som studænt å førrsåvidt nu – føl du nån gång at du må lægg om – masse før å?

M2: Næi de føl æ ikkje – æ får hør åsså de når æ sei «ilag» [sammen] faktisk

I: Ka ville di sagt hêr da?

M2: «Sammen» kanskje

I: Ka tænka du om fâlk som har en tendens te å eindre kanskje litt mykkje på dialækt, or' å uttrykk?

M2: Æ tænke de e ganske naturli – æ bodde jo i Øksnes fra æ va nuill te sæks syv kanskje – så fløtta vi te Tråndheim i sæks år – å då la æ jo om ætter et år eiller to å prata flytans trøndersk – åsså fløtta vi hjæm te Øksnes igjæn ætte nån år å la om igjæn te Myredialækt

I: Så du har hadd en litn pæriode dær du va – å så dåkker bodde såpass længe i Tråndheim ja?

M2: Sæks år ja -

I: Kor gammel va du i di åran?

M2: Sæks te tåll kanskje

I: Va de en vanskeli prosæss å kom tebake i fra det – eiller va det bære ... ?

M2: Trur de gikk ett år så prata – norlænning igjæn – men æ klarte ikkje å lægg i fra mæ «itj» vældi lætt – så de brukt æ ganske længe – å avslutta sætninge med «shø» - så æ lægg vældi fort om

I: I møte me univærситete og de akademiske miljøe og profæssora, forelæsera – va det nån gång at du følte på et slags mindreværdighetsfølelse når de kom te måtn du prata på?

M2: Nu hadde æ vældi lite kontakt me di herr -

I: Aille åran?

M2: Næi kanskje ikkje aille åran – eeh – næi, bi vell svare – næi – det følt æ ikkje

I: Kainn du tænke dæ te koffør nån førr æksæmpel kainn føl – et slags mindreværd?

M2: På gruinn av dialækt? Næi – de klar æ ikkje å tænke mæ

I: Næi - ehh – einn i jábben her da – kommer de ofte på ban – førr æksæmpel i en lønsjsamtale – eiller om de e at du sei nå utpræga – snakka dåkker om språk å dialækt?

M2: Ja – prata mye om språk – å da har (utydelig) mi dialækt – di flira – av å te så får æ jo di breie ærran å ællan før æ hør de – åsså prata mainn jo om «sir du mælk eller mêlk?» å «shjøtt eiller kjøtt» åsså vidre – så de bi tadd opp heile tida – ikkje – sællfølgeli ikkje kvær dag – men de e åfte et tema som bir snakka om

I: Å vældi åfte positivt då?

M2: Ja -

I: Du sei di flira – blir de åfte humor utav de då?

M2: Ja -

I: E de sånn at dåkker sammenligne mykkje i meilla dåkker?

M2: Næi de vil æ ikkje si

I: Vess du ser førr dæ en førrmell situasjon – type jábbinterju, konferanse – at du skal håll et foredrag eiller nå sånt – korsn trur du du bi oppfatta – å snakke myredialækt?

M2: Æ ser førr mæ i disse områdan går de heilt fint – men – kainn jo vær at di ser litt ne på åss i Oslo-områdan – men de ser æ jo sjøll når æ ser på nyhetne å hør norlænninga så passa ikkje de

I: I media førr æksæmpel?

M2: Ja

I: Hør du de me engang – lægg märke te de meir einn ... ?

M2: Ja

I: Så vess du hør myreværingin på teve så -

M2: De hør mainn jo

I: Men generelt sett norlænninga?

M2: Ja -

I: Koffør har du eindt opp me å vær hêr i Tromsø så længe ætte studietida?

M2: De e jo førri æ trives vældi gådt i byen – eeh – å deinn e akkorat stor nok – ikkje førri stor, ikkje førri små – de e nok a ting å gjør på fritida vess mainn vill – eeh – nåkka sãm æ ikkje ville ha fådd tilfredsstilt i Øksnes

I: Ja – så du mein de sosiale live i Tromsø generelt sett e – e gansk [bra] ...?

M2: Ja

I: At de e goe tilbud å – vil du påstå at de modærne?

M2: Ja

I: Utnøtta du dæ mykkje a Tromsø som kulturby førri æksæmpel?

M2: Aillt førri lite – e på nåkka teater å greier å TIFF å – ja

I: Du va på TIFF á sá?

M2: Men aillt førr lite

I: E vell vanskeli á fá me sæ aillt dær da – sá Tromsø som bymiljø e tilfredsstillanes førr dæ?

M2: ja

I: mens Myre?

M2: Næ, førr lite tellbud dær

I: Einn Sortland?

M2: Sortlainn går greitt – di har vell kino dær harkje di de?

I: [latter] jo

M2: Á bowling á litt førskjellig – joda, men deinn – litt førr litn by

I: Lika du at de e litt større – litt meir fálk?

M2: Ja – á dær mainn ikkje nødvendigvis kjeinne aille

I: - Vess æ sei at – om du kainn tænke dæ fram te om de e nán dialækte du syns e «finar» eiller «penar» einn aindre, eiller «styggar» - ?

M2: Ja – æ vill sei øksnesdialækta e stygg – ja de vill æ – eeh – Tromsødialækta e «penere», men om æ har ei favorittdialækt – æ má tænke litt på deinn

I: Vess du ikkje veit nøyakti plass – innaførr en lainnsdel? – eiller stilla du dæ ganske likegyldi, nøytral?

M2: Æ trur ikkje æ har nå favoritt-dialækt – kanskje bærgænsar – kanskje

I: Syns du dialækt på generelt sett – på en generell basis – e bra? Vekti?

M2: Vekti vet æ ikkje – men æ – æ syns jo bære de e fint at man har førskjellie dialækta – de gjør ingenting – men kor viktig de e – de veit æ ikkje

I: Se førr dæg ti, fæmti år fram i tid – tyve år kanskje – kor e du då?

M2: Om ti, tyve år? Da e æ kanskje på Gran Canaria

I: Ja – som lærar då?

M2: Ja – eiller en ainna plass i verden som lærer sekkert

I: Du har løst å fær ut?

M2: Te et varmere strøk

I: Kainn ikkje tænke dæ å -

M2: Æ kainn gådt åsså vær her om ti, tyve år – de gjør ingenting

I: Einn å vende te Øksnes?

M2: Næi – da hadde de nok bidd Sortlainn eiller Ståkkmarknes vess de hadde bidd nåkka som heilst

I: Men e de nåkka du kunne tænke dæ i framtia å fær te baka te Væsteråln?

M2: Ja – de kainn æ gådt – e gådt muli at æ bor på Sortlainn – eeh – Øksnes lite sannsynlihet

I: Har du mykkje familie, slækt dær på -

M2: i Tromsø?

I: Næi, i – i Øksnes, som bor dær fast?

M2: Ja æ har litt – men de e ikkje nåkka – de e onkla å tanta – eillers så bor di åtte søskenan mine spreidd ruindt i – i landet

I: Når så bor i de større byan då?

M2: Bor i – et par tima uttaførr Tråndheim på Frøya – åsså bor storesøstra mi i Bergen

I: De e jo et stykkje uinna dæ – langt borte

6.3.6 M3

TRANSKRIPSJON – M3

I: De æ vil at du ska starte med e at du bære presentér dæ sjøl – kæm du e, kor gammel du e og ka du gjør

M3: Ja - [navn], e trættisju år – eeh – e opprinneli i fra Myre i Øksnes – fløtta hit når æ va tjue, å – i totusn [2000] å har bodd hær sidn deinn gang– har gådd på allmennlærerutdanning å va færði i totusnåfire – å har sidn jåbba hær på [navn] skole som lærer – så de hær e jo da det fjortne [14] åre – ja

I: Som lærer da – ja – korsn trinn e de du undervis på?

M3: Førr det mæste uinnervis æ på fæmte te sjuende – men æ har åsså vært nere på – i småskolen – men mæst på fæm te sju

I: E du kontaktlærar á dá?

M3: Ja – så da har æ stort sett vært kontaktlærer alle ár bortsett fra di første tre áran

I: Ja væll! Så du har jo bodd hêr ei stuinn da – søttu-áttu ár?

M3: Da bynn de á bi ei stuinn så de e jo nu tell sommarn – e de vel áttu ár ja

I: Va du fær akkurat færði på vidregáene når du flotta hit?

M3: Ja æ va en kjapp tur i militære ássá bynt æ hær áre ættopá – eeh ja

I: Kor du va utplassert i militære?

M3: I Bærgen

I: Ja, når du bynte som studænt dá – i totusn i Tromsø – korsn va studænttællværelsn fórr dæg?

M3: Va jo – de va egentli vældi sánn – æ hadd jo da ígjónna di tre áran på vidregáene bodd hjæmme á bussa fram á tebakke -

I: Te Sortlæinn?

M3: Te Sortlæinn – så de va jo første gang at æ liksom skulle bo hjæmme frá så va jo litt sánn speinnt på de – de va jo helldivis nán – en del kjeinninga som æ hadde frá fórr sánn ássá bynte på lærerskólun samtídi så mæ – eeh – så de va jo på en måte litt sánn trygt á ha dæm – ha dæm hær – når på en måte aillt va nytt á byen va ny á æ hadde vært i Tromsø en gang fórr – så men de gjikk jo fort á báde kánn ínn i studæntmiljøe á máinn fikk mange nye vænna á de – så æ kánn mæ egentli ganske kjapt ínn i de – á så har æ liksom bestandi drevve me ídrætt á de – á dá – rast ínn i ídrættmiljøe á fikk mange kontakta gjænnom de

I: Korsn type sport dreiv du på me?

M3: Først å fræmst fotball

I: Va du aktiv me fotball før du fløtta te Tromsø?

M3: Ja – så de – dreiv jo di første tre åran så dreiv æ jo – di fire åran – så dreiv æ jo å spællte fotball hjemme da, så da pændla æ jo åfte heim i hælgen tell både kamp å træning å de – så de va jo – værtfall di første to åran så va æ va æ kanskje heime næssn hvær hæl

I: Mhm – så de va ikkje en sånn hard åvergang me aindre or’? Du fikk kãm heim?

M3: Næida, de va – de va en – sånn sett en ganske mjuk åvergang – åfte så – første åre så va de jo sånn at de lagt opp te studiedag på fredaga så da hadde vi ingen uinnervisning – så de skjedde jo åfte at mainn da kjørte på torsdaga så – da va de jo ganske roli me fire daga åsså tre daga hjemme

I: Ja du sei du spællte fotball – e de nåkka du einnu driv på me på fritia – ka gjør du på fritia?

M3: Næi nu spælla æ ikkje aktivt længre, nu e de litt meir sånn «oldboys» å bære innom litt sånn træning – så nu e de egentli å føll opp ongan i fårhåll tell at dæm e bynt på fotball å ulike aktiviteta så de e litt både kjøring å heinnting åsså e æ da fotballtræner for han minste sønn på sju

I: Kor mange har dåkker te sammen?

M3: Vi har to

I: Ja – korsn e de å være træner førr lillegutten?

M3: De e egentli helt – helt greit – de e – de e litt såm – åsså en del av jåbben – de å jåbbe me ongan – så mainn føl jo at mainn sånn sett e vant tell de – så de e jo – men de e jo å nåkka mainn like så dæffør e de jo åsså givanes å kunne være me å – åsså følle opp sine egne barn

i nán ting sá mainn har vært vældi gla i sjøll á har brukt masse tid på i gjønnom oppvækstn sá – æ syns jo – æ líka jo at han på en máte har – ska fá samme gleden som æ har opplevd ígjønna de á drive me ídrætt

I: Absolutt, nytte du dá a nákká í byen – sánn type kultur, teater, musikk, konsært – går du på de?

M3: Næi íkkje sá áfte, vi ska på teater í dag faktisk me jább – men de e íkkje nákká æ meill má på sánn frivelli – men æ káinn – íkkje de at æ har nákká í mot de menne – de e bære íkkje nákká æ prioritere vældi høgt

I: Du sei jo du e opprinneli e frá Myre – e du stáilt a á vær í frá Myre?

M3: Ja de e æ – á æ har aldri på en máte lagt skjul på at æ e í frá Myre, eller Øksnes eller Væsteráln – eeh – áfte når nán líksom spórr kor æ e í frá sá má æ líksom starte me Væsteráln á sá líksom en plass som heite Myre dá – ássá e de jo sánn at vældi mange har jo hørt om Myre dá – eeh á de káinn jo vær ulíke – sællfölgeli – ársaka tell de – á mange har jo líksom ássá de – ka æ sku sei – spesielle me – me lítt sánn spráke sá mainn har där ute í frá – som dæm kjeinne eíller har hørt nán eíller – ja sánn e dæri frá – eeh – men samtídi e de jo dá mange sánn dá íkkje tænke at æ e dæri frá fórr de e – det e lítt – síá æ har bodd her í atn ár sá de e blídd lítt sánn utvainna – en del av

I: Ja – ja ka tænka du om deínn díalækta du har nu dá?

M3: Æ tænke vel at de e – eeh – á dá íkkje vært no – íkkje hadd no sánn bevísst forháíll te at æ ska próv á bí – fá ná sánn Tromsodíalækt, heller motsatt sæll om at æ íkkje vært – æ trur det egentlí e bære de at æ havna líksom í de míljøe som æ har havna í á de me á jábbe hær har fórrandra díalækten mínn lítt sánn ubevísst – ássá e de jo dá at når mainn dá – síá mainn íkkje e áfte på Myre længer sá – dí gangan mainn e där sá lægg mainn jo dá mærke te at mainn har en del – ássá at mainn har fórrandra lítt på ordan – «de va íkkje sánn hær æ sa de fórr» - sá de lægg æ jo mærske te dá – men sánn eíllers í hværdagen sá e det íkkje nákká sánn æ går sánn á tænke over

I: Så litt endring – å du føl at det har fåregådd nåkka?

M3: Ja de har de helt klart – men som æ sa – de e ikkje nå sånn at æ har bevisst prøvd å førrandra denn – å æ har heller aldri tadd mæ sånn nær av igjønna – ka æ ska sei – oppvækstn, vidregåene å sånn vess mainn – nån sa – vess di likssom sku prøv å si nåkka i fårhåll te ærran eller nå sånne ting – de har ikkje nåkka me de å gjør førr min del at æ har gådd bort – æ trur rætt å slætt de e sånn ubevisst påvirka av miljøe ruindt de

I: Ja – de e jo vældi åfte vanli at de skjer – du sa jo åsså at vess du møt nye meinneska så – ka e de første du førtæll om dæ sjøl – navn å – men at du opprinneli e i fra Myre?

M3: Ehh ja – ka æ ska sei – de kjæm litt an på – vess de e liss- sånn at æ e – førr æksæmpel i førrbinnelse med jåbb eller et eiller ainna sånn e – sku være i Oslo da, førr æksempel åsså spørr di «kor du kåmmer fra?» - da sir æ at æ kåmmer fra Tromsø – eeh men vess de e sånn at de e – at mainn e liksom – ka æ ska sei – hoss naboia eiller sånne ting så e – da sir æ at æ fra – æ e fra Myre men æ bor i Tromsø – så de har litt sånn me – ka æ ska sei – setting å gjøre – men som æ sa – æ prøva all dri å lægg skjul på at æ kåmmer i fra Myre – førr de e æ ståillt åver å gjør

I: Ja – vess vi tar de litt te bake te når du va studænt i Tromsø – korsn va de å vær studænt me tanke på at du kom i fra Myre? – me tanke på språk?

M3: Eeh – æg kan ikkje husske at æg – då trur æ at æ prata egentli sna.. – mykkje meir likt Myre – eeh dialækt, einn æ gjør nu da – men så har de vell gradvis førrandra sæ førr de va jo – da va de jo æg å to tell sãm på en måte va i fra de område sãm æ hadde en del kontakt me – eillers så va jo di – mange hær i fra byen, nån i fra Narvik, å områdan ruindt

I: Ja litt ruindt omkreng? Då du gjikk utdanninga – va du i [sted] så eiller?

M3: Ja, på [...]

I: Så de va ei blainning a fálk fra litt ruindt omkregg á – va de studænta sörfra?

M3: Jaa, de va nán studænta sörfra, de va de – men hovedvækta a studæntan va jo fra Tromsøområdet

I: Både då á nu – men då - føl du at du måtte lægg om dialækta di?

M3: Ehh, næi – de gjør æ egentli ikkje – eeh – æ husska på en måte at de va av á tell at vess mainn förr æksæmpel va på – på type sånn fæstliheter á sånn – á skulle snakke me nán sãm – att mainn förrklarte nåkka så brukte mainn kanskje sånn typiske – typiske sånn myreuttrøkk – uten at æ hadde nå godt æksæmpel i farta da – sãm kanskje så at dæm – at dæm kanskje kuinn flire litt a – eiller at du så at di rønka på næsn á ikkje skjõnte heilt ka du sa nu – at du da på en måte måtte förrklare de – á da kanskje næste gång du sa de så la du kanskje om te de fordi at dæm sku skjõnne ka du sei

I: Så áfte sãnne uttrøkk á ord ja – ka tænke du om de á endre på dialækt - eller di sãm gjør de da – aktivt? Sãn sãm i situasjona korr de e ganske tydeli

M3: Æ syns jo at du ska på en måte være deinn du e – sku jo sãn sett gjærne ønske at æ hadde behåillt myredialækta förr de tænka æ – du ska ikkje - - æ har værtfall ikkje bevisst förrandra dialækta mi förr á tellpasse mæ di sãm e ruindt mæ – einaste tilpasninga æ har gjort e vess æ sku på en måte förrklare or' sãm – sãm dæm ikkje skjõnte eller no sânt – men æ tænke jo at mainn ska ha deinn dialækta mainn har

I: Einn i møte me – då du va studænt – de akademiske miljøe, profæssora, fãrelãsera á sânt – va de nán gång at du følte på en slags mindrevãrdighetsfølelse?

M3: Næi de vill æ ikkje si – æ trur at uansett om æ snakka me – om de va en professor eller medstudænt eller kæn de va – så trur æ – æ prata sãn så æ ville gjort normalt

I: Kainn du tænk dæ te koffør nån kainn føl på nåkka sånt – et press sku æ te å sei?

M3: De e kanskje me nåkka at mainn ville – asså at mainn vill på en måte passe inn – at mainn føl at mainn e litt sånn – næssn litt sånn uttaførr fordi at mainn har et ainna språk einn – einn di andre – åsså e jo på en måte en professor da – kanskje i hode på vældi mange kanskje litt høyere på rangstigen å at de e nåkka mainn strække sæ ætte dæffør åsså lægg om dialækten dærætte

I: Einn på jåbben – hêr – nu – korsn meininge møt du om dialækt, språk – e de nåkka dåkker snakka om?

M3: Næi – eeh – æ husska jo at dæm sa – egentli ganske sånn tili at «kainn ikkje høre på dæ at du e fra Myre» – å da hadde dæm gjerne nån referansa te at dæm hadde nån dæm hadde gådd på lærarskoln ilag så va i fra Myre eiller at dæm kjeinte tell væ'fall tell dialækten å de – så sa: «du har liksom ikkje typisk myredialækt» - å då va de jo sekkert førr at deinn da – då hadd æ bodd hêr i fire – åver fire år sånn at da va deinn allerede bynt – [uklart] litt sånn vainna ut – så de har jo sekkert me de å gjør – men samtidi så har æ kanskje aldri hadd – ka æ ska sei – æ har kanskje ikkje vært a di breiaste heller førr å si de sånn – eeh – veit jo at æ har mange – ka æ ska sei – kompisa hjæmmani fra så va meir brei i dialækten einn de æ nån gång va – ja

I: Så du følte du aldri hadde deinn heilt utpræga lydlie kvaliteten eller?

M3: Næh kanskje – æ trur nok – at sku di ha gjetta i ongdomsåran kor du va fra så ville dæm kanskje gjetta Myre – men kanskje ikkje like tydli som nån a kompisan

I: Vess du ser førr dæ en førrmell situasjon – som et jåbbintervju eller vess du reise te Oslo på konferanse eiller kurs eiller ka de nu sku vær – korsn trur du de bi oppfatta av di som ska hør på – vess nån snakke vældi utpræga myredialækt?

M3: Eeh – de kainn jo vær at mainn – de kainn jo vær at mainn liksom – at-at dæm syns de e kanskje litt rart? – å då tænk æ spesielt på sånn – litt sånn or' å uttrykk sãm mainn ikkje – ka æ ska sei – har i dæmmes dialækt eller – så kainn verke litt rart – men æ tænk at de e ikkje

nå sånn at vess mainn e – ka æ ska sei – i et sånt type – sånn – voksent miljø da, så tænke æ – vill ikkje tru nå sånn at dæm ska tænke nå nedverdi'ene nå i deinn retning – de tænke æ ikkje

I: Einn i media?

M3: Jaa – de e jo litt sånn dærre – litt sånn dærre - æ tænke – di har litt sånn – ikkje spesielt myredialækt – men sånn dialækt nor'fra så har dæm litt me type – vess man ser sånn humorprogram å sånn så ska – harselere litt me sånn nor'nærsk dialækt då – men æ tænke de e jo ikkje spesielt akkurat førr myredialækten de – men de at – om de e fra Finnmark eller – å når dæm tænke nor' så e jo de ailt nor' førr Trøndheim

I: Absolutt – einn vess du hør – nyhetssending åsså e de en pærson i fra – ja, la åss sei bære Væsteråln – e de nåkka du lægg märke te?

M3: Ja, de har æ lagt märke te – de bi litt sånn derrane at mainn syns at de e – på en måte kanskje næssn e litt sånn mærkeli – å de trur æg først å fræmst har me at de e ikkje de du e vant me å høre i teve, du e vant te å høre en – en i fra Sørlainne eiller Væstlainne eiller no sånn – du e ikkje vant te å ha nån sånn nor'nærsk stæmma dær – eeh – men samtidi så – sællfølgeli e mainn fotballintressert så mainn har jo sedd litt på sånn hærrane premier leage-seining – å dær va de jo en i fra Finnsnes sãm va kommentator – eeh – å jåbba i teve to – å han – sænjadialækten e jo ikkje så vældi ulikt i fra myredialækten – men nu va jo hannes dialækt åsså blidd litt utvainna da – men *da* føltes de vældi sånn naturli – men æ husska jo at første gången han prata så tænkt æ «oi! Det dærr va liksom nåkka ainna einn de ..» - men så bei de vældi naturli – førr hann bei en del a de – mainn blei vant te å høre de – å da va de naturli – men de e jo de sãm e nå du e vant me å høre en type oslodialækt heile tia førr æksæmpel – åsså kåmmer en i fra Væsteråln å sånn – så lægg mainn spesielt märke te de – då bi kontrastn bi så stor så mainn lægg märke te de spesielt

I: Koffør har du einnt opp me å bo i Tromsø?

M3: Næi de va egentli – trur de e ganske tellfeldi førr at plan va – når æ bynte å studere så sku æ jo fløtte hjem igjæn men så va - samboern min så e i fra [sted i Vesterålen], ho va bynt å jåbbe hær da når æ va færdi me studie – å trivdes førr så vidt vældi gådt hær sånn at da – da

bynte æ nu å søke på jåbb hær – åsså jåbba nu – fikk nu æ jåbb hær åsså bynt jo ho å studere åsså bei mainn jo boans bære længer å længer å jo længer mainn bor jo større – på en måte miljø får mainn jo – å fleire – ka æ ska sei – vænna å kontakta å de – så da bei de vældi sånn naturli

I: Så du har en samboer fra [sted i Vesterålen] – fødd å oppvåkst dær?

M3: Ja

I: Korsn møttes dåkker?

M3: Næi vi møttes – eeh – på [sted] på fæst sånn så de fleste møtes – så de va egentli rætt før æ fløtta te Tromsø

I: Åkei – åsså bei de familie å dåkker blei hær?

M3: Ja – å vi blei hær

I: Korsn – ka syns du om de sosiale live i Tromsø? E de – syns du de e kultivert, modærne?

M3: Æ tænke at – kværdagen så hadde de kanskje næssn ikkje hadd no å si kor mainn bor hæn i lainne – å da tænke æ på at kværdagen e jo jåbb, du kjæm heim, det e middag åsså e de nu litt sånn fritisaktiviteta før ongan åsså e de nu liksom følle opp litt sånn skolearbei åsså få – ska nu di lægg sæ – åsså e det litt på en måte litt sånn ti te eventuelt træning sjøl eller åfte tevetitting å sånn – sånn kværdagsli så – så hadde de sånn sett ikkje spællt nån rolle om æ bor på Myre eller Tromsø eller en eller ainna ainna plass – men så e de litt sånn når mainn da plutseli vil gjør nå sånn kulturelt – om de å gå på en konsært eller kino eiller ka de e – så har man en del fleire valg enn de mainn har vess mainn hadde bodd før æksæmpel på Myre – å de trur æ e nåkka sãm på en måte håille åss litt hær – mainn har di fleire valgmulihetan når mainn ønske å benytte sæ av de – ikkje først å fræmst før at mainn bruke de så mykkje – men når mainn først kunne tænke sæ så har mainn di valgmulihetan

I: ja å de mangfolde av mulighete kanskje?

M3: Ja -

I: Kainn du tænk áver om de e nán dialækte du syns e «penar», «finar» einn andre – eller – litt meir utpræga og styggar einn andre? Ut av aille dialækten i várres langstrakte lainn

M3: Eeh – æ har jo litt sánn – ka æ ska sei – sansen fórr – eeh – bærgens-dialækten – deinn syns æ på en máte – eeh – deinn har æ sans fórr – á lika egentli – á æ kainn ikkje sei sánn spesiellt at æ e spesiellt gla i dialækten fra Møre- á Romssdal – Suinnmøre kanskje – de ikkje deinn æ syns e finast da utn at æ har nán sánn spesiellt imot deinn – eeh – ja

I: Går de litt på korsn de høres ut da?

M3: Ja de e litt sánn på – áfte kanskje litt sánn på uttaln a ordan á – á litt sánn – at en del kainn bi litt sánn – ka æ ska sei – så langt bort i fra mátn mainn sjøl snakke på sánn gjør de trur æ

I: Mhm - syns du dialækt e vekti?

M3: Ja – de tæнке æ vekti – fórr de – tæнке de hainnle om idæntitet – á alle, á alle meinnesska e jo intressert i – eller vill ha en idæntitet – á da vill man jo ha ei sánn tilhørihet te på en máte ei større gruppa á da e dialækt en ting som skape idæntitet

I: Trur du de kainn vær en av gruinnan te at du har fádd ei sánn dialækt sánn du har i dag?

M3: Ja de kainn gådt vær, at – at – som æ sa – æ har ikkje gådd inn bevisst fórr á endre på dialækta mi – men at de kainn vær ubevisst fórr á på en máte – ja – fólte sæ at de tellpasse sæ litt meir

I: Ja, absolutt – eeh – se fórr dæ di næste tyve áran – kor befinn du dæ då?

M3: Næi æ trur fortsatt æ befinn mæ i Tromsø – de trur æ – kanskje ikkje nødvendigvis akkurat hær æ e nu – men at æg befinn mæ hær de trur æ

I: Kuinne du nånsinne tænkt dæ å veinne tebake te Myre?

M3: Ja – de kuinne æ førr så vidt tænk mæ te – men æ tænke åsså at jo længer tia går jo meir usannsyli vill de bli – eeh – å de e jo å nåkka me de at jo elldre ongan blir – jo vanskliar føl æg at de bi – asså de blir meir å røske opp i – førr di får større omgangskrets å får fleire vænna sånn at jo elldre di blir jo meir må mainn på en måte – ka æ ska sei – ta fra dæm – at mainn tar dæm te ett nytt ste – så æ føl jo at jo længer tia går jo vanskliare å meir sånn sett usannsynli blir de – de måtte jo vært at dæm – skulle dæm – når dæm bi så gammel at dæm bynn på univærstet å at dæm ska søke sæ bort i fra Tromsø – så ja kanskje kuinne de vært aktuelt – men de e vanskli å spå tænke æ

I: Ja - Du sa øngste va syv, kor gammel e deinn andre?

M3: Ho e ti

I: Ja så di har jo allerede – di har vell store nættværk å

M3: Ja å ho går jo nu i fæmte klasse, å sist gang vi nævnte orde «fløtte» heim va når ho gjikk i barnehage før ho sku på skoln, då va ho kanskje – fire år sidn – næi då va ho fire år – då så de bynn jo å bi en sæks-sju år sidn nu kor vi snakka om – utn at vi lufta de vældi – ka æ ska sei – stærtt – så va de jo at vi måtte ta en avgjørelse før ho sku bynn på skole tænkte vi va lurt – men de va aldri no tema rætt før ho sku bynn på skoln så da – da blei de ikkje no

I: E dåkker åfte i Væsteråln?

M3: Næi – de bynn å bi færre ganga – vi prøva jo å ha fast at mainn e på en påsketur å en sommertur – så de jo to – kanskje av å te tre – at mainn e på en type førjulstur